

Algemeen Ambtsbericht Eritrea

Datum 21 juni 2018

Colofon

Plaats Den Haag

Opgesteld door Directie Sub-Sahara Afrika (DAF)

Inhoudsopgave

	Colofon	2
	Inhoudsopgave	3
1	Politieke ontwikkelingen	6
1.1	Politieke ontwikkelingen	6
1.1.1	Aangekondigde hervormingen	6
1.2	Positie Yemane Gebreab	Error! Bookmark not defined.
1.3	Relatie tot het buitenland	8
2	Veiligheidssituatie	12
2.1.1	Regionale context	12
3	Documenten	21
3.1	Identiteitsdocumenten	21
3.1.1	Beschikbaarheid documenten	21
3.1.2	Residence card	23
3.1.3	Dienstplicht	24
3.1.4	Risico's familieleden	24
3.1.5	Eritrese documenten in Ethiopië en Sudan	25
3.1.6	Ontbrekende documenten	25
3.1.7	Voogdij	26
3.1.8	Vingerafdrukken	26
3.1.9	Correctie documenten	26
3.1.10	Fraude	26
3.1.11	Nationaliteitsverklaringen	27
4	Mensenrechten	28
4.1	Juridische context	30
4.1.1	Internationale Verdragen en Protocollen	30
4.1.2	Grondwet	30
4.1.3	Overige nationale wetgeving	30
4.2	Toezicht en rechtsbescherming	31
4.3	Naleving en schendingen	32
4.4	Vrijheid van meningsuiting	32
4.5	Vrijheid van vereniging en vergadering	33
4.5.1	Vrijheid van vereniging	33
4.5.2	Vrijheid van vergadering	33
4.6	Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging	34
4.6.1	Niet-erkende religieuze groeperingen	35
4.6.2	Jehova's getuigen	35
4.7	Bewegingsvrijheid	35
4.7.1	Binnenlandse bewegingsvrijheid	35
4.7.2	In- en uitreis	36
4.7.3	Interne bewegingsvrijheid	38
4.7.4	Mogelijkheden in- en uit te reizen	38
4.8	Rechtsgang en detentie	38
4.8.1	Rechtsgang	38
4.8.2	Arrestaties en detenties	39
4.9	Mishandeling en foltering	40
4.10	Verdwijningen en ontvoeringen	40

4.11	Buitengerechtelijke executies en moorden	40
4.12	Doodstraf	41
5	Positie van specifieke groepen	42
5.1	Leden van oppositiepartijen / politieke activisten	42
5.2	Etnische minderheden	42
5.3	Religieuze minderheden	42
5.4	Vrouwen	42
5.5	LHBT	43
5.6	Alleenstaande minderjarigen	44
5.7	Dienstplichtweigeraars en deserteurs	44
5.7.1	Dienstplichtweigeraars en deserteurs	44
5.7.2	Niet-opgeroepen dienstplichtigen	44
5.8	Ethiopiërs en personen van gemengde afkomst	44
6	Vluchtelingen en ontheemden	45
6.1	Ontheemden- en vluchtelingenstromen	45
6.1.1	Buitenlandse vluchtelingen	45
6.1.2	Migratiestromen	45
6.1.3	Redenen vertrek	46
6.2	Opvang in de regio	48
6.2.1	Omringende landen	48
6.2.2	Uitzettingen Sudan	61
6.3	Activiteiten internationale organisaties	61
6.3.1	Standpunt UNHCR	61
6.4	Terugkeer	62
6.4.1	Teruggekeerde asielzoekers	62
6.4.2	Risico op bestraffing	62
6.4.3	Terugkeer zonder problemen	63
6.4.4	Vrijwillige terugkeer	64
6.4.5	Vakantie- en familiebezoek	64
6.4.6	Gedwongen terugkeer	65
7	Mensenhandel	66
8	Bijlagen	71
8.1	Geraadpleegde bronnen	71
	Literatuurlijst	71
8.2	Nieuwsberichten	73
8.3	Gebruikte afkortingen	73
8.4	Kaart van Eritrea	74

Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de huidige situatie in Eritrea beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit dit land en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Eritrese asielzoekers. Dit rapport is een actualisering van eerdere algemene ambtsberichten over de situatie in Eritrea (laatstelijk februari 2017). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode van januari 2017 tot en met mei 2018.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie uit openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is onder meer gebruik gemaakt van informatie van verschillende VN-organisaties, niet-gouvernementele organisaties (ngo's), vakliteratuur en berichtgeving in de media.

Daarnaast liggen bevindingen en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Khartoum (Sudan), waaronder Eritrea ressorteert, aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag en vond in februari 2018 een *fact-finding* missie plaats naar Ethiopië en Sudan. Tijdens de missie is gesproken met vertegenwoordigers van internationale diplomatieke missies en lokale en internationale organisaties. In Ethiopië zijn daarnaast groeps- en individuele gesprekken gevoerd met tientallen leden van de Eritrese gemeenschap in Endebaguna, Hitsats, Axum, Shire en Addis Abeba. In Sudan zijn gesprekken gevoerd met leden van de Eritrese gemeenschap in Khartoum. Het was niet mogelijk – en op het moment van de missie ook niet wenselijk – om een bezoek aan Eritrea te brengen (Zie paragraaf 1.2.). Het was evenmin mogelijk een bezoek aan Oost-Sudan te brengen (Zie paragraaf 2.1.1.).

Objectieve informatie uit de eerste hand over de mensenrechtensituatie in Eritrea is moeilijk te verkrijgen. Er is in Eritrea geen onafhankelijk maatschappelijk middenveld en geen vrije pers. De informatie blijft onvolledig, zolang er geen onafhankelijke onderzoekers in Eritrea worden toegelaten. Bronnen beschikken niet altijd over de laatste gegevens en hebben soms belang bij kleuring van de feiten.¹

In hoofdstuk een wordt ingegaan op de recente ontwikkelingen op politiek gebied. Hoofdstuk twee besteedt aandacht aan de veiligheidssituatie in Eritrea. In hoofdstuk drie wordt ingegaan op het onderwerp documenten. In hoofdstuk vier staan vervolgens de mensenrechten centraal. Na een beschrijving van de nationale wetgeving en internationale verdragen waarbij Eritrea partij is, komen mogelijkheden van toezicht op de naleving van de mensenrechten aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving dan wel schending van enkele klassieke mensenrechten. In hoofdstuk vijf wordt de positie van specifieke groepen belicht, waaronder vrouwen, minderjarigen, etnische minderheden en LHBT, evenals deserteurs en dienstplichtontduikers. In hoofdstuk zes worden de opvang van Eritrese vluchtelingen in de regio en de migratiestromen naar het noorden en westen besproken, alsmede de activiteiten van internationale organisaties waaronder UNHCR. Het hoofdstuk eindigt met een paragraaf over terugkeer van Eritreeërs naar hun land. Tenslotte komt in hoofdstuk zeven mensenhandel aan de orde.

¹ Dr. Jennifer Riggan (2013) erkent dat de 'gevoeligheid van sommige onderwerpen in Eritrea' en het gebrek aan vertrouwen in de informatie van de regering 'in veel gevallen leidt tot een eindeloze stroom van stukjes en beetjes informatie, roddel en geruchten'. Dr. Milena Belloni (2015) werd geconfronteerd met leugens en een onjuiste voorstelling van zaken tijdens haar veldwerk met Eritreeërs in Eritrea, Ethiopië, Sudan en Italië. Door dagelijks met hen op te trekken kon zij uiteindelijk vertrouwen winnen. Riggan, J. (2013b). *"It seemed like a punishment": Teacher transfers, hollow nationalism, and the intimate state in Eritrea*. *American Ethnologist*, 40(4), 749-763. Belloni, M. (2015) *Cosmologies of Destinations – Roots and routes of Eritrean forced migration towards Europe*. *Doctoral dissertation for the Doctoral Program in Sociology and Social Research*, University of Trento, School of Social Sciences, August 2015.

1 Politieke ontwikkelingen

1.1 Politieke ontwikkelingen

Sinds zijn benoeming in 1993 staat president Isaias Afwerki aan het hoofd van de wetgevende macht (*Transitional National Assembly*)² en de uitvoerende macht (*State Council*)³. Er bestaat derhalve geen scheiding der machten. De in 1997 geratificeerde grondwet is nog steeds niet in werking getreden.⁴ Er is geen democratie en de presidents- en parlementsverkiezingen zijn voor onbepaalde tijd uitgesteld.

Ook in deze verslagperiode bleven president Afwerki en de enige politieke partij in Eritrea, de *People's Front for Democracy and Justice* (PFDJ), de politiek domineren. Afwerki wordt bijgestaan door een kleine groep adviseurs en hoge militairen. De president heeft alle macht naar zich toegetrokken. Zijn eigen ministers zijn naar verluidt gefrustreerd over zijn onvoorspelbaarheid.⁵ President Afwerki is vrijwel onbenaderbaar voor de internationale gemeenschap.⁶ Hij laat zich veelal vertegenwoordigen door zijn minister van Buitenlandse Zaken, Saleh Osman, en zijn politiek adviseur Yemane Gebreab.⁷

1.1.1 Aangekondigde hervormingen

De in het algemeen ambtsbericht van juni 2015 aangekondigde (toezeggingen voor) hervormingen – het opstellen van een nieuwe grondwet, het terugbrengen van de dienstplicht tot achttien maanden en het aantrekken van buitenlandse investeerders – kwamen tijdens de verslagperiode nog altijd niet of nauwelijks van de grond. De regering boekte geen vooruitgang bij het opstellen van een nieuwe grondwet. Wel ging zij door met het aantrekken van investeerders. De hervorming van de nationale dienstplicht – waarbij de dienstplicht zou worden teruggebracht tot achttien maanden – die eind 2014 werd aangekondigd, vond niet plaats. De 'reservediensplicht' werd niet afgeschaft, maar op allerlei punten versoepeld.⁸ De overheid voerde aangekondigde salarisverhoging voor dienstplichtigen verder in.⁹ Er zijn echter aanwijzingen dat het nettoloon van een dienstplichtige min of meer gelijk is gebleven, aangezien de autoriteiten zijn overgegaan tot het aftrekken van 'kosten' die de overheid maakt voor de dienstplichtige zoals onderdak.

² De leden van de *Transitional National Assembly* werden in 1997 rechtstreeks benoemd om na de ratificatie van de grondwet tot aan de verkiezingen van een *National Assembly* als wetgevende macht te fungeren. Echter, verkiezingen die voorzien waren voor 2001 zijn voor onbepaalde tijd uitgesteld. De huidige *Assembly* is sinds 1997 dan ook een overgangsparlement. De *Transitional National Assembly* komt zelden in vergadering bijeen om over wetgeving te debatteren.

³ De *State Council* bestaat uit zeventien ministers en wordt voorgezeten door de president, die tevens de ministers benoemt. De ministers – van wie de meesten voormalige strijders van het *Eritrean People's Liberation Front* (EPLF) (de zogenaamde *tegadelti*) zijn – worden regelmatig vervangen.

⁴ Volgens de Eritrese autoriteiten is implementatie van de grondwet vanwege het voortdurende grensconflict met Ethiopië niet mogelijk. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

⁵ Vertrouwelijke bron, 22 mei 2017.

⁶ Naar verluidt zijn er maar vier landen die via hun ambassades direct toegang tot de president hebben: Egypte, Saudi-Arabië, Zuid-Afrika en China. Daar vindt de besluitvorming plaats. Vertrouwelijke bron, 15 september 2017.

⁷ Vertrouwelijke bron, 15 september 2017.

⁸ De versoepelingen betroffen het verhogen van de salarissen tot een professioneel niveau, het verlenen van een ontheffing voor ten minste één categorie (degenen die lerarenopleiding wilden volgen) en het verder terugbrengen van de leeftijd tot 25 jaar (was 30 jaar) waarop vrouwen kunnen demobiliseren. Reuters, *Eritrea won't shorten national service despite migration fears*, 25 februari 2016. UK Home Office, *Fact Finding Mission to Eritrea: illegal exit and national service*, 20 februari 2016. Vertrouwelijke bron, 15 september 2017.

⁹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. Vertrouwelijke bron, 18 mei 2017.

Daarnaast heeft de waardevermindering van de Eritrese munt, de Nakfa, geleid tot afname van de koopkracht.¹⁰

VN-sancties

De sancties die de VN-Veiligheidsraad Eritrea vanaf 2009 oplegde vanwege de vermeende destabiliserende rol in de regio bleven in de verslagperiode van kracht, ofschoon de VN *Monitoring Group on Somalia and Eritrea* (SEMG) geen bewijzen vond – maar ook geen toegang had tot Eritrea - voor de gestelde steun van Eritrea aan Al-Shabaab.¹¹

Economie

De regering stelt dat het VN-wapenembargo nadelig is voor de Eritrese economie, maar verbodt zelf de invoer van (allerlei) producten uit het buitenland.¹² De economie is grotendeels in handen van de overheid¹³, met uitzondering van de mijnbouw.¹⁴ Eritrea is rijk aan diverse grondstoffen waaronder goud, zink en koper. Er zijn nu drie operationele mijnen, waarvan twee Chinese (Asmara, Zara) en één Canadese (Nevsun). Het Australische bedrijf Danakili opende een vierde mijn in Kulala.¹⁵

De overgang naar een meer marktgerichte economie – de overheid privatiseerde de afgelopen jaren enkele staatsbedrijven - verliep langzaam. Een aantal private bedrijven werd tijdens de verslagperiode genationaliseerd. Sommige Eritrese bedrijven en investeerders weken uit naar (vooral) andere Afrikaanse landen.¹⁶

Na de waardevermindering van de nationale Eritrese munt, de Nakfa, mochten Eritreeërs slechts beperkt geld opnemen en klaagden zij over hoge prijzen en lege winkels.¹⁷ De regering dwong boeren tijdens de verslagperiode om hun producten tegen vaste prijzen te verkopen en zette politie in op markten om op deze prijzen toe te zien.¹⁸

¹⁰ ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

¹¹ In VNVR-Resolutie 1907 (2009) en Resolutie 2023 (2011). Vanwege de vermeende destabiliserende rol van Eritrea in de regio, zoals steun aan Al-Shabaab in Somalië en het grensconflict met Djibouti. Op 14 november 2017 nam de VN-Veiligheidsraad resolutie 2385 aan waardoor de sancties tegen Eritrea, waaronder een wapenembargo, van kracht bleven.

¹² Er worden al drie jaar geen importvergunningen afgegeven waardoor bijna alle geïmporteerde producten illegaal geïmporteerd worden (ook basisproducten zoals waspoeder). Vertrouwelijke bron, 9 mei 2017. Vertrouwelijke bron, 18 mei 2017.

¹³ Staatsbedrijven staan onder controle van het *Hdri Trust Fund*. In deze bedrijven – en ook in de *Read Sea Trading Company* - werken vooral dienstplichtigen.

¹⁴ Opbrengsten uit de Bisha-mijn, die wordt geëxploiteerd door de Canadese mijnbouwmaatschappij *Nevsun Resources Ltd*, vormen de belangrijkste inkomsten (circa 200 miljoen USD per jaar) van de overheid, die deze overigens voor een belangrijk deel uitgeeft aan het leger. In augustus 2017 maakte Nevsun bekend de exploitatie van de mijn te zullen voortzetten tot 2021. Aanvankelijk zou de mijnbouwmaatschappij de Bisha-mijn tot 2025 exploiteren. *The Northern Miner*, *Nevsun halves Bisha mine life, revises Timok study plans*, 17 augustus 2017. *The Economist*, *Bisha mine to produce for just four more years*, 24 augustus 2017. EIU, *Country Report 4th Quarter 2017*, 27 oktober 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2018.

¹⁵ Vertrouwelijke bron, 7 maart 2018.

¹⁶ In Zambia bezitten Eritreeërs twee vijfsterrenhotels en transportmaatschappijen. In Juba (Zuid-Sudan) waren veel gebouwen in bezit van Eritreeërs, maar vanwege de burgeroorlog zijn ze hun investering weer kwijtgeraakt. *Daily Nation*, *Eritrean investors to build Sh450m luxury hotel in Nairobi suburb*, 4 juni 2017. URN, *Eritrea Among Uganda's Top 10 Investment Source Countries*, 18 april 2017. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

¹⁷ Eind 2015 werden de Eritreeërs verplicht all bankbiljetten in te leveren. Sindsdien gaf de regering nieuwe bankbiljetten op beperkte schaal uit. De maatregelen waren bedoeld om de zwarte markt aan te pakken. De zwarte marktcoers daalde snel van 54 Nakfa per dollar tot 22 Nakfa per dollar. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2018. Zie ook het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017, pagina 9.

¹⁸ EIU, *Country Report 4th Quarter 2017*, 27 oktober 2017. Vertrouwelijke bron, 17 oktober 2017. Assenna, *The Real Cause of Eritrea's Socio-economic Decay under the PFDJ Regime*, 2 februari 2017. Bloomberg, *Eritrea Denies Targeting Ethiopia Dam as Egyptian Ties Deepen*, 22 mei 2017. Zie ook het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

De Eritrese diaspora financiert het land middels bijdragen aan fondsen zoals het *Martyrs' Trust Fund* en de koop van huizen en land in ruil voor harde valuta. Ook de diasporabelasting levert inkomsten op voor de regering. Eritreeërs die deze belasting niet betalen kunnen in beginsel geen beroep doen op overheidsdiensten, zoals het verkrijgen van geboorte- en huwelijksakten, uitreisvisa voor oudere familieleden en een verlenging van het paspoort. Dit laatste is vooral van belang voor Eritreeërs die in landen wonen die geldige paspoorten eisen om woon- en werkvergunningen af te geven. Grote aantallen Eritreeërs, vooral degenen die in het Midden-Oosten werken, ondervinden hierdoor naar verluidt problemen.¹⁹

President Afwerki concentreerde zich persoonlijk de afgelopen jaren vooral op de aanleg van nieuwe dammen waarvoor het hele land gratis arbeid moet leveren. De president, die zelf leiding geeft aan de constructie van deze dammen, verplaatste zijn kantoor naar de bouwlocatie bij het dorp Adi Halo op twintig minuten van Asmara.²⁰ Ook gaf de overheid prioriteit aan drinkwatervoorziening en de opwekking van zonne-energie.²¹ Daarnaast werd het netwerk voor mobiele telefonie uitgebreid.²²

Overboekingen naar Eritrea – geschat op 500 miljoen tot één miljard USD per jaar -, die ooit naar schatting een derde uitmaakten van het bruto nationaal product, namen naar verluidt af.²³ Veel geld uit de diaspora wordt overgemaakt via het informele hawala systeem, een netwerk van geldwisselaars dat wereldwijd opereert.²⁴ Van de bevolking leeft naar schatting tachtig procent van zelfvoorziening in de landbouw.²⁵

1.2 Relatie tot het buitenland

Ondanks kritiek vanuit het buitenland wordt Eritrea onder meer gesteund door China vanwege de geografische ligging aan de Rode Zee en zijn bodemschatten.²⁶

¹⁹ Dit stelt Dr Gebre Gebremariam, die als econoom is verbonden aan de Virginia Polytechnic Institute and State University. Assenna, *The Real Cause of Eritrea's Socio-economic Decay under the PFDJ Regime: Debunking Isaias' Charlatanic Claims in His 2017 New Year Interview*, 2 februari 2017.

²⁰ Bloomberg, *Eritrea Denies Targeting Ethiopia Dam as Egyptian Ties Deepen*, 22 mei 2017. Shabait, *Dams contributing in agricultural development*, 15 oktober 2017.

²¹ Shabait, *Potable Water Supply Project*, 3 februari 2017. Tesfa News, *Four Government Ministries Powered With Solar PV Systems*, 19 maart 2017. PV-Tech, *How Eritrean villages will light up with Solarcentury's PV mini-grids*, 28 juli 2017.

²² Deze informatie kon niet worden geverifieerd. Shabait, *80% of Eritrean people beneficiary of mobile phones*, 12 oktober 2017. Zie voor het gebruik van internet en telefoons het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017, paragrafen 2.4.5 en 2.4.6. Zie ook ICT4EEDU.WordPress, *Eritrean Engineering Students Create a Low Cost, Low Power Computer*, 15 september 2017.

²³ Solidariteit tussen de generaties ligt aan de basis van het systeem van normen en waarden in Eritrea. Hoewel solidariteit zowel van mannen als vrouwen wordt verlangd, horen mannen in het algemeen het gezin en de familie in groter verband te onderhouden. Geldoverboekingen uit de diaspora zijn een sociaal aanvaardbare strategie om te voorzien in de directe levensbehoefte van de familie. Eritreeërs in de diaspora zijn een vangnet voor hun familie geweest toen de situatie in het land verslechterde. Daardoor hebben de Eritreeërs in de diaspora zich een belangrijke positie binnen hun eigen familie en binnen de maatschappij in het algemeen verworven. De overboekingen zijn de afgelopen jaren teruggelopen, omdat de familie al jaren geld overmaakt en het geld langzaam opdraait. Er wordt minder vaak en minder geld opgestuurd. Een paar jaar geleden stuurden volgens een bron familieleden elke maand geld op, nu is het vaak elk half jaar of elk jaar. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018. Poole, A. (2013). *Ransoms, remittances, and refugees: the gatekeeper state in Eritrea*. Africa Today, 60(2), 66-82; Belloni, M. (2016). *Refugees as Gamblers: Eritreans Seeking to Migrate Through Italy*. Journal of Immigrant & Refugee Studies, 14(1), 104-119; Hirt, N. (2014). *The Eritrean diaspora and its impact on regime stability: Responses to UN sanctions*. African Affairs, adu061. Vertrouwelijke bron, 17 oktober 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2018.

²⁴ Volgens Van Reisen & Mawere controleert de *Red Sea Corporation* in Eritrea de geldoverboekingen. Mirjam Van Reisen & Munyaradzi Mawere, *Human Trafficking and Trauma in the Digital Era: The Ongoing Tragedy of the Trade in Refugees from Eritrea*, 2017.

²⁵ Global Finance, *The Poorest Countries in the World*, 13 februari 2017.

²⁶ China is een grote partner met twee nieuwe mijnen en een forse nieuwe ambassade in aanbouw. Eritrea beroept zich op haar strategische ligging bij de Rode Zee: Eritrea draagt bij aan de bestrijding van piraterij en terrorisme

De Europese Unie onderhoudt een kritische dialoog met Eritrea en verleent beperkt steun.²⁷ Tijdens de verslagperiode breidde Eritrea de samenwerking met de Saoedi-Arabië (KSA) en de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) uit en versterkte haar positie met politieke en financiële steun die vooral afkomstig was uit de VAE.²⁸ De in aanbouw zijnde *Grand Ethiopian Renaissance Dam* (GERD) zorgde voor spanningen tussen Egypte en Ethiopië, waarbij Eritrea zich aan de kant van Egypte schaarde.²⁹ Veranderingen in de internationale relaties van Eritrea – die te maken hebben met het conflict in Jemen en de Eritrese migratie naar Europa – haalden het land enigszins uit zijn diplomatieke isolement.³⁰ Voor meer bijzonderheden over de relatie met de omringende landen wordt verwezen naar paragraaf 2.1.1.

Europese Unie

Het belangrijkste instrument van de EU voor de ontwikkelingssamenwerking met Eritrea is het *European Development Fund* (EDF).³¹ Er is 175 miljoen EUR uitgetrokken voor energieprojecten, waarbij goed bestuur en het opvolgen van de aanbevelingen van het *Universal Periodical Review* (UPR)³² een voorwaarde zijn.³³ Tijdens de verslagperiode keurde de regering verscheidene projectvoorstellen goed, maar liep de uitvoering vertraging op door onderhandelingen met de Eritrese regering over de invoering van de UPR-aanbevelingen.³⁴ Wel tekende Eritrea voor ondersteuning vanuit de EU bij het implementeren van de UPR-aanbevelingen.³⁵ Voor meer bijzonderheden over de relatie met de Europese Unie wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

Diaspora

In de diaspora vindt men zowel voor- als tegenstanders van de regering in Eritrea.³⁶ Daarnaast zijn veel Eritreeërs in de diaspora geen uitgesproken aanhangers van de regering, maar onderhouden zij wel contact met regeringsvertegenwoordigers in de diaspora om zo nodig documenten te kunnen verkrijgen en zonder problemen terug te kunnen keren voor bijvoorbeeld vakantie of familiebezoek. Er zijn ook signalen dat Eritreeërs die zeer kritisch staan ten opzichte van de huidige Eritrese regering dit niet durven uiten.³⁷

in haar zone. Daarmee wordt een zeer belangrijke internationale handelsroute beschermd. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2017. Vertrouwelijke bron, 9 mei 2017.

²⁷ https://ec.europa.eu/europeaid/countries/eritrea_en.

²⁸ Tijdens de verslagperiode nam de invloed van de Golfstaten en Egypte in de Hoorn toe. De Golfstaten willen hun invloed op het Afrikaanse continent uitbreiden en zien de 'Jemen migratieroute' als mogelijke nieuwe bedreiging. Inmiddels zijn in meerdere Afrikaanse landen aan de Rode Zee en de Golf van Aden (Eritrea, Somaliland, Puntland) legerbases van de VAE uit de grond gestampt. Saoedi-Arabië bouwde een legerbasis in Djibouti. Egypte is actief in de Hoorn vanwege de Nijl en de Rode Zee. De relaties van Eritrea met Qatar leken enigszins bekoeld (Qatar Airways vliegt ook niet meer naar Asmara). EIU, *Saudi military base back on track*, 5 december 2016. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2017. Vertrouwelijke bron, 9 februari 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2017. Vertrouwelijke bron, 27 april 2017.

²⁹ De Nijl is van levensbelang voor ongeveer tachtig procent van de Egyptenaren. Egypte is van mening dat de enorme Renaissance dam, een stuwmeer dat wordt aangelegd in de Blauwe Nijl in het westen van Ethiopië, in strijd is met de historische waterrechten van dat land. Sudan Tribune, *Eritrea denies targeting Ethiopia's Nile dam with Egypt*, 28 mei 2017. NRC, *Van wie is het water van de Nijl?*, 14 augustus 2017.

³⁰ Oxford Analytica, *Eritrea will push to reduce its isolation*, 25 april 2017.

³¹ https://ec.europa.eu/europeaid/countries/eritrea_en.

³² De UPR is een vorm van *peer review* voor de VN-Mensenrechtenraad, waarbij alle VN-lidstaten in cycli van vier à vijf jaar de kans krijgen om vragen te stellen over de nationale mensenrechtensituatie en hierbij aanbevelingen te doen. Dit proces staat in Nederland ook wel bekend als het "VN-mensenrechtenexamen".

³³ https://ec.europa.eu/europeaid/countries/eritrea_en.

³⁴ Vertrouwelijke bron, 18 mei 2017. Vertrouwelijke bron, 30 mei 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2018.

³⁵ De projecten voor hernieuwbare energie zijn bedoeld voor gemeenschappen met een achterstand op energiegebied. Het huidige Eritrese energienet bereikt 35% van de bevolking. Er zijn plannen om negen ondersteunende zones in te richten met LPG-tanks voor het eerste jaar en om zonnepanelen neer te zetten die in de toekomst kunnen worden gekoppeld aan het hoofdniet. Vertrouwelijke bron, 17 oktober 2017.

³⁶ Overigens zijn ook veel niet-Eritrese *Eritrea Watchers* – waaronder wetenschappers en journalisten - (uitgesproken) voor of tegen de Eritrese regering. ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

³⁷ Algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

Sommige aanhangers van de huidige regering in de diaspora bekleden functies in lokale comités, de *Young People's Front for Democracy and Justice* (YFPDJ).

Positie Yemane Gebreab

De positie van de politieke adviseur Yemane Gebreab, die regelmatig de Eritrese diaspora bezoekt, stond tijdens de verslagperiode onder druk. Na demonstraties in Veldhoven verbood de burgemeester een bijeenkomst waarop Gebreab de YFPDJ, de jongerenorganisatie van de enige in Eritrea toegestane politieke partij, toe zou spreken.³⁸ Vervolgens takelden twee Eritreeërs Gebreab, na een bezoek aan een door de YFPDJ georganiseerd festival in Rome, op 5 juli 2017 hevig toe.³⁹ Begin oktober 2017 wisten Eritreeërs in Arlington (Virginia) te verhinderen dat Gebreab daar de Eritrese diaspora zou toespreken.⁴⁰ Na deze gebeurtenissen leek Gebreab, die Westerse diplomaten wel beschrijven als 'de enige diplomaat' van Eritrea, aan prestige te hebben ingeboet. Overigens ontbreekt het de huidige machthebbers aan jonge opvolgers, de post van Eritrese VN-ambassadeur is bijvoorbeeld al een jaar onvervuld, de post van de overleden gouverneur van Massawa is al geruime tijd onvervuld en in het Eritrese ambtelijke apparaat werken vrijwel geen medewerkers die jonger zijn dan vijftig jaar.⁴¹

Kamervragen en moties

Ophef over de vermeende invloed van de Eritrese overheid op de snelgroeïende Eritrese gemeenschap in Nederland, de zogenaamde 'lange arm', leidde in het verleden diverse malen tot Kamervragen. De vragen van februari 2016 werden beantwoord in de Kamerbrief 'Eritrea en de invloed van Eritrea in Nederland' van 30 juni 2016 (TK, 2015-2016, 22 831, nr. 108). Bij de brief werd een rapport van onderzoeksbureau DSP meegestuurd – 'Niets is wat het lijkt' – over mogelijk ervaren druk in de Eritrese gemeenschap, en de invloed die dit heeft op de integratie van Eritreeërs in Nederland.⁴² In juli 2016 aanvaardde de Tweede Kamer de motie Karabulut (kst-22831-119) waarin de regering werd verzocht het initiatief te nemen om in Europees verband een onderzoek te starten naar de aard en de omvang van de diasporabelasting van de Eritrese overheid. De diasporabelasting wordt door de Eritrese autoriteiten geheven en geïnd bij Eritreeërs in het buitenland. Deze belasting is – vooral in Nederland, maar ook in Canada⁴³ en Noorwegen⁴⁴ – al jaren in opspraak omdat de inning naar verluidt gepaard gaat met dwang, afpersing en/of intimidatie. Uit consultaties is gebleken dat de belastingheffing in andere Europese landen door de pers en het parlement minder hoog werd opgenomen,

³⁸ De YFPDJ is door Yemane Gebreab opgericht. AFP, *Dutch concern at visit of top Eritrean official*, 11 april 2017. Volkskrant, *Gemeente Veldhoven verbiedt bijeenkomst Eritreeërs, 'veiligheid niet gegarandeerd'*, 14 april 2017. Overigens bepaalde de rechtbank in Den Bosch op 14 juni 2018 dat de burgemeester de bijeenkomst ten onrechte had verboden. Ook de bezwarencommissie van de gemeente Veldhoven stelde in september 2017 al dat Mikkers de bijeenkomst ten onrechte had verboden. Volgens de commissie was er geen sprake van overmacht. De burgemeester had volgens de commissie niet aangetoond dat het onmogelijk was om de conferentie en de bezoekers met de inzet van politie te beveiligen. 'Het recht op vergadering is een grondrecht, dus de overheid moet bescherming bieden', aldus de uitspraak over het noodbevel. AD, *Verbod Eritrese conferentie was onterecht*, 14 juni 2018. Binnenlandsbestuur.nl, *Burgemeester verbood bijeenkomst Eritreeërs ten onrechte*, 15 juni 2018.

³⁹ Asmarino.com, *Yemane Gebreab should be arrested and prosecuted*, 19 juli 2017. Assenna.com, *Eritrea: Italy confirms attack on second man*, 23 augustus 2017.

⁴⁰ Assenna, *Eritreans for Democracy and Justice in DMV (EDJ-DMV) Press release*, 9 oktober 2017.

⁴¹ Het regime vergrijst en aanwas vanuit de 'veteranen' is er niet meer. Jonge mensen worden niet gepromoveerd. Vertrouwelijke bron, 17 oktober 2017. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

⁴² TK, 2015-2016, 22 831, nr. 108. Voor de beantwoording van de Kamervragen zie https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2016Z24163&did=2016D49485. Het onderzoek dat ten grondslag ligt aan het DSP-rapport 'Niets is wat het lijkt', is uitgevoerd tussen 21 september en 1 november 2016.

⁴³ Canada verklaarde enkele jaren geleden een Eritrese Consul-Generaal tot persona non grata.

⁴⁴ Noorwegen sloot een (volgens de Noren) malafide ambassadekantoor.

waardoor een voorgenomen Europees onderzoek niet van de grond kwam.⁴⁵ Uiteindelijk is het onderzoek uitgevoerd door (wederom) het onderzoeksbureau DSP te Amsterdam in samenwerking met *European External Policy Advisors* (EEPA) te Brussel en de Universiteit van Tilburg.⁴⁶ DSP concludeerde dat de inning van de belasting in sommige gevallen gepaard is gegaan met intimidatie en bedreiging.⁴⁷ Naar aanleiding van het onderzoek dienden de Kamerleden Sjoerdsma en Azmani op 20 december 2017 een motie in waarin zij de regering oproepen het Eritrese ambassadekantoor in Den Haag te sluiten (kst. 22831 – 132). In reactie hierop verklaarde de regering de Eritrese Tijdelijk Zaakgelastigde tot *persona non grata*. Hoewel de Eritrese regering hier fel op reageerde bleven diplomatieke tegenmaatregelen uit. Wel riep Asmara de Nederlandse ambassadeur in Sudan, onder wier ressort Eritrea valt, op het matje en stuurde de Eritrese autoriteiten enkele kritische *notes verbales* over de kwestie. Binnen deze politieke context was een *fact finding* missie onwenselijk.⁴⁸ Op 13 maart 2018 demonstreerden 750 Eritreeërs, die uit heel Europa naar Den Haag waren gekomen, tegen de uitzetting van de Eritrese Tijdelijk Zaakgelastigde.⁴⁹

⁴⁵ Andere EU-lidstaten raadden dit traject zelfs af: zij hechten meer belang aan een voorzichtige benadering van Eritrea om dergelijke zaken aan te kaarten.

⁴⁶ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2017Z12269&did=2017D25760.

⁴⁷ NRC, *Onderzoek: Eritrea blijft verboden diasporabelasting innen*, 19 september 2017.

⁴⁸ Het Eritrese ambassadekantoor in Den Haag werd vooralsnog niet gesloten. Dat Eritrea geen tegenmaatregelen nam, wordt toegeschreven aan het Nederlandse voorzitterschap van de VN-Veiligheidsraad. Daarin komen onder meer de sancties tegen Eritrea aan de orde. NRC, *Topdiplomaat Eritrea moet het land uit*, 18 januari 2018. Shabait, *Press Statement: Dutch action is unwarranted and unacceptable*, 25 januari 2018. Vertrouwelijke bron, 14 februari 2018.

⁴⁹ TesfaNews, *Dutch-Eritreans: Talk With US, Not Just About US*, 13 maart 2018.

2 Veiligheidssituatie

In de verslagperiode was de veiligheidssituatie in Eritrea – evenals in de verslagperiode daarvoor - relatief rustig. Er waren geen berichten over *giffa's* (grootschalige razzia's om dienstplichtontduikers op te pakken) in Asmara.⁵⁰ Elders vonden op beperkte schaal nog wel razzia's plaats.⁵¹

Op 30 oktober 2017 vond een grote demonstratie tegen de overname door de regering van een islamitische school in een buitenwijk van Asmara plaats.⁵² Voor meer bijzonderheden wordt verwezen naar paragraaf 4.5.2.

In tegenstelling tot vorige jaren vonden tijdens de verslagperiode geen incidenten met Ethiopië plaats.

2.1.1 Regionale context

Eritrea is lid van de Afrikaanse Unie en wil het lidmaatschap van de *Intergovernmental Authority on Development* (IGAD) reactiveren (Eritrea had in 2007 zelf het lidmaatschap opgeschort).⁵³ Ethiopië en Djibouti, die op gespannen voet staan met Eritrea vanwege grensconflicten, blokkeerden dit lange tijd. Van 7 tot en met 10 oktober 2017 vond in Khartoum een door de Afrikaanse Unie (AU) en IGAD georganiseerde conferentie over een gezamenlijke strategie voor de Hoorn van Afrika plaats.⁵⁴ De AU hoopte met deze conferentie – waarvoor ook Eritrea was uitgenodigd - een eerste stap te zetten in de normalisering van de relaties met Eritrea. Juist om die reden vond de conferentie plaats in Khartoum en niet in Addis Abeba.⁵⁵ Eritrea vond echter de rol van IGAD, en dus van Ethiopië dat binnen IGAD een dominante rol vervult, nog steeds te prominent en weigerde naar Khartoum af te reizen.⁵⁶

De Hoorn van Afrika

Fragiliteit is de gemene deler in de Hoorn. De verwevenheid van landen in de Hoorn maakt dat problemen in een land automatisch leiden tot problemen in buurlanden.

⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

⁵¹ UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (2016) *Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) MST and Others (national service - risk categories) Eritrea CG* (2016) UKUT 0043 (IAC). Vertrouwelijke bron, 10 april 2018.

⁵² Awate.com, *Unrest In Asmara, US State Department Issues Warning*, 31 oktober 2017. AFP, *Gunfire as rare protests hit streets of Eritrea's capital*, 1 november 2017. AP, *28 protesters killed in Eritrea, opposition group says*, 1 november 2017.

⁵³ IGAD is een intergouvernementele organisatie van oorspronkelijk acht Oostafrikaanse landen (Uganda, Djibouti, Sudan, Zuid-Sudan, Somalië, Ethiopië, Eritrea en Kenia - na de opschorting van het lidmaatschap van Eritrea zijn het er zeven), die samen de voedselveiligheid, milieubescherming, vrede, economie en integratie in de regio willen bevorderen. Als zodanig is IGAD sinds 1996 de opvolger van IGADD –de *Intergovernmental Authority on Drought and Development*. <http://www.uneca.org/oria/pages/igad-intergovernmental-authority-development>.

⁵⁴ Op de conferentie werd onder meer gesproken over toegenomen migratie, destabilisering van de regio en toegenomen invloed van de Golfstaten, KSA en China op Eritrea. De Golfstaten en KSA zijn actief in Jemen vanuit onder meer de militaire basis in de Eritrese havenstad Assab, en er worden in Eritrea moskeeën gebouwd met geld dat waarschijnlijk uit de Golfregio komt. China houdt zich bezig met de mijnbouwsector. Vertrouwelijke bron, 13 oktober 2017. Vertrouwelijke bron, 17 oktober 2017.

⁵⁵ Opvallend was dat verschillende deelnemers uit de regio zich zeer kritisch uitlieten over de capaciteiten van IGAD om een rol te spelen in de regio. De beweegrunde van het IGAD-secretariaat is beperkt door het gebrek aan politiek draagvlak op het hoogste niveau voor gezamenlijk opereren in de regio. Vertrouwelijke bron, 13 oktober 2017. Vertrouwelijke bron, 17 oktober 2017.

⁵⁶ Zelfs nadat de Sudanese minister van Buitenlandse Zaken persoonlijk had aangedrongen op Eritrese deelname. Vertrouwelijke bron, 13 oktober 2017.

Er was tijdens de verslagperiode sprake van een viertal regionale trends in de Hoorn:

1. Meer samenwerking tussen de Europese Unie en de Hoornregio op het gebied van migratie en veiligheid;⁵⁷
2. Corruptie is niet langer een nationaal fenomeen omdat het leidt tot grensoverschrijdende georganiseerde misdaad (mensensmokkel en –handel, drugs- en wapenhandel);
3. Klimaatverandering leidt tot nieuwe humanitaire en veiligheidsproblemen in de regio;
4. De regio kampt met een identiteitsprobleem door de verspreiding van Salafisme en de groeiende invloed van religie op het publieke en politieke domein.⁵⁸

De Qatar-crisis en de oorlog in Jemen hebben een sterke impact in de Hoorn. De twee kampen (KSA/VAE en Qatar/Turkije) proberen hun invloedssfeer te vergroten in de Hoorn en compliceren de onderlinge verhoudingen tussen landen.⁵⁹ De toenemende invloed van Saoedi-Arabië - en daarmee van het islamitisch extremisme - in de Hoorn kan volgens internationale waarnemers op termijn leiden tot radicalisering van bevolkingen en toename van terrorisme, massale migratie wanneer landen gedestabiliseerd raken, en toename van de piraterij in de Rode Zee.⁶⁰ Saoedi-Arabië ziet zichzelf als leider van de soennitische wereld - en 'koopt' landen die met hen willen meegaan.⁶¹

Djibouti

De verhoudingen met Djibouti zijn nog steeds verstoord sinds de vermissing in 2008 van negentien Djiboutiaanse militairen na schermutselingen aan de grens. In de jaren daarna liet Eritrea eerst twee en daarna vier Djiboutiaanse krijgsgevangenen vrij in een onderhandelingsproces met Djibouti waarbij Qatar bemiddelde.⁶² Nadat begin juni 2015 een diplomatieke crisis uitbrak tussen Saoedi-Arabië/VAE en Qatar, koos Eritrea de kant van Saoedi-Arabië/VAE en probeerde Djibouti zich neutraal op te stellen.⁶³ Op 13 juni 2017 trok Qatar, dat waarnemingstroepen had gestationeerd aan de Djiboutiaanse zijde van de grens met Eritrea, deze troepen terug.⁶⁴

⁵⁷ <https://www.khartoumprocess.net/about/the-khartoum-process>. Zie ook

https://ec.europa.eu/europeaid/regions/africa/eu-emergency-trust-fund-africa_en.

⁵⁸ De Islam in de Hoorn werd lange tijd gekenmerkt door de spirituele en pluralistische invulling van de Sufi islam. Met de komst van het Salafisme is een nieuw concept van identiteit geïntroduceerd waardoor er niet langer plaats lijkt te zijn voor pluralisme. Vertrouwelijke bron, 9 februari 2017. Zie ook Riyadh Daily, *Doha funding terror groups in Horn of Africa*, 17 augustus 2017.

Volgens Al Jazeera zouden de banden van Eritrea met Qatar tijdens de Golfcrisis van 2017 in tact zijn gebleven ofschoon de Eritrese regering op 13 juni 2017 bekend had gemaakt de diplomatieke betrekkingen met Qatar op een lager pitje te zetten. Vertrouwelijke bron, 15 september 2017. African News, *Eritrea backs Saudi Arabia and allies in Gulf crisis, Ethiopia on the fence*, 13 juni 2017. Africa News, *Qatari ties remain intact amid Gulf crisis – Al Jazeera*, 3 juli 2017.

⁶⁰ Vertrouwelijke bron, 30 juni 2017.

⁶¹ Bij een opiniepeiling in Saoedi-Arabië waar aan de bevolking de vraag werd voorgelegd wie meer moslimrechten beschermde – de zittende regering of ISIS- koos 64 % voor ISIS. Vertrouwelijke bron, 30 juni 2017. Zie ook ICCT, *A Look at Muslim Opinions on Al Qaeda and IS*, februari 2017. Zie ook een rapport van Clingendael over de economische invloed van Saoedi-Arabië en de Golfstaten op de Hoorn van Afrika. Clingendael, *Riyal Politik: The political economy of Gulf investments in the Horn of Africa*, april 2018.

⁶² Hierover werd op 6 juni 2010 een akkoord gesloten. UNSC, *S/2017/925*, 6 november 2017.

⁶³ NRC, *Golfstaten en Egypte verbreken banden met Qatar*, 5 juni 2017. Reuters, *Djibouti asks AU to deploy observers along its disputed border with Eritrea*, 3 juli 2017. Vertrouwelijke bron, 4 september 2017.

⁶⁴ De terugtrekking was een reactie op het besluit van Djibouti op 7 juni 2017 om de diplomatieke betrekkingen met Qatar op een lager pitje te zetten. Daardoor ontstond nieuwe onzekerheid over de uitvoering van de overeenkomst van 6 juni 2010. Eritrea verklaarde dat Qatar door moest gaan met de bemiddeling bij het grensconflict. Later verklaarde Qatar ook haar waarnemingstroepen aan de Eritrese kant van de grens op 13 juni 2017 te hebben teruggetrokken. Reuters, *Qatar withdraws troops from Djibouti-Eritrea border mission*, 14 juni 2017. News 24, *Eritrea says Qatar must mediate border dispute*, 4 juli 2017. UNSC, *S/2017/925*, 6 november 2017.

Deze terugtrekking leidde tot een verhoging van de spanningen tussen Eritrea en Djibouti.⁶⁵ De minister van Buitenlandse Zaken van Djibouti, Mahamoud Ali Youssouf, verklaarde dat Eritrese troepen het betwiste grensgebied waren binnengetrokken, maar zich vervolgens hadden teruggetrokken.⁶⁶ Djibouti verzocht daarop de AU om waarnemers naar het grensgebied te sturen.⁶⁷ China, dat op 1 augustus 2017 een militaire basis in Djibouti opende, zou desgewenst willen bemiddelen bij het conflict tussen Eritrea en Djibouti.⁶⁸

Eritrea ondersteunde nog altijd de verzetsbeweging *Front pour la restauration de l'unité et de la démocratie* (FRUD), die tijdens de verslagperiode lichte aanvallen in Noord-Djibouti uitvoerde. Ofschoon het om een betrekkelijk kleine beweging gaat, ondermijnt de FRUD de normalisatie van de betrekkingen tussen Eritrea en Djibouti.⁶⁹

Jemen

Door de burgeroorlog in Jemen, die in 2015 uitbrak na de opstand van de Houthis, en de door Saoedi-Arabië geleide interventie is Eritrea meer in de invloedssfeer van Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) terecht gekomen. Na het uitbreken van de burgeroorlog verhuurde Eritrea de haven van Assab aan Saoedi-Arabië en de Emiraten voor een periode van dertig jaar. De Emiraten legden een belangrijke basis aan in Assab, met tanks, helikopters en kazernes. In november 2016 stationeerde de VAE een squadron van negen Mirage gevechtsvliegtuigen in Eritrea van waaruit zij Houthis-doelen in Jemen konden aanvallen. In ruil daarvoor moderniseerden de VAE het vliegveld van Asmara en voorzagen zij de regering van extra olie en financiële middelen. Volgens de VN zette Eritrea vierhonderd militairen in in Jemen ter ondersteuning van de Saoedische alliantie.⁷⁰

De Saoedische interventie in Jemen heeft bijgedragen aan de versterking van de strategische positie van Eritrea in de regio. Eritrea sloot zich aan bij andere kuststaten, Egypte, Somalië en Egypte, om Saoedi-Arabië en haar bondgenoten te steunen.⁷¹ Ofschoon de coalitie die de Jemenitische president Abd Rabbu Mansour

⁶⁵ UNSC, S/2017/925, 6 november 2017.

⁶⁶ Ten tijde van de terugtrekking van de Qatarese troepen bevonden de Eritrese troepen zich volgens Qatar ongeveer vier kilometer van de berg Doumeira en waren de Djiboutiaanse troepen op ongeveer twintig kilometer van de grens gestationeerd. Uit satellietbeelden bleek dat tussen 19 juni en 23 juli 2017 – en ook daarna – enkele patrouilleboten en trucks zich in het grensgebied verplaatsten. Niet kon worden vastgesteld onder wiens controle zij stonden en bij welke activiteiten zij waren betrokken. Reuters, *Djibouti Accuses Eritrea of Occupying Disputed Territory after Qatar Withdrew Peacekeepers*, 16 juni 2017. UNSC, S/2017/925, 6 november 2017.

⁶⁷ Volgens waarnemers heeft Eritrea het vertrek van Qatar niet aangegrepen om het betwiste gebied te bezetten. Djibouti heeft wel troepen naar de grens gestuurd, maar ook deze zijn de betwiste zone niet binnengetrokken. Een bezoek van de AU-Vertegenwoordiger aan Eritrea begin juli 2017 werd op verzoek van Eritrea uitgesteld. De VN-Monitoring Group kreeg geen toestemming het gebied te bezoeken. Newsweek, *Gulf Crisis: What's the Problem on Eritrea's Border With Djibouti?*, 19 juni 2017. AFP, *UN urges Djibouti and Eritrea to end border dispute*, 20 juni 2017. BBC, *What is behind tension between Eritrea and Djibouti?*, 20 juni 2017. Reuters, *Djibouti asks AU to deploy observers along its disputed border with Eritrea*, 3 juli 2017. AP, *IGAD calls on AU to deploy peace keeping troops along Eritrea, Djibouti border*, 3 juli 2017. Global Research, *Divisions Among Gulf Arab States Increases Instability in the Horn of Africa*, 30 juni 2017. Africa News, *A.U. defers Eritrea-Djibouti peace mission on request of Asmara*, 11 juli 2017. UNSC, S/2017/925, 6 november 2017. Vertrouwelijke bron, 4 september 2017.

⁶⁸ Macau Daily, *Beijing would consider sending troops for Djibouti-Eritrea*, 24 juli 2017. Reuters, *China formally opens first overseas military base in Djibouti*, 1 augustus 2017.

⁶⁹ UNSC, S/2017/925, 6 november 2017.

⁷⁰ SAS, *Faith and money from the Middle East fuelling tensions in the Horn of Africa*, 9 februari 2017.

⁷¹ Volgens analisten zijn op de basis in Assab Jemenitische troepen getraind, waaronder de *Security Belt* en de Hadrami Elitetroepen. Oxford Analytica, *Eritrea will push to reduce its isolation*, 25 april 2017. HRW, *Yemen: UAE Backs Abusive Local Forces*, 22 juni 2017. Quartz Media, *The UAE is expanding its influence in the Horn of Africa by funding ports and military bases*, 11 april 2017. Zie ook Global Security, *Eritrea's Navy Astonishing Hardware*, 10 augustus 2017. Tasnim, *Israeli Bases in Eritrea within Range of Yemeni Army's Missiles: Spokesman*, 29 september 2017.

Hadi steunt officieel wordt geleid door Saoedi-Arabië⁷² hebben de VAE-strijdkrachten het voortouw genomen bij de aanvoering en coördinatie van militaire aanvallen tegen de Houthi-rebellen, hun bondgenoten en Al-Qaeda op het Arabische Schiereiland. Uit rapportages van Human Rights Watch kwam naar voren dat de door de VAE gesteunde Jemenitische strijdkrachten 'tientallen personen op willekeurige wijze hebben vastgehouden, laten verdwijnen en hebben mishandeld of gefolterd'. De VAE zou in Eritrea ten minste twee informele detentiecentra hebben en belangrijke gevangenen overgeplaatst hebben naar haar militaire basis in Eritrea.⁷³

Ethiopië

Evenals in de vorige verslagperiode bleef de relatie met Ethiopië tot voor kort steken in een 'no war-no peace' situatie. Eritrea bleef als voorwaarde voor besprekingen stellen dat Ethiopië zich eerst uit Badme terugtrekt, in lijn met de verplichtingen uit het *Algiers Agreement* en de door de *Eritrea Ethiopia Boundary Commission* (EEBC) vastgestelde grens.⁷⁴ Waar aanvankelijk beide landen het besluit van de EEBC als bindend beschouwden, is Ethiopië daar later op teruggekomen.⁷⁵ De grens tussen beide landen is nog steeds zwaar gemilitariseerd met een *no-man's land* tussen beide legers. Echter, verkenningseenheden van beide kanten – evenals vluchtelingen en migranten uit Eritrea – steken vaak deze 'no-go' zone over. Er ontbrak al jaren elk vertrouwen tussen beide landen en een visie om stappen vooruit te zetten. Volgens sommige waarnemers is het verdedigen van de soevereiniteit van Eritrea het enige dat de partij aan de macht legitimiteit verschaft. Daardoor zou de partij belang hebben bij het handhaven van de status quo. Tijdens de verslagperiode oefende de internationale gemeenschap druk uit op beide landen om met elkaar in gesprek te gaan.⁷⁶

⁷² Bij de coalitie hebben zich acht soennietische landen aangesloten. BBC News, *Yemen crisis: Who is fighting whom?*, 30 januari 2018.

⁷³ HRW, *Yemen: UAE Backs Abusive Local Forces*, 22 juni 2017. The World Weekly, *Al-Qaeda, secret prisons and a military base in Eritrea: The UAE's Yemen endeavour*, 29 juni 2017. ISS Africa, *Saudi Arabia-Qatar rift rattles the region*, 11 augustus 2017.

⁷⁴ Een van de voorwaarden van het Akkoord van Algiers was dat de *Eritrea Ethiopia Boundary Commission* (EEBC) de grens zou demarkeken. In eerste instantie accepteerden beide landen de uitspraak van de commissie, maar later nam Ethiopië geen genoegen met de vastgestelde grens en bleef het land Badme bezetten. Newsweek, *Why Eritrea's Border With Ethiopia Is a Conflict Zone*, 13 juni 2016.

⁷⁵ De EEBC heeft volgens sommige onderzoekers het betwiste grensgebied niet zelf bezocht en haar besluiten gebaseerd op de teksten en verdragen die Italië aan Ethiopië heeft opgelegd en op koloniale kaarten die in het voordeel van Italië – en daarmee van Eritrea – waren. Het Akkoord van Algiers van 12 december 2000, waaraan de VN-Veilighedsraad zich conformeerde, zou volgens sommige onderzoekers geen oplossing voor het grensgeschil bieden, aangezien het in allerhaast in elkaar was gezet en werd opgelegd door de internationale gemeenschap die een einde aan de oorlog wilde maken. Eritrea houdt – volgens veel internationale waarnemers niet ten onrechte - vast aan Artikel 4.2 van het Akkoord van Algiers dat bepaalt dat '...The parties agree that a neutral Boundary Commission composed of five members shall be established with a mandate to delimit and demarcate the colonial treaty border based on pertinent colonial treaties (1900, 1902 and 1908) and applicable international law. The Commission shall not have the power to make decisions ex aequo et bono...' Ethiopië wees erop dat de EEBC onder artikel 2.16 heeft gestipuleerd dat de grenscoördinaten niet noodzakelijkerwijs definitief zijn en in tijdens een demarcatie ter plaatse kunnen worden aangepast of veranderd. Madote.com, *Eritrea-Ethiopia: Respect for International Law, the Way Forward*, 11 april 2016. Shabait, *Statement on Eritrea-Ethiopia Boundary Commission delivered by Mr. Amanuel Giorgio*, 13 april 2017. AfricaNews, *Ethiopia-Eritrea borderline tensions puts regional stability at risk – EU*, 13 april 2017. <http://www.mfa.gov.et>, *Ethiopia remains committed to engage with Eritrea for lasting peace*, 20 april 2017. Geeska Africa, *UN Security Council Must Demand Ethiopia To Withdraw From Sovereign Eritrean Territory It Occupies*, 13 april 2016. Zie ook GSDRC, *The Ethiopia-Eritrea Conflict: Domestic and Regional Ramifications and the Role of the International Community*, 2013. International Journal of Social Inquiry, *Understanding African Relationships: The Case of Eritrean Ethiopian Border Dispute*, 2014. J. Abbink, *Law against reality? Contextualizing the Ethiopian-Eritrean border problem*, 2009.

⁷⁶ Ethiopië zou open staan voor dialoog, maar Eritrea insisterde in destabilisering van Ethiopië. Eritrea riep de getuigen van het Akkoord van Algiers, waaronder de EU, op tot een meer pro-actieve rol. Dat Ethiopië ontvankelijker blijkt om het grensconflict Ethiopië-Eritrea serieus te bespreken lijkt ingegeven door vrees voor de mogelijke desintegratie van Eritrea. Dit brengt volgens Ethiopië de stabiliteit in de Hoorn regio in gevaar. Volgens Ethiopië beschikt Eritrea nauwelijks meer over een leger vanwege alle deserts. De Ethiopische regering zou intern verdeeld zijn: een deel van de regering pleitte voor toenadering tot Eritrea. Een voormalige stafchef van het Ethiopische leger pleitte voor militair ingrijpen in Eritrea. De EU verklaarde zich bereid om een eventuele dialoog en alle verdere maatregelen te ondersteunen die voorwaarden scheppen voor een relatie waarvan

Regeringswissel Ethiopië

De al enkele jaren durende binnenlandse politieke crisis in Ethiopië, waarbij Amharen en Oromo's veelal vreedzaam protesteerden tegen de dominantie van het *Tigrayan People's Liberation Front* (TPLF) binnen de regeringscoalitie *Ethiopian Peoples' Revolutionary Democratic Front* (EPRDF) leidde uiteindelijk, op 15 februari 2018, tot het aftreden van de Ethiopische premier Hailemariam Desalegn, een etnische Wolayta uit de *Southern Nations, Nationalities, and People's Region* (SNNPR).⁷⁷ Desalegn had aan de jarenlange onlusten zelfs met het uitroepen van de met veel repressie gepaard gaande noodtoestand (en de opheffing daarvan) geen halt kunnen toebrengen.⁷⁸

Daarnaast had de repressie geleid tot angst onder de bevolking van Tigray, die slechts zes procent van de Ethiopische bevolking uitmaakt, voor wraakacties van Amharen en Oromo's. Deze angst ging gepaard met een informele toenadering tot Eritrea.⁷⁹ Vanaf november 2017 kwamen intellectuelen van beide landen bij elkaar in Addis, onder het thema vrede voor de bevolkingen van Ethiopië en Eritrea. Ook gaf Ethiopië grote aantallen visa af voor Eritreeërs in de diaspora die begin dit jaar een religieus festival bijwoonden in Axum in Tigray.⁸⁰ Het weerzien tussen familieleden die aan beide kanten van de grens wonen was volgens waarnemers hartverscheurend. Ook ontmoetingen tussen kerkleiders vormden onderdeel van dit pragmatische *people to people* beleid.⁸¹ Op 27 maart 2018 werd Abiy Ahmed, hoofd van het Oromo blok binnen de EPRDF, tot nieuwe premier gekozen.⁸² Kort daarop nodigde de nieuwe premier Eritrea uit om een dialoog aan te gaan en 'misverstanden' op te lossen.⁸³ Eritrea herhaalde hierop het standpunt dat Ethiopië zich zonder voorwaarden diende terug te trekken uit Eritrees grondgebied.⁸⁴ Op 5 juni 2018 kondigde de nieuwe premier aan dat Ethiopië het Akkoord van Algiers zal uitvoeren en daarmee een einde wil maken aan de grensoorlog met Eritrea.⁸⁵ Op 11 juni 2018 protesteerden duizenden Ethiopiërs in Badme tegen het voorstel van de Ethiopische regering om eenzijdig het Akkoord van Algiers uit te voeren. De protesten kwamen na een verklaring van het TPLF dat pleitte voor een 'dialoog vóór de terugtrekking'.⁸⁶

beide landen in de toekomst voordelen zullen ondervinden. Op het Eritrese internet forum Erigazette werd voorgesteld de betrekkingen tussen Eritrea en Ethiopië te verbeteren. Naar verluidt is de bevolking in het grensgebied ontevreden over het totale gebrek aan vooruitgang. Vertrouwelijke bron, 17 februari 2017. Vertrouwelijke bron, 23 februari 2017. Vertrouwelijke bron, 4 april 2017. Vertrouwelijke bron, 10 april 2017. Ezega.com, *Ethiopia to Have New Policy Direction on Eritrea?*, 23 april 2017. Vertrouwelijke bron, 11 mei 2017. Dehai, *Ethiopia should militarily oust Eritrean President: Ex-army chief says*, 6 juni 2017. Vertrouwelijke bron, 21 juli 2017. Erigazette, *A proposal for intergenerational dialogue on Ethiopia-Eritrea relations*, 16 september 2017. Bloomberg, *Eritrea Rejects Allegation It's Trying to Desabilize Ethiopia*, 9 maart 2018. Vertrouwelijke bron, 10 november 2017. Vertrouwelijke bron, 16 november 2017.

⁷⁷ Africanews, *Massive anti-govt protest in Ethiopia's Oromia state*, 12 oktober 2017. BBC, *Ethiopia PM Hailemariam Desalegn in surprise resignation*, 15 februari 2018.

⁷⁸ Ook is het mogelijk dat hij het veld moest ruimen omdat de EPRDF regering een Oromo als premier naar voren wilde schuiven om deze regio enigszins tegemoet te komen.

⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 1 maart 2018.

⁸⁰ Door de 'no peace no war' situatie heeft Ethiopië geen diplomatieke vertegenwoordiging in Asmara en kan dus geen visa afgeven aan Eritreeërs in Eritrea.

⁸¹ Ibid.

⁸² Africa News, *Ethiopia's new Prime Minister is Abiy Ahmed, head of EPRDF's Oromo bloc*, 27 maart 2018.

⁸³ Xinhua, *Ethiopia's new PM says committed to reconcile with Eritrea*, 2 april 2018. Africa News, *Ethiopia PM visits Tigray region, asked to address conflict with Eritrea*, 13 april 2018.

⁸⁴ Shabait.com, *Ethiopia Must Unconditionally Withdraw from Sovereign Eritrean Territories Including the Town of Badme*, 11 april 2018. Awate, *Eritrea: Ethiopia's Achilles' heel—Will PM Abiy Ahmed Succeed in Bringing Peace?*, 24 april 2018. Al Jazeera, *Ethiopia-Eritrea conflict, 20 years on: Brothers still at war*, 6 mei 2018. The New Statesman, *After 20 years, can Ethiopia and Eritrea ever reconcile?*, 5 mei 2018.

⁸⁵ BBC News, *Ethiopia 'accepts peace deal' to end Eritrea border war*, 5 juni 2018. The New York Times, *Ethiopia to 'Fully Accept' Eritrea Peace Deal From 2000*, 5 juni 2018. Oxford Analytica, *Ethiopian peace overture may unsettle Eritrea*, 6 juni 2018. NRC, *Ethiopië zet in op vrede en nodigt buitenlandse investeerders uit*, 6 juni 2018.

⁸⁶ Tesfanews, *Tigray People Protests Implementation of Peace Deal With Eritrea*, 11 juni 2018. Oxford Analytica, *Ethiopia's Eritrea gambit may face domestic challenges*, 12 juni 2018. Africanews, *Ethiopia-Eritrea reconciliation project meets resistance from border communities*, 12 juni 2018.

Op 20 juni 2018 kondigde president Afwerki aan dat hij een delegatie naar Addis Abeba zou sturen 'om de actuele ontwikkelingen van nabij te peilen en een plan uit te stippelen voor verdere acties in de toekomst.'⁸⁷

Oppositiegroeperingen

Eritrea en Ethiopië verlenen al jaren op eigen grondgebied steun en onderdak aan elkaars oppositiegroeperingen. Zo zijn het *Eritrean National Salvation Front* (ENSF) en de *Red Sea Afar Democratic Organization* (RSADO)⁸⁸ vanuit bases in Ethiopië actief in Zuid-Eritrea. Omgekeerd steunt Eritrea het *Ogaden National Liberation Front* (ONLF), *Ginbot7* en de in Eritrea gevestigde *Ethiopische Tigray People's Democratic Movement* (TPDM).⁸⁹

Voor zover bekend voerde geen van de Eritrese oppositiegroeperingen tijdens de verslagperiode aanvallen uit op Eritrees grondgebied.⁹⁰

TPDM

Gedurende de verslagperiode probeerde Eritrea de bewegingsvrijheid van de in ontbinding geraakte *Tigray People's Democratic Movement* (TPDM) in te perken.⁹¹ Nadat de voormalige TPDM-voorzitter Mola Asgedom in september 2015 met achthonderd strijders via Sudan overliep naar Ethiopië, bekoelden de verhoudingen met de zeshonderd in het land achtergebleven TPDM-strijders. Eritrea vond het belangrijker te voorkomen dat ook deze TPDM-strijders zouden terugkeren naar Ethiopië, dan het ondersteunen van TPDM-aanvallen in Ethiopië.⁹² Volgens Mola heeft voormalig vicevoorzitter Mekonen Tesfay de positie van voorzitter overgenomen. De TPDM heeft nog steeds een kantoor in Asmara.⁹³ Naar verluidt zou de TPDM medio 2017 zijn verdeeld tussen een factie die trouw was aan voorzitter Mekonen Tesfay en een tweede groep, geleid door vicevoorzitter Yibrah Berehe, die nauwere banden onderhoudt met de Eritrese regering.⁹⁴

Patriotic Ginbot 7 (PG7)

In 2015 fuseerde *Ginbot 7* met het *Patriotic Front* om het *Patriotic Ginbot 7* (PG7) op te richten, met Berhanu Nega als voorzitter. Op 11 augustus 2016 werd een samenwerkingsovereenkomst met het *Oromo Democratic Front* getekend.⁹⁵

⁸⁷ Tijdens een jaarlijkse toespraak ter nagedachtenis aan de Eritreeërs die hun leven opofferden voor de onafhankelijkheid van Eritrea, sprak president Afwerki onder meer de volgende woorden uit: 'Evenals het Eritrese volk wil het Ethiopische volk in vrede en harmonie samenleven met het buurland. De positieve signalen van de afgelopen dagen kunnen worden beschouwd als een uitdrukking van de volkswil. De complementariteit van beide landen en volken en hun gezamenlijke belangen en welvaart zijn heilige doelen waarvoor we hard hebben gestreden en waarvoor we ons twee generaties achtereen opofferingen hebben getroost. Dit blijft een prioriteit waarvoor we ons actief willen inzetten. Om deze reden, en niet vanwege kortzichtige pr-overwegingen, zullen we een delegatie naar Addis Abeba sturen om de actuele ontwikkelingen van nabij te peilen en een plan uit te stippelen voor verdere acties in de toekomst.' Shabait.com, *President Isaias' Speech on Martyrs Day*, 20 juni 2018. Reuters, *Eritrea welcomes Ethiopia PM's olive branch, raising hopes of breakthrough*, 20 juni 2018. Oxford Analytica, *Eritrean peace delegation will tread carefully*, 20 juni 2018.

⁸⁸ De RSADO wordt op haar beurt gesteund door de *Democratic Movement for the Liberation of Eritrean Kunama* (DMLEK) en de *Saho People's Democratic Movement* (SPDM). De RSADO heeft nog altijd een basis in de Afar regio in Noordoost-Ethiopië. Al Jazeera, *Eritrea rebels struggle as government allies with Gulf states*, 31 augustus 2017. UNSC, *S/2017/925*, 6 november 2017.

⁸⁹ De Ethiopische oppositiegroepen die onderdak vinden in Eritrea kunnen worden onderscheiden in groepen die het gebied dat ze zeggen te vertegenwoordigen willen afscheiden van Ethiopië, zoals het *Oromo Liberation Front* (OLF) en de ONLF, en groepen die een centralistisch systeem nastreven, zoals het *Patriotic Front* (Arbegnoch Gembar) en 'Ginbot 7'. Waltainfo.com, *Creating enemy to stay in power*, 26 juni 2016.

⁹⁰ UNSC, *S/2017/925*, 6 november 2017.

⁹¹ Ibid.

⁹² Volgens Mola wilde de voltallige TPDM-groep terugkeren naar Ethiopië, maar kreeg het Eritrese leger daar lucht van. Veel TPDM-strijders werden tegengehouden voordat zij de Eritrese grensstad Omhajer in de Gash Barka regio konden bereiken. Zij werden ontwapend en in eerste instantie vastgehouden in een kamp ten westen van Barentu. Vandaar werden zij verspreid naar verscheidene kampen in het westen van Eritrea. Daar werden zij opnieuw bewapend en getraind. UNSC, *S/2017/925*, 6 november 2017.

⁹³ UNSC, *S/2017/925*, 6 november 2017.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ UNSC, *S/2016/920*, 31 oktober 2016. UNSC, *S/2017/925*, 6 november 2017.

Tijdens de verslagperiode bleef Eritrea de Ginbot 7 beweging ondersteunen met wapens en trainingsfaciliteiten. Het belangrijkste PG7-trainingskamp bevond zich binnen het Harena trainingskamp, ten oosten van de stad Golij in de Gash Barka regio van Eritrea.⁹⁶ In maart en april 2017 arresteerden de Ethiopische veiligheidstroepen vermeende PG7-strijders. Volgens de Ethiopische regering hebben zij geprobeerd het centrale deel van Ethiopië binnen te dringen. Door Eritrea gesteunde rebellen zaten volgens Ethiopië achter de verijdelde aanval op de in aanbouw zijnde *Grand Ethiopian Renaissance Dam* (GERD).⁹⁷ President Afwerki ontkende dat de nauwere diplomatieke banden met Egypte waren bedoeld om de aanleg van de dam te saboteren.⁹⁸

PAFD

De *People's Alliance for Freedom and Democracy* (PAFD) omvat de *Benishangul People's Liberation Movement* (BPLM), de *Gambella People's Liberation Movement*, het *Ogaden National Liberation Front*, het *Oromo Liberation Front* en het *Sidama National Liberation Front*. De alliantie heeft tot doel 'het onderdrukkende (Ethiopische) minderheidsregime omver te zullen werpen opdat de Ethiopische volkeren hun recht op zelfbeschikking kunnen uitoefenen'.⁹⁹

BPLM

De *Benishangul People's Liberation Movement* (BPLM), die deel uitmaakt van de *People's Alliance for Freedom and Democracy* (PAFD), is een gewapende Ethiopische oppositiegroepering uit de Benishangul Gumuz regio in Noordwest-Ethiopië. Op 11 januari 2017 vond een aanval van de BPLM in de Benishangul Gumuz-regio plaats waarbij dertien Ethiopische soldaten werden gedood.¹⁰⁰ Begin maart 2017 meldden de Ethiopische autoriteiten dat schermutselingen waren uitgebroken tussen Ethiopische militairen en BPLM-strijders bij Asossa, de hoofdstad van de Benishangul Gumuz regio, en de Grand Ethiopian Renaissance Dam (GERD). Volgens Ethiopië steunde Eritrea de BPLM. De Eritrese minister van Informatie noemde deze beschuldiging belachelijk en stelde dat hij nog nooit van de BPLM had gehoord.¹⁰¹

Volgens de voormalige BPLM-leider Abdulwahab Mehadi Issa had de BPLM na tien jaar rebellenactiviteiten besloten Eritrea te verlaten en terug te keren naar Ethiopië.¹⁰² De BPLM beschikte over kantoren, kampen en trainingsfaciliteiten in het Harena trainingskamp in de Gash Barka regio¹⁰³, bij de stad Haykota en in

⁹⁶ In de trainingskampen van de PG7 waren verscheidene Eritrese officieren actief, zoals kapitein Dawitt Gabreyesus, kolonel Fitsum en diens direct superieur generaal Andebrehan Berhe alias Wodi Berhe. UNSC, S/2017/925, 6 november 2017.

⁹⁷ Africa News, *Ethiopia announces arrest of '98 Eritrea sponsored' rebels in last 2 months*, 22 april 2017. Zie ook Xinhua, *35 Ethiopians charged with terror acts*, 21 juni 2017.

⁹⁸ De Nijl is van levensbelang voor ongeveer tachtig procent van de Egyptenaren. Egypte is van mening dat de enorme Renaissance dam, een stuwmeer dat wordt aangelegd in de Blauwe Nijl in het westen van Ethiopië, in strijd is met de historische waterrechten van dat land. Het vullen van het stuwmeer kan wel eens tien jaar gaan duren. Al die tijd gaat dat ten koste van een deel van de ruim 55 miljard kubieke meter aan Nijlwater waar Egypte volgens het Nijlverdrag uit 1959 jaarlijks recht op heeft en de 18,5 miljard kubieke meter voor Sudan. Het stuwmeer heeft een oppervlak dat groter is dan de provincie Utrecht en kan 74 miljard kubieke meter water herbergen, ongeveer net zo veel als er in één jaar door de Blauwe Nijl stroomt. Sudan Tribune, *Ethiopia thwarts attack on Nile dam, Sudan apprehended 7 attackers*, 2 maart 2017. Africanews, *Ethiopia says planned attack on flagship dam project foiled*, 2 maart 2017. Sudan Tribune, *Eritrea denies targeting Ethiopia's Nile dam with Egypt*, 28 mei 2017. NRC, *Van wie is het water van de Nijl?*, 14 augustus 2017.

⁹⁹ UNSC, S/2016/920, 31 oktober 2016. UNSC, S/2017/925, 6 november 2017.

¹⁰⁰ Abbay Media, *Benishangul People Liberation Movement attacked soldiers of the minority led Ethiopian regime*, 11 januari 2017. UNSC, S/2017/925, 6 november 2017.

¹⁰¹ Bloomberg, *Eritrea Denies Knowing Group Linked to Ethiopian Dam Plot*, 2 maart 2017.

¹⁰² Abdulwahab reisde naar Khartoem waar hij afspraken maakte met de Ethiopische ambassade over deze terugkeer. UNSC, S/2017/925, 6 november 2017.

¹⁰³ Volgens Abdulwahab speelden kolonel Fitsum Isaak "Lenin" en kapitein Dawitt Gebreyesus een belangrijke rol bij de training en bewapening van anti-Ethiopische gewapende groepering in Eritrea. Het hoofd van de Eritrese inlichtingendienst, Abraha Kassa, bezocht het Harena trainingskamp regelmatig.

Asmara.¹⁰⁴ De BPLM was volgens Abdulwahab voorstander van de ontwikkeling van de Benishangul Gumuz-regio, terwijl de Eritrese regering in heel Ethiopië destabilisering nastreefde. Zij zou druk hebben uitgeoefend op de BPLM om de infrastructuur in Ethiopië aan te vallen, vooral de Grand Ethiopian Renaissance Dam.¹⁰⁵ Op 30 juni 2017 trokken alle negentig BPLM-strijders in Eritrea naar de grens met Sudan – onderweg werden vier BPLM-strijders gedood tijdens schermutselingen met het Eritrese leger – en kwamen op 1 juli 2017 in Gedaref in Sudan aan. Vandaar reisden zij door naar Ethiopië.¹⁰⁶

Sudan

Sudan herbergt ongeveer 112.000 geregistreerde vluchtelingen uit Eritrea. Daarnaast bevinden zich naar schatting ongeveer 100.000 Eritreeërs illegaal in Sudan, vooral in Khartoum. Beide landen onderhouden over het algemeen goede relaties, maar deze verslechterden eind 2017 onder invloed van de Golfcrisis.¹⁰⁷

Op 30 december 2017 riep president Omar al-Bashir de staat van beleg uit in de staten Noord-Kordofan en Kassala. De regering verklaarde dat de noodtoestand was afgekondigd om illegale wapens in beslag te nemen en de strijd aan te binden met drugs- en mensensmokkel.¹⁰⁸ Sudan zette begin januari 2018 duizenden strijders van de *Rapid Support Forces* (RSF) in langs de grens met Eritrea.¹⁰⁹ De gouverneur van Kassala State ontkende dat de RSF-strijders langs de grens waren gelegerd. Volgens hem waren zij in Kassala ingezet om toezicht te houden op de staat van beleg. Op 6 januari 2018 sloot Sudan de grens met Eritrea. Daarvoor deden geruchten de ronde over de bouw van een militaire basis door Egypte op de archipel Dahlak voor de kust van Eritrea – de bouw van een militaire basis daar is erg onwaarschijnlijk - en de inzet van Egyptische troepen in Eritrea. Eerder beschuldigde Egypte Sudan van samenzwering met Turkije en Qatar. Sudan zou het eiland Suakin in de Rode Zee tijdelijk hebben overgedragen aan Turkije. Sudan stuurde meer troepen naar de grens om 'op alles voorbereid te zijn'. Eritrea ontkende dat Egyptische troepen in het land waren gestationeerd (ook internationale partners hechtten geen geloof aan de aanwezigheid van Egyptische troepen in Eritrea). De grens raakte dermate gemilitariseerd dat mensensmokkelaars daar niet langer konden opereren zonder medeweten van de Sudanese autoriteiten. Dit was tevens de reden dat een Nederlandse *fact finding* missie in februari 2018 niet kon plaatsvinden.¹¹⁰ De UNHCR meldde dat de afname van het aantal Eritrese vluchtelingen in het vluchtelingenkamp Shagarab sterk verband hield met de aanwezigheid van de RSF. Naarmate de RSF-troepen zich in maart en april 2018 geleidelijk terugtrokken, namen de aankomsten van Eritreeërs in Shagarab weer toe.¹¹¹

Een gevolg van de sluiting van de grens met Eritrea was dat Sudanese vrachtwagens met smokkelwaar als meel, melk, olie en ander voedsel niet langer de

¹⁰⁴ UNSC, *S/2017/925*, 6 november 2017.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Al Jazeera, *Sudan deploys more troops to Eritrea border*, 15 januari 2018.

¹⁰⁸ Reuters, *Sudan announces state of emergency in Kassala, North Kordofan –SUNA*, 30 december 2018.

¹⁰⁹ Volgens sommigen vanwege interne Eritrese ontwikkelingen die kunnen leiden tot een grote instroom van Eritrese vluchtelingen, volgens anderen om strijders van de gewapende Ethiopische oppositie te beletten in Sudan te infiltreren. Sudan Tribune, *Sudan deploys thousands of militiamen on border with Eritrea*, 5 januari 2018.

¹¹⁰ Middle East Monitor, *UAE-backed Egyptian forces arrive in Eritrea*, 4 januari 2018. Sudan Tribune, *Sudan deploys thousands of militiamen on border with Eritrea*, 5 januari 2018. Martinplaut.wordpress, *Who's behind the claim that Egypt has troops in Eritrea?*, 6 januari 2018. Sudan Tribune, *Sudan declares popular mobilization on Eritrean border*, 9 januari 2018. AP, *Egypt, Eritrea Leaders Meet as Nile Tensions Rise*, 9 januari 2018. Al Jazeera, *Sudan deploys more troops to Eritrea border*, 14 januari 2018. The Economist, *A bitter rivalry between Arab states is spilling into Africa*, 23 januari 2018. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2018.

¹¹¹ Vertrouwelijke bron, 1 mei 2018.

grens bij Laffa konden oversteken. En dat terwijl de tekorten aan onder meer levensmiddelen in Eritrea de laatste tijd stevig zijn toegenomen.¹¹² De Sudanese autoriteiten namen de smokkelwaar in beslag.¹¹³

Somalië

Vermoedens dat Eritrea nauwe banden onderhield met leiders van *Al-Shabaab* konden na onderzoek door de *VN-Monitoring Group* (waarbij geen toegang werd verleend tot Eritrea) – evenmin als in 2014 en 2015 - niet worden onderschreven.¹¹⁴

¹¹² Laffa is de belangrijkste grenspost voor het verkeer tussen Sudan en Eritrea.

¹¹³ Radio Erena, *Police Sudan confiscate food stuff and consumables at the border*, 9 januari 2018.

¹¹⁴ UNSC, *S/2016/920*, 31 oktober 2016.

3 Documenten

3.1 Identiteitsdocumenten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de mate waarin Eritreeërs beschikken over identiteitsdocumenten en wat de mogelijke gevolgen zijn indien zij hierover niet beschikken. Voor bijzonderheden over de afzonderlijke documenten en de wijze waarop deze worden afgegeven door de Eritrese overheid wordt verwezen naar paragraaf 1.3 van het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017. In aanvulling hierop is bekend dat Eritrese nationale identiteitsdocumenten voorzien van een vingerafdruk zijn waargenomen in Khartoum, Asmara en Nederland.¹¹⁵ Het lijkt erop dat het nieuwe *ID-card* systeem wordt uitgerold, mogelijk met vertraging en een beperkt bereik. Bij de uitrol van nieuwe identiteitskaarten krijgen personen na een aanvraag voor een nieuwe *ID-card* één gat in hun oude identiteitskaart, die dan nog wel geldig is. Als de nieuwe identiteitskaart daadwerkelijk wordt uitgereikt worden er twee gaten gemaakt in de oude *ID-card*, die daarmee de geldigheid verliest.¹¹⁶

3.1.1 Beschikbaarheid documenten

In Eritrea beschikken alle burgers in beginsel over één of meerdere identiteitsdocumenten zoals een geboorteakte, een *residence card*¹¹⁷ of een nationale identiteitskaart.¹¹⁸ In de praktijk kan iemand vanaf de leeftijd van achttien jaar op elk moment dat hem of haar schikt een nationale identiteitskaart aanvragen.¹¹⁹ Wie in nationale dienst gaat moet volgens een bron zijn of haar nationale identiteitskaart inleveren.¹²⁰ Dienstplichtigen hebben geen identiteitsbewijs nodig, maar krijgen *travel permits* om zich (bij controleposten) te identificeren. Dienstplichtigen in militaire dienst krijgen gele 'manqasaqasi' (*laissez-passers*) van het ministerie van Defensie, en dienstplichtigen bij andere ministeries of burgerinstanties gebruiken een witte.¹²¹ Wie wordt ontslagen uit de militaire dienst of een burgerfunctie krijgt toegewezen krijgt de nationale identiteitskaart terug.¹²²

Waar in het vorige algemeen ambtsbericht werd gesteld dat buiten de steden niet iedereen een identiteitsdocument heeft – hetgeen op zich juist is – is uit nader onderzoek¹²³ gebleken dat ook daar vrijwel geen Eritreeërs zijn zonder een

¹¹⁵ In Nederland werd op 5 augustus 2016 voor het eerst een Eritrese identiteitskaart met vingerafdrucken gezien en daarna met zekere regelmaat. Vertrouwelijke bron, 29 mei 2018.

¹¹⁶ Lifos, *Eritrean authorities in Asmara, meeting with Swedish Migration Agency/Lifos in Asmara*, januari 2018.

¹¹⁷ Een *residence card* is slechts indicatief voor de identiteit omdat hier geen foto op zit. Volgens een bron werden *residence cards* vanaf 2005 uitgegeven. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

¹¹⁸ Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Zie ook <https://www.une.no/en/case-types-and-countries/asylumprotection/eritrea/>.

¹¹⁹ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

¹²⁰ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

¹²¹ De vorm en inhoud worden zo vaak gewijzigd, zonder voorafgaande aankondiging, dat de militaire politie soms ook geen weet heeft van de nieuwste regelingen. Sommige manqasaqasi zijn slechts eenvoudige witte brieven. Algemeen ambtsbericht Eritrea van juli 2015. Zie ook het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

¹²² Algemeen ambtsbericht Eritrea van juli 2015. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

¹²³ Dit (beperkte) nader onderzoek is uitgevoerd in het kader van de fact-finding missie die aan dit ambtsbericht ten grondslag ligt. In Ethiopië zijn onder meer over (de beschikbaarheid van) documenten groeps- en individuele gesprekken gevoerd met tientallen leden van de Eritrese gemeenschap uit diverse geledingen van de maatschappij in Endebaguna, Hitsats, Axum, Shire en Addis Abeba. Benadrukt dient te worden dat de onderzoeksmogelijkheden met betrekking tot onderwerpen over Eritrea in het algemeen beperkt zijn, zoals wordt beschreven door het *International Law and Policy Institute* (ILPI) in ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

identiteitsdocument.¹²⁴ Als zij al bestaan gaat het om nomaden die zoveel mogelijk de autoriteiten ontlopen. Maar ook zij worden (alsnog) geregistreerd als zij in het huwelijk treden en kinderen krijgen.¹²⁵ Minderheden als de Rashaida, die gemakkelijk de grens met Sudan oversteken, de Kunama, Hedareb en Nara zijn van oudsher nomaden en/of rondreizende handelaren, maar zijn door de regering onder druk gezet zich in een bepaald gebied te vestigen.¹²⁶ De levensstijl van de Hedareb, de Nara en tot op zekere hoogte van de Kunama is daardoor volgens een bron de laatste jaren veranderd. Zij werken tegenwoordig vaak in de mijnen.¹²⁷ In zeer incidentele gevallen kan het voorkomen dat mensen zonder identiteitsdocument zich verstoppen op het platteland. Zij kunnen dan geen gebruik maken van overheidsvoorzieningen of -diensten, moeten voortdurend van locatie en adres veranderen en kunnen slechts van de ene naar de andere plaats gaan door een militaire verlofpas (manqasaqasi) van iemand anders te gebruiken. Daarop staat namelijk geen foto. Een dergelijke militaire verlofpas is overigens slechts een maand geldig.¹²⁸ Het is moeilijk om dat langer dan een paar maanden vol te houden.¹²⁹

Scholen

Het is in sommige gevallen in theorie mogelijk om kinderen naar school te laten gaan zonder als ouders over identificerende documenten te beschikken of zonder dat de kinderen ingeschreven staan bij de overheid. In afgelegen gebieden komt het volgens een bron voor dat niemand om dergelijke documenten vraagt en dat alleen wordt geïnformeerd naar de leeftijd van het kind.¹³⁰ In de praktijk zijn echter alle kinderen in de lokale administratie ingeschreven.¹³¹

Elke Eritrese school geeft, volgens Eritrese bronnen in Ethiopië, schooldocumenten af aan de leerlingen, zelfs in ver afgelegen gebieden.¹³² Van de eerste tot de zevende *grade* – tussen zeven en dertien jaar – krijgen leerlingen volgens een bron een schoolkaart.¹³³ Van de achtste tot de twaalfde *grade* krijgen de leerlingen aan het einde van het schooljaar volgens diezelfde bron een schoolrapport.¹³⁴ Kinderen van ouders die niet hun nationale dienstplicht hebben vervuld worden wel

¹²⁴ Hoewel precieze informatie hierover dezerzijds niet beschikbaar is, speelt hierbij een rol dat de overheid de laatste jaren nomaden onder druk heeft gezet zich te vestigen in bepaalde gebieden.

¹²⁵ Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

¹²⁶ Waarmee zij afhankelijker van voedselbonnen – en dus van documenten zijn geworden. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

¹²⁷ Waardoor zij tevens automatisch worden geregistreerd. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

¹²⁸ Ook worden identiteitsbewijzen vervalst. Het is dezerzijds niet bekend op welke schaal dit plaatsvindt. Zie ook paragraaf 3.1.10. Personen van 60 jaar en ouder kunnen op vertoon van een identiteitsbewijs vrij reizen. Personen van 16-60 hebben daarvoor een *travel permit* nodig, speciaal om in grensgebieden te reizen. In die gebieden mogen ook geen minderjarigen komen, tenzij in uitzonderlijke gevallen. Men heeft voor een *travel permit* een vrijstelling van nationale dienst nodig, die slechts in uitzonderlijke gevallen – zoals chronische ziekte, hartziekte, geestesziekte – wordt afgegeven. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

¹²⁹ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

¹³⁰ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018.

¹³¹ Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

¹³² Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

¹³³ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018.

¹³⁴ Volgens de Eritrese regering zit 85% van de leerplichtige leerlingen op een basisschool. Sommige leerlingen krijgen toestemming om te helpen in de landbouw of bij het hoeden van vee. Kinderen die geen school bezoeken zijn niet in het bezit van een schoolkaart. The Government of Eritrea, *Eritrea: Initial National Report (1999-2016) Prepared on the African Charter on Human and People's Rights (ACHPR)*, 28 maart 2018.

¹³⁴ Volgens een andere bron wordt een schoolrapport vanaf *grade* vijf uitgereikt. Een schoolrapport is een vel papier met daarop de naam van de school, de naam, de leeftijd en de *grade* van de leerling, de voortgang en de aantekeningen van het hoofd van de school. Daarnaast staan hierop een stempel van de school en van de overheid. Dit rapport wordt aan alle leerlingen uitgereikt. Die bewaren het thuis. In uitzonderlijke gevallen wordt er om gevraagd. Wie twee keer achtereen blijft zitten wordt van school gestuurd. In uitzonderlijke gevallen mogen leerlingen thuisblijven bij hun familie. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018.

toegelaten tot school, maar komen niet in aanmerking voor voedselbonnen.¹³⁵ Zie voor schooldocumenten en diploma's verder het rapport over het Eritrese onderwijssysteem van de *Norwegian Agency for Quality Assurance in Education* (NOKUT).¹³⁶

Er is geen duidelijk verschil aan te geven tussen stadsbewoners en plattelandsbewoners of tussen volwassenen en minderjarigen wat betreft de gebruikelijkheid om documenten te bezitten. Elk schoolkind bezit een schoolkaart, vrijwel elke volwassene heeft een identiteitsdocument. Elke persoon jonger dan achttien jaar staat geregistreerd op een *family residence card*, zowel in de stad als op het platteland.¹³⁷

Geboorteregistratie

Al jaren worden alle kinderen bij geboorte geregistreerd; in stedelijke gebieden gebeurt dit direct na de geboorte, op het platteland soms iets later. In de steden bevallen de meeste vrouwen in klinieken, op het platteland bevallen steeds meer vrouwen in klinieken, maar bevallen ook vrouwen thuis. In december worden voor het hele jaar de voedselbonnen uitgereikt aan de hand van de gezinssamenstelling van de *family residence card*. Tot ongeveer vijftien jaar geleden kregen alleen kinderen uit stedelijke gebieden een geboorteakte, tegenwoordig krijgen alle pasgeborenen een vaccinatieboekje, een weegkaart en een geboorteakte.¹³⁸

Huwelijksregistratie

Alle huwelijken dienen te worden geregistreerd. Kerkelijke, traditionele en islamitische huwelijken dienen binnen een maand door de burgerlijke stand te worden ingeschreven, waarna het huwelijk rechtsgeldig wordt. Kindhuwelijken zijn bij wet verboden, maar worden nog wel voltrokken. De Eritrese regering voert intensief campagne om deze kindhuwelijken uit te bannen. Daartoe worden onder meer 548 anti-FGM comités¹³⁹ ingezet.¹⁴⁰

3.1.2

Residence card

Veel Eritreeërs vernieuwen niet elk jaar hun *residence card*, maar dit blijft zonder gevolgen zolang zij niet verhuizen en geen overheidsdiensten nodig hebben.¹⁴¹ Een individuele *residence card* is nodig om voedselbonnen te kunnen krijgen¹⁴², landbouwgrond te pachten¹⁴³ en een vergunning aan te vragen om een bedrijf op te zetten of handel te drijven. Als men van de ene plaats naar de andere verhuist heeft men een andere *residence card* nodig met daarop het nieuwe adres.¹⁴⁴ Volgens het *US State Department* geven veel Eritreeërs een adreswijziging niet door.¹⁴⁵

De *family residence card* is nodig als men nog tot een gezin behoort. Alleen volwassenen kunnen een *residence card* krijgen, terwijl minderjarigen worden

¹³⁵ Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

¹³⁶ NOKUT, *Report on recognition of higher education in Eritrea and Ethiopia*, 2013.

¹³⁷ Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018. Zie ook voetnoot 142.

¹³⁸ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018. Zie ook <https://data.unicef.org/resources/crvs/eritrea/>.

¹³⁹ The Government of Eritrea, *Eritrea: Initial National Report (1999-2016) Prepared on the African Charter on Human and People's Rights (ACHPR)*, 28 maart 2018.

¹⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

¹⁴¹ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

¹⁴² Voedselbonnen worden verstrekt op basis van een *family residence card*.

¹⁴³ Boeren pachten land van de regering. Zij mogen de helft van de oogst houden, de andere helft is voor de regering. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

¹⁴⁴ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

¹⁴⁵ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

bijgeschreven op de *family residence card*.¹⁴⁶ De ouders die op een *family residence card* staan kunnen tevens een individuele *residence card* hebben.¹⁴⁷

Bij de Sub-Zoba¹⁴⁸ waar personen en hun gezinsleden staan ingeschreven – elke familie heeft een *family file* bij de Sub-Zoba - kunnen zij voedselbonnen krijgen. Op de uitgereikte kaart, die elk jaar wordt vernieuwd, staat vermeld waarop elk familielid recht heeft.¹⁴⁹

In Asmara kan men per maand met de voedselbonnen vijf kilo suiker, vijf liter olie, twee zakken thee, een kilo koffie en elke dag brood krijgen, afhankelijk van het aantal familieleden. Op het platteland varieert de hoeveelheid producten en de beschikbaarheid daarvan van plaats tot plaats. Soms kan men eens in de drie maanden suiker krijgen, soms eens in de vijf maanden.¹⁵⁰

3.1.3 *Dienstplicht*

Personen die – hetzij in militaire opleiding, hetzij in militaire dienst - hun nationale dienstplicht niet hebben vervuld komen niet in aanmerking voor een *residence card*¹⁵¹, waarmee zij tevens geen voedselbonnen ontvangen, geen gratis medicijnen ontvangen, geen zakenlicentie en geen pachtvereenkomst om land te bewerken.¹⁵² Veel gehuwde vrouwen zijn vrijgesteld van nationale dienst en kunnen vrij reizen met hun nationale identiteitsdocument waarop staat vermeld dat zij zijn gehuwd.¹⁵³ Personen die hun nationale dienstplicht vervullen in een burgerfunctie – bijvoorbeeld als student, leraar, arts of ambtenaar, beschikken over het algemeen over een identiteitskaart en een *residence card*. Personen die hun nationale dienstplicht vervullen tijdens de militaire opleiding of in een militaire functie beschikken in het algemeen niet over een identiteitskaart noch over een *residence card*.¹⁵⁴

3.1.4 *Risico's familieleden*

Het hoofd van het gezin is verplicht de autoriteiten te informeren over de gezinsleden. Als een gezinslid dat thuis woont illegaal het land verlaat kan het gezinshoofd daarvoor worden gestraft. Als een gezinslid het land verlaat terwijl hij of zij op dat moment elders in nationale dienst was, kan het gezinshoofd normaal gesproken daar niet voor verantwoordelijk worden gehouden.¹⁵⁵ Tot enkele jaren geleden kreeg men een boete van 50.000 Nakfa of – indien men die niet kon betalen – een gevangenisstraf van zes maanden of een jaar. Ook nam de regering

¹⁴⁶ Het is niet gebruikelijk dat mensen met een dergelijke *family residence card* rondlopen. Het is geen document dat standaard wordt afgegeven. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

¹⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

¹⁴⁸ Een Sub-Zoba is een administratieve eenheid. Voor meer informatie over de administratieve indeling van het land wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

¹⁴⁹ Bij geboorte of overlijden van een familielid worden de gegevens op de kaart aangepast. Vermiste personen worden door een groep loyale partijleden binnen de gemeenschap doorgegeven aan de lokale administratie, waarna ook zij geschrapt worden. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

¹⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

¹⁵¹ Personen tussen de vijftien en de achttien jaar die nog dienstplichtig zijn komen in beginsel wel voor de *residence card* in aanmerking, maar dezerzijds is niet bekend of deze kaart door hen wordt aangevraagd. Doordat mutaties zoals geboorte, huwelijk en overlijden (maar ook desertie) worden geregistreerd in de databank, moeten Eritreeërs elk jaar een nieuwe print van hun residence card aanvragen. Niet alle Eritreeërs doen dit, maar bij de uitreiking van voedselbonnen wordt ook digitaal gecontroleerd of men niet is gedeserteerd. Zie het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

¹⁵² Iemand die niet in dienst was geweest verklaarde dat hij duur voedsel op de markt moest kopen en zich moest schuilhouden alsof hij een misdadiger was. Sommigen die niet in dienst zijn (geweest) voeren 's nachts activiteiten uit. Sommigen gebruiken identiteitsbewijzen van anderen, bijvoorbeeld van familieleden. Weer anderen vervalsen identiteitsbewijzen. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

¹⁵³ Het gaat daarbij om vrouwen boven de 27 die gehuwd zijn of gaan trouwen, zwanger zijn of kinderen hebben. Om te kunnen reizen hebben zij geen vrijstelling van de nationale dienstplicht nodig en is de vermelding op de identiteitskaart dat men is gehuwd voldoende. Bij het reizen door Eritrea per bus hebben studenten en soldaten een verlofpasje bij zich en de overige passagiers nationale identiteitskaarten en of een vrijstellingsbewijs. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

¹⁵⁴ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

¹⁵⁵ Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

land in beslag en werden winkels gesloten. Doordat zoveel mensen de grens zijn overgestoken, beschikt de regering volgens een bron niet meer over de mensen en de capaciteit om deze straffen consequent en in alle gevallen toe te passen.¹⁵⁶ Als iemand iets van de regering nodig heeft, bijvoorbeeld een vergunning voor een bedrijf, dan wordt de lijst met familieleden gecontroleerd. Als een familielid wordt vermist, dan wordt de vergunning niet afgegeven of verlengd.¹⁵⁷ Eritreeërs die langer dan drie jaar¹⁵⁸ het land uit waren verklaarden over het algemeen dat een familielid daarvoor was gestraft: vader of moeder konden kiezen uit een geldboete of gevangenisstraf, de helft van de gepachte grond werd in beslag genomen, de vergunning voor een winkel werd niet verlengd of een familielid kon geen geld meer van de bank opnemen. Eritreeërs die korter dan drie jaar geleden waren vertrokken verklaarden hierover wisselend: in de meeste gevallen legde de overheid geen boetes en gevangenisstraffen meer op. Wel werden vergunningen niet verlengd en werd gekort op voedselbonnen.¹⁵⁹

3.1.5 *Eritrese documenten in Ethiopië en Sudan*

De meeste Eritreeërs die aankomen in het *reception centre* Endebaguna in Ethiopië kunnen zich identificeren. Alleen sommige ouderen en minderjarigen beschikken niet over documenten.¹⁶⁰ Naar schatting heeft meer dan tachtig procent van de Eritreeërs een identiteitsbewijs bij zich. In de meeste gevallen zijn het nationale identiteitskaarten en *residence cards*. Veel jongeren hebben schooldocumenten bij zich. Weinig Eritreeërs hebben geboorteaktes bij zich. Huwelijksaktes komen minder vaak voor dan geboorteaktes. Sommigen hebben een foto van een identiteitsdocument op hun mobiele telefoon staan, voor het geval zij het onderweg zouden kwijtraken.¹⁶¹ De Ethiopische *Administration for Refugee & Returnee Affairs* (ARRA) vraagt om een identiteitsbewijs, maar men is niet verplicht een identiteitsbewijs bij zich te hebben.¹⁶² Wie een identiteitsbewijs bij zich heeft, is heel snel klaar met de procedure.¹⁶³ Bij de registratie overhandigen Eritreeërs hun documenten aan ARRA en krijgen die na registratie weer terug. Tot voor enkele jaren geleden – dit gold voor zover bekend tot 2015 - kregen zij de documenten niet terug.¹⁶⁴

3.1.6 *Ontbrekende documenten*

De meeste Eritreeërs die aankomen in Sudan verklaren – als dit al aan hen wordt gevraagd – geen documenten bij zich te hebben. Als reden voor het niet beschikken over documenten verklaren Eritreeërs in Sudan dat zij die onderweg zijn kwijtgeraakt of dat hun documenten zijn ingenomen door de politie of door mensensmokkelaars. Documenten worden echter niet door de overheid in Sudan in beslag genomen. Mensensmokkelaars zijn volgens bronnen uitsluitend

¹⁵⁶ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

¹⁵⁷ Vooral vrouwenorganisaties geven namen van vermiste/vertrokken personen door aan de Sub-Zoba. Dit is vervolgens eenvoudig door de autoriteiten digitaal te verifiëren. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

¹⁵⁸ De genoemde drie jaar dienen niet in absolute zin te worden opgevat, het kan variëren per individueel geval.

¹⁵⁹ Alle Eritreeërs stonden in contact met hun familieleden in Eritrea en waren op de hoogte van hun wel en wee. Het minder opleggen van boetes wordt deels toegeschreven aan een veranderde houding van de autoriteiten en deels – vanwege de grote aantallen die het land verlaten - door een gebrek aan capaciteit. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

¹⁶⁰ In sommige gevallen gaat het om heel jonge kinderen.

¹⁶¹ Het is dezerzijds niet bekend waarom sommige ouderen en minderjarigen bij aankomst in Ethiopië geen documenten bij zich hebben. Veertig procent van de volwassenen heeft een mobiele telefoon bij zich. In de meeste gevallen zijn het oude telefoons. Sommigen hebben een smart phone bij zich. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018.

¹⁶² De Eritreeërs hoeven alleen hun nationaliteit aan te tonen. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018.

¹⁶³ Ethiopië en Eritrea bevinden zich nog altijd in een situatie van 'no war, no peace'. Bij de vaststelling van de nationaliteit kan dit gegeven – mogelijke infiltratie - een rol spelen. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018.

¹⁶⁴ In 2016 trof een ARRA-medewerker die op dat moment begon duizend Eritrese identiteitskaarten en paspoorten aan. Voor zover mogelijk werden deze aan de houders teruggegeven. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018.

geïnteresseerd in geld, niet in documenten.¹⁶⁵ Volgens een bron kunnen Eritreeërs die geen documenten bij aankomst bij zich hebben zich in een later stadium een (beter) passende identiteit aanmeten, bijvoorbeeld die van een familielid van een Eritreeër in de diaspora.¹⁶⁶

3.1.7 Voogdij

Bij het overlijden van de ouders of wanneer ouders niet meer zelf kunnen zorgen voor de kinderen is het in Eritrea gebruikelijk dat de zorg voor de kinderen (en daarmee ook de voogdij) wordt overgenomen door naaste familieleden (in de volgorde zoals in de *Transitional Civil Code of Eritrea* (TCCE) en ook in het nieuwe Burgerlijke Wetboek van Eritrea –zie paragraaf 4.1.3 - is aangegeven.¹⁶⁷ De voogdij wordt zelden of nooit in een officiële voogdijverklaring vastgelegd, omdat het immers al wettelijk is vastgelegd en bovendien cultureel gebruik is. De rechtbank kan een voogdij toewijzen, maar (vooral) op het platteland wordt hier vaak geen gebruik van gemaakt.¹⁶⁸ Volgens een bron wordt aan leerlingen op de basisschool gevraagd wie voor hen verantwoordelijk is: vader, moeder of een voogd. Als de voogd een naast familielid is wordt volgens Eritreeërs in de diaspora geen voogdijakte afgegeven. Als een religieuze instelling (weeshuis) de voogdij heeft is dat wel het geval.¹⁶⁹ Daarnaast kan een formele voogdijverklaring worden opgesteld als er een conflict ontstaat over de voogdij of in het zeer uitzonderlijke geval dat er in het geheel niemand van de familie bereid of in staat is de zorg voor de kinderen op zich te nemen.

In twee onderzochte gevallen van Eritreeërs die in Ethiopië de voogdij kregen over minderjarige familieleden kregen in één geval een voogdijaantekening op hun *ration card*¹⁷⁰ en in een ander geval een voogdijverklaring van een lokale rechtbank.¹⁷¹

3.1.8 Vingerafdrukken

In Sudan en in Nederland zijn Eritrese nationale identiteitskaarten met vingerafdruk waargenomen.¹⁷² Ook circuleren deze in Asmara.¹⁷³ Zie ook paragraaf 3.1.

3.1.9 Correctie documenten

Volgens bronnen is het moeilijk om in Eritrea een document met foutieve gegevens (personalia, geboortedatum) te laten corrigeren bij de afgevend instantie. Het is dezerzijds niet bekend of hiervoor procedures bestaan, maar volgens een bron helpt het als iemand een 'kruiwagen' heeft.¹⁷⁴

3.1.10 Fraude

Bij fraude met documenten in Eritrea komt allerlei soorten fraude voor, waaronder echte documenten die zijn afgegeven op basis van (onjuiste)

¹⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

¹⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

¹⁶⁷ Een bron tekent daarbij aan dat de ouders niet eens overleden hoeven te zijn, maar een betere toekomst voor hun kinderen buiten Eritrea wensen. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

¹⁶⁸ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

¹⁶⁹ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

¹⁷⁰ Vluchtelingen in kampen krijgen op vertoon van een *ration card* voedsel.

¹⁷¹ Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

¹⁷² In Nederland werd op 5 augustus 2016 voor het eerst een Eritrese identiteitskaart met vingerafdrukken gezien en daarna met zekere regelmaat. Vertrouwelijke bron, 29 mei 2018.

¹⁷³ Vertrouwelijke bron 1 mei 2018.

¹⁷⁴ Volgens een waarnemer valt niet uit te sluiten dat reeds in het bevolkingsregister als gehuwd geregistreerde Eritreeërs de burgerlijke stand om een ongehuwd verklaring vragen in een verband met een 'nieuw' huwelijk met het oog op migratie. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

getuigenverklaringen.¹⁷⁵ Voor meer bijzonderheden over fraude wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

3.1.11 Nationaliteitsverklaringen

Volgens bronnen in Khartoum en Asmara is het niet mogelijk om nationaliteitsverklaringen in buurlanden van Eritrea te verkrijgen.¹⁷⁶

De Eritrese ambassade in Nederland geeft wel nationaliteitsverklaringen c.q. consulaire verklaringen met betrekking tot de Eritrese nationaliteit af. Volgens een bron zouden deze worden afgegeven op basis van een verklaring van drie getuigen.¹⁷⁷

¹⁷⁵ Waarnemers hebben documenten gezien waarop dezelfde getuigen verschillende verklaringen hebben afgelegd. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

¹⁷⁶ Vertrouwelijke bron 1 mei 2018.

¹⁷⁷ Zie het algemeen ambtsbericht Eritrea van mei 2014.

4 Mensenrechten

Objectieve informatie uit de eerste hand over de mensenrechtensituatie in Eritrea is moeilijk te verkrijgen. Er is in Eritrea geen onafhankelijk maatschappelijk middenveld en geen vrije pers. De informatie blijft onvolledig zolang er geen onafhankelijke onderzoekers in Eritrea worden toegelaten. Bronnen beschikken niet altijd over de laatste gegevens en hebben soms belang bij kleuring van de feiten. In dit ambtsbericht worden daarom regelmatig elkaar tegensprekende bronnen opgevoerd om een zo volledig mogelijk beeld te geven van de situatie in Eritrea. In het algemeen werden overheidsdienaren die mensenrechtenschendingen begingen daarvoor niet aangeklaagd of bestraft. Naar verluidt pleegde de regering straffeloos moorden en onderwierp zij gevangenen aan levensbedreigende detentieomstandigheden.¹⁷⁸

Eritrea boekte tijdens de verslagperiode weinig of geen vooruitgang met betrekking tot haar internationale toezeggingen op het gebied van mensenrechten. De invoering van de aanbevelingen van het *Universal Periodic Review* (UPR) op het gebied van de rechtsspraak en politieke- en burgerrechten, waartoe de regering op 27 mei 2016 een overeenkomst had gesloten met de VN-Afvaardiging in Asmara, verliep moeizaam, ondanks de oprichting van een *National Framework for Action*.¹⁷⁹ In de periode november 2017 – februari 2018 vonden in Asmara twee internationale mensenrechtenworkshops plaats waaraan vertegenwoordigers van de Eritrese overheid deelnamen. Door sommige internationale waarnemers werden deze bijeenkomsten gezien als eerste voorzichtige stap om over gevoelige onderwerpen te praten.¹⁸⁰ Daarnaast nam in januari 2018 een Finse delegatie van deskundigen op het gebied van de rechtsstaat en mensenrechten samen met Eritrese advocaten, officieren van justitie, rechters en vertegenwoordigers van de politie, de veiligheidsdiensten en het gevangeniswezen deel aan een seminar over 'de rechtsstaat in de sociale context'.¹⁸¹ De Finnen gaven presentaties over de rechtsstaat, de invoering van een grondwet, de rol van vrouwen en de rol van de politie bij het bevorderen, bewaken en belichten van mensenrechten. De Eritreeërs gaven presentaties over traditionele rechten en koloniale wetgeving in Eritrea.¹⁸²

Er is een beperkt aantal thema's waarop de Eritrese regering meer bereid is om samen te werken en waarbinnen resultaten worden geboekt: vaccinaties, onderwijs, en de bestrijding van vrouwenbesnijdenis en kindhuwelijken.¹⁸³ Volgens de Eritrese regering is de strijd tegen FGM en kindhuwelijken een belangrijke doelstelling. Kindhuwelijken zijn bij wet verboden en FGM is bij wet verboden en strafbaar

¹⁷⁸ UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016-Eritrea*, 3 maart 2017. Amnesty International, *Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights - Eritrea*, 22 februari 2018. Human Rights Watch, *World Report 2018 - Eritrea*, 18 januari 2018.

¹⁷⁹ De UPR is een vorm van *peer review* voor de VN-Mensenrechtenraad, waarbij alle VN-lidstaten in cycli van vier à vijf jaar de kans krijgen om vragen te stellen over de nationale mensenrechtensituatie en hierbij aanbevelingen te doen. UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2017. Vertrouwelijke bron, 18 mei 2017. Vertrouwelijke bron, 30 mei 2017.

¹⁸⁰ Vertrouwelijke bron, 7 maart 2018.

¹⁸¹ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2017.

¹⁸² *Ibid.*

¹⁸³ Zie bijvoorbeeld UNICEF Eritrea: *Working for results for Eritrean children*, 28 juni 2016. Zie ook UNICEF, *Eritrea Launches a National Campaign to End Child Marriage*, 11 juni 2016. UNICEF, *Donkey for School: Making education possible*, 18 februari 2016. In 2015 voerde UNICEF samen met de regering een vaccinatieprogramma voor 110.000 kinderen uit. Zie UNICEF, *2015 Humanitarian Action for Children: Eritrea*. Op de website van de UNDP staat onder meer: Eritrea is een van de weinige landen in Afrika die voortuitgang boekt om de millenniumdoelen op het gebied van gezondheidszorg te halen zoals bij het terugdringen van de kindersterfte en de bestrijding van HIV en AIDS. Zie <http://www.er.undp.org/content/eritrea/en/home/countryinfo/>. Op de Human Development Index (HDI) behaalde Eritrea in 2016 nochtans een lage score. Zie http://hdr.undp.org/sites/all/themes/hdr_theme/country-notes/ERI.pdf. Vertrouwelijke bron, 17 oktober 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2018.

gesteld. De regering heeft volgens eigen opgave 548 anti-FGM comités in het hele land ingezet in de strijd tegen FGM en kindhuwelijken. Volgens de Eritrese regering steeg het percentage leerlingen dat werd ingeschreven op een basisschool van 30% in 1993 tot 85% in 2015.¹⁸⁴

De VN-Onderzoekscommissie

De VN-Mensenrechtenraad riep in 2014 een Onderzoekscommissie (*Commission of Inquiry*, COI) in het leven, die een jaar later met een zeer kritisch rapport verscheen. Dit rapport concludeerde in juni 2015 dat vanaf de onafhankelijkheid van Eritrea in 1991 op grote schaal systematische en grove mensenrechtenschendingen hebben plaatsgevonden.¹⁸⁵ De commissie, die geen toegang kreeg tot Eritrea, bracht in juni 2016 haar tweede rapport uit.¹⁸⁶ Het tweede rapport bevatte weinig nieuwe elementen en noemde (vrijwel) geen concrete voorbeelden van mensenrechtenschendingen die hadden plaatsgevonden sinds de publicatie van het rapport uit 2015.¹⁸⁷ Dit laatste geldt ook voor het derde rapport dat de VN-Onderzoekscommissie in juni 2017 uitbracht. In dit rapport meldde de commissie nog altijd berichten te ontvangen over nieuwe gevallen van willekeurige arrestaties en detentie. De redenen voor arrestatie waren evenals voorheen pogingen tot ontsnappen uit de militaire dienst (of een familielid daarbij behulpzaam zijn), pogingen het land te verlaten, het belijden van een niet toegestane godsdienst (zie paragraaf 4.6.) of het beledigen van een hoge regerings- of partijfunctionaris. De commissie ontving geen officiële mededelingen over de vrijlating van willekeurig gedetineerde gevangenen of informatie over het lot van verdwenen prominente oud-politici en journalisten.¹⁸⁸ De scepsis van de buitenlandse diplomaten en VN-medewerkers over de methodologie van de *Commission of Inquiry* naar aanleiding van het eerste rapport bleef ook na het derde rapport bestaan.¹⁸⁹ Volgens Eritrea is de VN-Onderzoekscommissie niet neutraal, maar politiek gemotiveerd, spreekt de commissie alleen wie zij wil maar blijft zij onbereikbaar voor personen die háár willen spreken.¹⁹⁰ Voor bijzonderheden over de rapporten van de VN-Onderzoekscommissie wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

Om een helder beeld te krijgen van de mensenrechtensituatie is het volgens internationale waarnemers noodzakelijk om een betrouwbaar en onafhankelijk onderzoeksinstituut/organisatie nader onderzoek te laten doen in Eritrea. De internationale gemeenschap¹⁹¹ in Asmara heeft hierop verscheidene malen – maar tot nog toe zonder succes - aangedrongen bij de Eritrese overheid.¹⁹²

¹⁸⁴ The Government of Eritrea, *Eritrea: Initial National Report (1999-2016) Prepared on the African Charter on Human and People's Rights (ACHPR)*, 28 maart 2018.

¹⁸⁵ VN-Mensenrechtenraad: *Report of detailed findings of the Commission of Inquiry on human rights in Eritrea* (4 juni 2015).

¹⁸⁶ UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016.

¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017.

¹⁸⁹ Zie algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017, pagina 35. Ook het *International Law and Policy Institute* (ILPI) stelde vraagtekens bij de methodologie van de *Commission of Inquiry*. ILPI, *Migrants or Refugees?*, 14 februari 2017. Vertrouwelijke bron, 18 mei 2017.

¹⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 9 mei 2017.

¹⁹¹ Met de internationale gemeenschap worden zowel diplomatieke vertegenwoordigers, leden van internationale delegaties (zoals de EU-delegatie) als de internationale staf van ngo's en VN-organisaties ter plaatse bedoeld.

¹⁹² Vertrouwelijke bron, 4 april 2017. Vertrouwelijke bron, 9 mei 2017.

4.1 Juridische context

4.1.1 *Internationale Verdragen en Protocollen*

Eritrea is partij bij de volgende verdragen van de Verenigde Naties op het terrein van mensenrechten, te weten:

- Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (sinds 1994), alsmede het optionele protocol betreffende kinderen in gewapende conflicten (sinds 2005) evenals het optionele protocol betreffende kinderhandel, kinderprostitutie en kinderpornografie (sinds 2005);
- Het Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen (sinds 1995);
- Het Internationaal Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Rassendiscriminatie (sinds 2011);
- Het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (sinds 2001);
- Het Internationaal Verdrag inzake Burger- en Politieke Rechten (sinds 2002);¹⁹³
- Het Internationaal Verdrag tegen Foltering en andere Wrede Onmenselijke en Onterende Behandeling of Bestrafing (sinds 2014);
- Het Protocol inzake de Voorkoming, Bestrijding en Bestrafing van Mensenhandel, in het bijzonder Vrouwenhandel en Kinderhandel (sinds 2014).¹⁹⁴

Voorts is Eritrea partij bij:

- Het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten van de Mens en Volkeren (sinds 1999);
- Het Afrikaanse Handvest inzake de Rechten en het Welzijn van het Kind (sinds 1999).¹⁹⁵

4.1.2 *Grondwet*

De grondwet van Eritrea, die op 23 mei 1997 werd goedgekeurd door het parlement, is nooit in werking getreden.¹⁹⁶ Tijdens een redevoering op de dag van de Onafhankelijkheid in mei 2014 kondigde president Isaias Afwerki aan dat de regering een nieuwe grondwet zou opstellen. In februari 2016 deelde de adviseur van de president, Yemane Gebreab, de VN-onderzoekscommissie mee dat een comité was opgericht om zich te buigen over de opstelling van een nieuwe grondwet.¹⁹⁷ Aan het einde van de verslagperiode was er nog geen nieuwe grondwet.

4.1.3 *Overige nationale wetgeving*

Na de *de facto* onafhankelijkheidsverklaring in 1991 werd een rechtsstelsel ingevoerd dat was gebaseerd op Ethiopische wetgeving. Het Ethiopische Wetboek van Strafrecht van 1957 werd bijvoorbeeld omgedoopt tot het Overgangs Wetboek van Eritrea. De belangrijkste hervorming van de wetgeving vond plaats in 1997, maar de toen ingevoerde overgangswetgeving is volgens bronnen niet in werking getreden. In mei 2015 gaf de regering vier wetboeken uit: een Wetboek van Strafrecht, een Burgerlijk Wetboek, een Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

¹⁹³ *United Nations Treaty Collection* (UNTC), www.un.org, geraadpleegd 22 november 2016. www.minbuza.nl/producten-en-diensten/verdragen/mensenrechtenverdragen.

¹⁹⁴ Ibid.

¹⁹⁵ *Office of the High Commissioner for Human Rights* (OHCHR), www.ohchr.org, geraadpleegd 22 november 2016.

¹⁹⁶ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---ilo_aids/documents/legaldocument/wcms_126648.pdf.

¹⁹⁷ UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016.

en een Wetboek van Strafvordering.¹⁹⁸ Volgens het *US Department of State* was de nieuwe wetgeving in 2017 nog niet in werking getreden.¹⁹⁹ Ook andere bronnen geven aan dat de nieuwe wetten nog niet worden toegepast.²⁰⁰ De Eritrese regering schreef in maart 2018 dat de nieuwe wetboeken waren gepubliceerd in het Tigrinya, Arabisch en Engels en dat nog werd gewerkt aan versies in andere (lokale) talen. In ditzelfde document wordt echter in een paragraaf over het huwelijk (nog altijd) verwezen naar artikel 837 van de *Transitional Civil Code*.²⁰¹ Voor bijzonderheden over de nationale wetgeving wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

4.1.3.1

Voogdijregeling

Sinds mei 2015 is de nieuwe *Civil Code* in Eritrea aangekondigd. Volgens bronnen is deze wet echter niet in werking getreden en zijn de procedures voor het toewijzen van het vaderschap door de moeder, indien zij ongehuwd is, zoals gestipuleerd onder de TCCE nog altijd van kracht. Dit geldt evenzeer voor de voogdijregeling voor kinderen die geboren zijn na mei 2015. Volgens de TCCE is de vader van een kind degene die onder ede (*sworn statement*) wordt aangewezen door de moeder. Dit is nog steeds van toepassing.²⁰²

4.2

Toezicht en rechtsbescherming

Ook in deze verslagperiode was het voor de internationale gemeenschap²⁰³ moeilijk de mensenrechtensituatie in Eritrea te monitoren. Het land toonde ten opzicht van de vorige verslagperiode nog altijd beperkte bereidheid om samen te werken met de internationale gemeenschap.²⁰⁴ VN-organisaties als UNICEF, UNDP en UNHCR zijn in de verslagperiode actief geweest.²⁰⁵ Hetzelfde geldt in beperkte mate voor internationale ngo's. In Eritrea zijn geen lokale mensenrechtenorganisaties of onafhankelijke organisaties vanuit het maatschappelijk middenveld actief. Alle bestaande organisaties staan onder strikt toezicht van de overheid.²⁰⁶ Het *International Committee* van het Rode Kruis (ICRC) is nog altijd actief in Eritrea, maar voornamelijk voor hulpverlening aan Ethiopische vluchtelingen ter plaatse en hulpprojecten in gebieden die door het Eritrese/Ethiopische conflict getroffen zijn. Het ICRC kreeg geen toestemming van de autoriteiten om gedetineerden of mensen in strafkampen te bezoeken.²⁰⁷ Ook kregen internationale mensenrechtenorganisaties, de speciale VN-rapporteur voor Eritrea en leden van de VN-onderzoekscommissie ondanks verzoeken daartoe geen toestemming om Eritrea te bezoeken.²⁰⁸

¹⁹⁸ De VN-onderzoekscommissie kreeg de beschikking over een exemplaar van het nieuwe Wetboek van Strafrecht van 15 mei 2015 (*Penal Code of Eritrea of 15 May 2015*). UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016.

¹⁹⁹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

²⁰¹ The Government of Eritrea, *Eritrea: Initial National Report (1999-2016) Prepared on the African Charter on Human and People's Rights (ACHPR)*, 28 maart 2018. Het Overgangs Wetboek is te raadplegen via http://erilaws.com/document/transitional_civil_code_of_eritrea_274.

²⁰² Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

²⁰³ Met de internationale gemeenschap worden zowel diplomatieke vertegenwoordigers, leden van internationale delegaties (zoals de EU-delegatie) als de internationale staf van ngo's en VN-organisaties ter plaatse bedoeld.

²⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 7 maart 2017. Vertrouwelijke bron, 18 mei 2017. Vertrouwelijke bron, 30 mei 2017.

²⁰⁵ Zie voor de activiteiten van deze organisaties hun websites: <http://www.er.undp.org/>, <https://www.unicef.org/eritrea/> en <http://www.unhcr.org/eritrea.html>.

²⁰⁶ UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2017. Vertrouwelijke bron, 18 mei 2017. Vertrouwelijke bron, 30 mei 2017.

²⁰⁷ Ibid.

²⁰⁸ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2017.

4.3 Naleving en schendingen

Tijdens de verslagperiode vonden volgens de VN-onderzoekscommissie opnieuw ernstige mensenrechtenschendingen plaats zoals verdwijningen, foltering en willekeurige detentie.²⁰⁹ De VN-onderzoekscommissie ziet ook de lange dienstplicht als ernstige schending van de mensenrechten.²¹⁰ De commissie houdt de Eritrese Staat verantwoordelijk voor deze schendingen, in het bijzonder het *Special Court* en de veiligheidsdiensten.²¹¹ Andere schendingen betreffen het gebrek aan vrijheid van meningsuiting, vergadering en godsdienst.²¹² Voor uitgebreide informatie over de lange dienstplicht in Eritrea wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

De internationale gemeenschap is over bovengenoemde schendingen periodiek in overleg met de Eritrese overheid. Samen met UNDP, dat hiervoor een overeenkomst is aangegaan met de Eritrese regering, wordt door de EU-delegatie in Asmara gewerkt aan de uitvoering van de door de regering geaccepteerde aanbevelingen van het *Universal Periodic Review* (UPR). Dit proces verloopt echter moeizaam.²¹³ Voor bijzonderheden over de naleving en schending van mensenrechten wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

4.4 Vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid worden in artikel 19 van de voorlopige grondwet van Eritrea gegarandeerd. De praktijk is echter anders en ook in deze verslagperiode bleef de Eritrese regering deze rechten in ernstige mate beperken.²¹⁴ Alle media in Eritrea zijn eigendom van de regering en worden gecontroleerd door het ministerie van Informatie.²¹⁵ Volgens de VN-Onderzoekscommissie zijn er geen aanwijzingen dat het recht op vrije meningsuiting en de vrijheid van vergadering zijn verbeterd.²¹⁶ Tijdens de verslagperiode vonden geen hervormingen of wijzigingen op het gebied van de vrijheid van meningsuiting plaats.²¹⁷ Eritrea liet buitenlandse journalisten en ngo's mondjesmaat toe.²¹⁸

In november 2016 deed de *African Commission on Human and Peoples' Rights* opnieuw uitspraak in de zaak Dawit Isaak v. Eritrea betreffende de arrestatie van de Zweeds-Eritrese journalist Dawit Isaak op 23 september 2001. Dawit Isaak wordt sindsdien zonder vorm van proces en zonder toegang tot familie of advocaten vastgehouden. De Afrikaanse Mensenrechtencommissie sommeerde Eritrea Dawit Isaak en andere willekeurig gedetineerde journalisten vrij te laten of met spoed door middel van een eerlijk proces te berechten. De Afrikaanse commissie had in 2003 al

²⁰⁹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. UNGA, A/HRC/35/39, 7 juni 2017.

²¹⁰ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. UNGA, A/HRC/35/39, 7 juni 2017.

²¹¹ Ibid.

²¹² Ibid.

²¹³ UNGA, A/HRC/35/39, 7 juni 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2017. Vertrouwelijke bron, 18 mei 2017. Vertrouwelijke bron, 30 mei 2017.

²¹⁴ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. UNGA, A/HRC/35/39, 7 juni 2017.

²¹⁵ Ibid.

²¹⁶ Ibid.

²¹⁷ Ibid.

²¹⁸ Vertrouwelijke bron, 16 maart 2017.

een dergelijke uitspraak gedaan, maar die heeft de Eritrese regering naast zich neergelegd. Ook dit keer reageerde de regering niet op de uitspraak.²¹⁹

In mei 2017 werd Dawit Isaak onderscheiden met de UNESCO/Guillermo Cano World Press Freedom Prize 2017.²²⁰ Voor bijzonderheden over vrijheid van meningsuiting wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

4.5 Vrijheid van vereniging en vergadering

De Eritrese wetgeving en de niet-geïmplementeerde grondwet voorzien in vrijheid van vereniging en vergadering. In de praktijk beperkte de Eritrese overheid deze vrijheid.²²¹ Deze situatie is in de verslagperiode niet gewijzigd.

4.5.1 *Vrijheid van vereniging*

De PFDJ is de enige politieke partij in Eritrea. Alleen verenigingen en organisaties die geaffilieerd zijn met de PFDJ worden toegestaan. Vakbonden zoals de *National Union of Eritrean Women* (NUEW), de *National Union of Eritrean Youth and Students* (NUEYS) en de *Confederation of Eritrean Workers* zijn door de overheid gecontroleerde verlengstukken van de partij.²²² Volgens de regering is 'de vorming van politieke partijen opgeschort in afwachting van relevante wetgeving', maar 'is dit nooit een belemmering geweest voor de vorming van professionele en maatschappelijke verenigingen'. De regering doelt daarbij op vakbonden. Ook wijst de regering op wetten die de rechten van werknemers beschermen.²²³

4.5.2 *Vrijheid van vergadering*

Demonstreren tegen het regeringsbeleid of het anderszins uiten van kritiek is niet mogelijk in Eritrea. Bijeenkomsten van leden van niet-erkende godsdiensten zijn niet toegestaan. Voor sommige bijeenkomsten stelde de regering zo nu en dan een vergunning voor de deelnemers verplicht. Bij bijeenkomsten van grote groepen zonder toestemming vooraf greep de regering soms in. Dit gold niet voor bijeenkomsten van aan de regering geaffilieerde organisaties en voor huwelijken, begrafenissen en geloofsbelijdenissen van de officieel geregistreerde religies.²²⁴

Op 30 oktober 2017 braken protesten uit in de wijk Akhriya in Asmara. De erevoorzitter van de islamitische privéschool Al Diaa, de 93-jarige Hajji Musa, sprak een menigte toe over de plannen van de Eritrese regering om de school – die 5.600 leerlingen heeft – over te nemen.²²⁵ Het Eritrese ministerie van Onderwijs had al twee jaar tevergeefs geprobeerd de school ertoe te bewegen het onderwerp religie uit het curriculum te schrappen.²²⁶ Toen Musa weigerde de school over te dragen, werden Musa en tientallen anderen gearresteerd. Ordetroepen sloegen in op de betogers, terwijl protesterende leerlingen met stenen gooiden. De protesten breidden zich vervolgens uit naar het centrum van Asmara waar de ordetroepen volgens waarnemers ter plaatse in de lucht schoten. De Eritrese minister van Informatie Yemane Gebremeskel verklaarde dat 'een kleine demonstratie bij een

²¹⁹ UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017.

²²⁰ Ibid.

²²¹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017.

²²² Ibid.

²²³ Ibid.

²²⁴ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²²⁵ Awate, *The Speech: Defining October 31, 2017*, 4 november 2017.

²²⁶ VOA, *Eritrea: Simmering Tension Between Islamic School, Government Led to Protests*, 6 november 2017.

school uiteengedreven was' waarbij 'geen gewonden' waren gevallen.²²⁷ Op 3 maart 2018 overleed Haji Musa, een voormalige vrijheidsstrijder, in de gevangenis. Tijdens zijn begrafenis en daarna werden honderden willekeurige arrestaties verricht.²²⁸

4.6 Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging

De Eritrese wetgeving en de niet geïmplementeerde grondwet voorzien in vrijheid van godsdienst.²²⁹ In de praktijk beschermd en respecteert de overheid deze vrijheid niet en daarin is het afgelopen jaar geen verandering gekomen.²³⁰ Ook de beperking van godsdienstvrijheid tijdens de militaire en maatschappelijke dienst is in de verslagperiode niet gewijzigd. Het was soldaten en dienstplichtigen in het leger verboden hun geloof te belijden.²³¹

Op de *World Watch List 2018* van *Open Doors* is Eritrea van de 10^e naar de 6^e plaats gestegen van de vijftig staten waar (niet-officieel) elke christen het zwaarst worden vervolgd.²³² De *US Commission on International Religious Freedom* (USCIRF) betitelde Eritrea in april 2017 wederom als '*Country of Particular Concern*', zoals al sinds 2004 gebruikelijk.²³³

Slechts vier godsdiensten zijn toegestaan van overheidswege: de Eritrese Orthodoxe Kerk, de Rooms-Katholieke Kerk, de Luthers Evangelische Kerk en de Soennitische Islam. Leden van deze erkende religieuze groeperingen konden evenals voorheen openlijk hun geloof belijden. Individuele leden konden wel problemen ondervinden als ze zich niet hielden aan de overheidsregels en tegen haar bemoeienis protesteerden.²³⁴ Want de overheid bleef de erkende religieuze stromingen controleren en zich bemoeien met benoemingen.

De orthodoxe Patriarch Abune Antonios, die in 2006 protesteerde tegen deze overheidsbemoeienis, werd onder huisarrest geplaatst. Volgens de VN-Onderzoekscommissie weigerde de Patriarch in 2017 zijn excuses aan te bieden aan president Afwerki voor zijn eerdere protesten en is hij overgebracht naar een onbekende locatie. De Patriarch verkeerde in slechte gezondheid en ontbeerde medische zorg.²³⁵

De regering stond toe dat een beperkt aantal moslims, vooral ouderen en degenen die niet geschikt waren voor de nationale dienstplicht, kon deelnemen aan de Hadj en naar het buitenland kon reizen voor religieuze studie. De regering stond niet toe dat regeringen van landen waar de islam de dominante religie is islamitische groeperingen subsidieerden, om geen buitenlandse 'fundamentalistische' of 'extremistische' tendensen binnen te halen.²³⁶

²²⁷ Kort na de demonstratie deden geruchten de ronde dat er betogers gedood zouden zijn, maar volgens genoemde waarnemers was hiervan geen sprake. Awate.com, *Unrest In Asmara, US State Department Issues Warning*, 31 oktober 2017. AFP, *Gunfire as rare protests hit streets of Eritrea's capital*, 1 november 2017. AP, *28 protesters killed in Eritrea, opposition group says*, 1 november 2017.

²²⁸ De politie verklaarde daarna dat zij degenen die stenen naar de politie hadden gegooid zou vasthouden en de overige arrestanten zou vrijlaten. Awate.com, *Close to a Thousand-People Arrested at Haji Musa's Funeral*, 5 maart 2018. OHCHR, *Human Rights Council holds enhanced interactive dialogue on the situation of human rights in Eritrea*, 12 maart 2018.

²²⁹ USCIRF, *Annual Report 2017– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 26 april 2017.

²³⁰ US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 15 augustus 2017. USCIRF, *Annual Report 2017– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 26 april 2017.

²³¹ USCIRF, *Annual Report 2017– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 26 april 2017.

²³² Open Doors: *World Watch List 2017*.

²³³ USCIRF, *Annual Report 2017– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 26 april 2017.

²³⁴ US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 15 augustus 2017.

²³⁵ Human Rights Watch, *World Report 2018 – Eritrea*, 18 januari 2018. UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017.

²³⁶ US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 15 augustus 2017.

4.6.1 *Niet-erkende religieuze groeperingen*

Geloofsbelijdenis door leden van niet-toegestane religieuze groeperingen is strafbaar. Leden van niet-erkende religieuze groeperingen -zoals Baptisten, Evangelische groeperingen, Zevende Dags Adventisten, Presbyterianen- en vooral Pinkstergemeentes en Jehova's ondervonden evenals in de afgelopen jaren ernstige beperkingen bij het uitoefenen van hun geloof.²³⁷ Plaatsen van samenkomst werden of bleven gesloten en de overheid verstoorde religieuze diensten bij mensen thuis. Gelovigen werden zonder aanklacht opgepakt en vastgehouden onder zware omstandigheden.²³⁸ De VN-Onderzoekscommissie meldde dat acht christenen tijdens een bijeenkomst in de buurt van Asmara in augustus 2016 waren opgepakt door de militaire politie. Volgens bronnen van de commissie vonden in mei 2017 razzia's plaats waarbij leden van niet-erkende religieuze groeperingen werden opgepakt. Verscheidene christenen werden tijdens een gebedsbijeenkomst in Ghinda gearresteerd. Daarnaast zijn christenen van bovengenoemde genootschappen uit hun huizen in Adi Quala gehaald.²³⁹ In de periode mei-juni 2017 werden 170 Evangelische christenen opgepakt.²⁴⁰

4.6.2 *Jehova's getuigen*

Jehova's getuigen hebben nog steeds te maken met ernstige discriminatie.²⁴¹ In 1994 vaardigde president Afwerki een decreet uit waardoor Jehova's getuigen geen aanspraak meer konden maken op identiteitskaarten en overheidsdiensten. Hierdoor kunnen ze geen geboorten, huwelijken of sterfgevallen laten registreren, land of huizen in eigendom verkrijgen of paspoorten of uitreisvisa verkrijgen. Ook zijn ze uitgesloten van banen bij de overheid. Zowel de weigering van Jehova's om mee te doen aan het referendum van 1993²⁴² of om militaire dienstplicht te vervullen is een reden voor uitsluiting van burgerrechten.²⁴³ Een Jehova's getuige, Tsehaye Tesfamariam, overleed in detentie op 30 november 2016.²⁴⁴ Voor meer bijzonderheden over de vrijheid van godsdienst wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

4.7 **Bewegingsvrijheid**

Wetgeving en de niet-geïmplementeerde grondwet voorzien in bewegingsvrijheid, alsmede de mogelijkheid van buitenlandse reizen, emigratie en repatriëring. In de praktijk beperkt de overheid deze vrijheden.²⁴⁵

4.7.1 *Binnenlandse bewegingsvrijheid*

Voor zover bekend hebben zich op het gebied van de binnenlandse bewegingsvrijheid tijdens de verslagperiode geen belangrijke veranderingen voorgedaan.²⁴⁶

²³⁷ Nadat in 2002 een decreet (*Proclamation No. 73/1995*) werd uitgevaardigd waarin de registratie van alle religieuze groeperingen die toestemming wilden krijgen om hun godsdienst te belijden verplicht werd gesteld, probeerde een aantal kleinere religieuze groeperingen zich te laten registreren. Tot op heden hebben ze geen toestemming gekregen. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 15 augustus 2017. USCIRF, *Annual Report 2017– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 26 april 2017.

²³⁸ USCIRF, *Annual Report 2017– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 26 april 2017. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 15 augustus 2017.

²³⁹ UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017.

²⁴⁰ Human Rights Watch, *World Report 2018 – Eritrea*, 18 januari 2018.

²⁴¹ USCIRF, *Annual Report 2017– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 26 april 2017. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 15 augustus 2017.

²⁴² In 1993 konden Eritreeërs tijdens een referendum stemmen voor de onafhankelijkheid.

²⁴³ USCIRF, *Annual Report 2017– Countries of Particular Concern: Eritrea*, 26 april 2017. US Department of State, *2015 Report on International Religious Freedom – Eritrea*, 15 augustus 2017.

²⁴⁴ UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017.

²⁴⁵ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

²⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

4.7.2

In- en uitreis

Het is relatief moeilijk voor 'gewone' Eritreeërs (in tegenstelling tot Eritreeërs uit de diaspora) hun land op legale wijze te verlaten. Daarvoor hebben zij niet alleen een geldig reisdocument nodig maar ook een uitreisvisum.²⁴⁷ Om een uitreisvisum te verkrijgen moet men kunnen bewijzen dat men de dienstplicht heeft vervuld of hiervan officieel is vrijgesteld.²⁴⁸ Bovendien moet men de reden voor de uitreis vermelden. Als geldige redenen worden door de autoriteiten onder meer beschouwd: medische behandelingen die in Eritrea niet mogelijk zijn, een studie in het buitenland, deels ook deelname aan sportevenementen of conferenties. Ook jongeren komen hiervoor in aanmerking, hoewel dezerzijds geen cijfers hierover bekend zijn. Verder worden steeds vaker visa afgegeven aan vrouwen boven de dertig wier mannen het land hebben verlaten.²⁴⁹ Veel Eritreeërs die in Sudan verblijven keren regelmatig terug om hun familie te bezoeken. Bij de Eritrese ambassade in Khartoum krijgen zij een *laissez-passer* waarmee ze zonder problemen door Sudan kunnen reizen naar Eritrea en vervolgens weer ongehinderd kunnen terugkeren naar Khartoum.²⁵⁰ Voor meer bijzonderheden over de (il)legale in- en uitreis wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

Sluiting grens

Op 6 januari 2018 is de landsgrens van Eritrea met Sudan afgesloten. Personen die Eritrea legaal verlaten per vliegtuig kunnen nog steeds naar Sudan reizen.²⁵¹ Nadat Sudan de grens had gesloten zette dit land de *Rapid Support Forces* (RSF) in langs de grens bij Kassala. De RSF is inmiddels onder een centraal commando van het leger geplaatst.²⁵² Door de sluiting van de grens konden niet alleen Eritreeërs in het bezit van een paspoort niet legaal over land uitreizen naar Sudan, ook konden Eritreeërs die in Sudan verblijven of daar hun familieleden bezochten niet over land terugkeren en is de wederzijdse handel ingestort.²⁵³

Waarnemers bestempelen de grensovergangen tussen Eritrea en Sudan bij Hamdayet en Gergef als rudimentair, Eritreeërs die hun land illegaal willen verlaten kunnen daar eenvoudig omheen lopen. Eritreeërs (en Ethiopiërs) kunnen vanuit

²⁴⁷ Conform Proclamatie 24/1992 moeten Eritreeërs beschikken over een geldig paspoort, een uitreisvisum en een internationaal gezondheidscertificaat om Eritrea legaal te verlaten. Men mag het land alleen verlaten via een van de daartoe aangewezen grensposten, waaronder het vliegveld van Asmara, de haven van Massawa en diverse grensposten aan de grens met Sudan zoals Talatasher, Adebra, Girmayka en, volgens een bron, Omhajer en Karura. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015.

²⁴⁸ Proclamatie No. 82/1995 verbiedt burgers naar het buitenland te gaan tenzij zij kunnen aantonen dat ze hun dienstplicht hebben voltooid of daarvan zijn ontheven. In bepaalde gevallen – dit wordt omschreven in artikel 17 van deze proclamatie – kunnen dienstplichtigen toch een uitreisvisum krijgen als zij een borgsom storten van 60.000 Nakfa. (1000 Nakfa = ca. 60 EUR). Zij kunnen deze terugkrijgen als ze terugkeren naar Eritrea om hun dienstplicht te voltooien. In de praktijk zouden alleen dienstplichtigen die door de regering naar het buitenland worden gestuurd een uitreisvisum krijgen. Daarnaast zou de borgsomregeling op willekeurige wijze worden toegepast. Bedragen tussen de 100.000 en 300.000 Nakfa zijn door getuigen van de VN-onderzoekscommissie genoemd als borgsom. UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016. Amnesty International, *Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights – Eritrea*, 22 februari 2018.

²⁴⁹ Het is dezerzijds niet bekend of dit uitsluitend geldt voor vrouwen wier mannen het land legaal hebben verlaten. EASO, *National service and illegal exit*, november 2016.

²⁵⁰ Dit *laissez-passer* is nodig omdat zij anders het risico onderweg te worden opgepakt en te worden overgebracht naar een vluchtelingenkamp. Het *laissez-passer* bestaat uit drie documenten. Op twee documenten – één in het Engels en één in het Tigrinya – staat dat de houder twee procent diaspora belasting heeft betaald. Op het derde document staat in het Arabisch en het Engels dat de houder uit Khartoum vertrekt om zijn of haar familie in Eritrea op te zoeken en daarna weer terugkomt. Vertrouwelijke bron, 21 oktober 2016.

²⁵¹ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

²⁵² De RSF had een kwalijke reputatie in het verleden, maar het is niet meer de janjaweed militie van vroeger. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

²⁵³ De sluiting had te maken met de binnenlandse politiek van Sudan en was bedoeld voor zes maanden. In juni 2018 zou de grens dus weer open moeten gaan. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron 1 mei 2018.

Gelabat eenvoudig Sudan binnenkomen.²⁵⁴ De belangrijkste illegale grensovergangen aan de Sudanese kant zijn Talata Jubal, Jabal Hura en Shalaloab.²⁵⁵ De Rashaida (nomaden) opereren langs de grens met Eritrea en verbergen gesmokkelde Eritreeërs in Mastoura, Abu Talha, Alhafair, Wad Hashai, Kassala en Al Girba.²⁵⁶ Weliswaar beweren de Sudanese autoriteiten de migratie een halt te willen toeroepen maar volgens waarnemers ontbreekt het hen aan capaciteit.²⁵⁷ De UNHCR meldde dat de aankomsten van Eritreeërs in het vluchtelingenkamp Shagarab sterk verband hielden met de aanwezigheid van de RSF. Naarmate de RSF-troepen zich in maart en april 2018 geleidelijk terugtrokken, namen de aankomsten van Eritreeërs in Shagarab weer toe.²⁵⁸ Zie ook hoofdstuk 7.

In Ethiopië wordt de grens zwaar bewaakt door het Ethiopische leger, maar worden Eritreeërs die het land binnenkomen door Ethiopische militairen opgevangen. In het westen steken Eritreeërs de grens over bij plaatsen als Adi Nebrid, Badme, Humera, Shiraro, Adi Kwala en Metema. In het oosten steken Eritreeërs de grens over bij plaatsen als Adwa, Rama, Adijrat, Zalambesa, Dohan en Sobeya. De plekken waar zij oversteken worden grotendeels bepaald door het gebied waaruit de Eritreeërs afkomstig zijn.²⁵⁹

De Eritreeërs die de grens met Ethiopië oversteken zijn grotendeels jongeren onder wie veel minderjarigen. Het zijn er ongeveer vijftig per dag, met pieken van 250 per dag. De pieken vallen in het droge seizoen van december tot juni als de grensrivier tussen beide landen (de Mareb of Gash River), droog komt te liggen.²⁶⁰

De Eritreeërs steken meestal 's nachts de grens over. In het verleden schoten Eritrese soldaten als zij hen opmerkten en incidenteel gebeurt dit nog steeds. Volgens de VN-Onderzoekscommissie bestaat het *shoot-to-kill* beleid aan de Eritrese grenzen nog altijd, maar wordt dit beleid niet meer zo rigoureuus toegepast als in het verleden.²⁶¹ Jaarlijks zijn er volgens Ethiopische autoriteiten naar schatting ongeveer twintig gevallen van gewonde Eritreeërs op de 20.000 Eritreeërs die de grens oversteken. Dit aantal doet vermoeden dat het 'shoot-to-kill' beleid niet erg streng wordt nageleefd en dat het (incidenteel) schieten van Eritrese militairen eerder lijkt te gaan om waarschuwingsschoten.²⁶²

Er is geen verschil in behandeling van degenen die een poging tot het verlaten van het land hebben ondernomen in de richting van Sudan of Ethiopië. Aan de Eritrese kant van de grens kunnen zij worden gearresteerd. Aan de Ethiopische en de Sudanese kant van de grens kunnen zij rekenen op bescherming van de autoriteiten als zij zich melden. Aan de Ethiopische kant worden alle Eritreeërs door het leger opgevangen en begeleid naar zogenaamde *entry points* van waaruit zij door IOM naar een *reception centre* worden gebracht. Vervolgens worden zij opgevangen in één van de vluchtelingenkampen. Aan de Sudanese kant worden Eritreeërs die zich melden eveneens naar een *reception centre* gebracht. Eritreeërs die zich niet bij de autoriteiten melden en niet binnen de wettelijke termijn in Sudan asiel aanvragen

²⁵⁴ Ook buiten deze overgangen zijn er veel mogelijkheden, de lange landsgrens is poreus. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

²⁵⁵ CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017.

²⁵⁶ Ibid.

²⁵⁷ Zij beschikken over onvoldoende detentiecapaciteit, onvoldoende brandstof en apparatuur zoals *hand held* radar. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

²⁵⁸ Wel werd rekening gehouden met een mogelijk afschrikwekkende werking. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron 1 mei 2018.

²⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018.

²⁶⁰ Ibid.

²⁶¹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁶² Ook trappen Eritreeërs soms op een landmijn. Twee kinderen traptten op een explosief. Eén kind raakte ernstig gewond. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 2 februari 2018.

worden beschouwd als illegale migranten en kunnen worden gearresteerd. In enkele gevallen vindt uitzetting plaats.²⁶³ Zie ook paragraaf 6.2.2.

4.7.3 *Interne bewegingsvrijheid*

De interne bewegingsvrijheid van mensen in Eritrea is tijdens de verslagperiode niet of nauwelijks gewijzigd.²⁶⁴ Volgens ooggetuigen waren er geen of nauwelijks controleposten, behalve in grensgebieden. Waar controleposten waren controleerden de autoriteiten scherper op goederen (wegens vermoede smokkel) dan op personen.²⁶⁵

4.7.4 *Mogelijkheden in- en uit te reizen*

Het is niet aan te geven of het in de praktijk makkelijker is geworden om het land te verlaten ten opzichte van de vorige verslagperiode. Niet is uitgesloten dat in verband met de sluiting van de landsgrens met Sudan het moeilijker is geworden om Sudan binnen te komen. Voor de Eritreeërs die in Sudan wonen is het door de sluiting van de grens moeilijker geworden om (tijdelijk) terug te keren naar Eritrea.²⁶⁶ Er zijn directe luchtverbindingen vanuit Eritrea met Sudan, Egypte, Turkije, Saoedi-Arabië en de VAE. Als gevolg van de Golfcrisis schortte Qatar Airways de vluchten van en naar Asmara eind 2016 op.²⁶⁷

4.8 **Rechtsgang en detentie**

4.8.1 *Rechtsgang*

De niet-geïmplementeerde grondwet en wetgeving voorzien in een onafhankelijke rechterlijke macht. De rechtspraak is opgedeeld in militaire rechtbanken en gerechtshoven, civiele rechtbanken (*community courts*, *zoba courts* en het *High Court*) en een *Special Court*. Alle rechtbanken leggen officieel verantwoording af aan het ministerie van Justitie. Ofschoon gewoonterecht niet officieel wordt erkend als rechtsbron, wordt dit recht toegepast op het laagste bestuursniveau door de *community courts* die zijn opgericht in 2001. De toepassing van sharia-wetten door moslims is officieel toegestaan op alle drie niveaus binnen de rechtspraak. De sharia wordt onder meer gebruikt bij het familierecht voor moslims en toegepast door speciale kamers voor moslims binnen de civiele rechtbanken.²⁶⁸

Het rechtsstelsel kan niet worden beschouwd als onafhankelijk. Ten eerste staat het onder toezicht van de president (wiens decreten boven de officiële wetgeving gaan) en ten tweede vanwege de rol van het *Special Court*.²⁶⁹ Het *Special Court* wordt geleid door het Kabinet van de President (*President's Office*) met behulp van de geheime dienst, het leger en de politie. Het werd opgericht in 1996 als tijdelijke maatregel om corruptie te bestrijden, maar de leiders van het land gebruiken het om het formele rechtsstelsel te omzeilen in politieke, administratieve en strafrechtelijke zaken.²⁷⁰ De rechters – in de meeste gevallen hoge militairen –

²⁶³ Amnesty International, *Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights – Eritrea*, 22 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

²⁶⁴ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

²⁶⁵ Ibid.

²⁶⁶ Eritreeërs die in Sudan hun daar verblijvende familie bezochten konden door de sluiting van de grens niet terugkeren naar Eritrea. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

²⁶⁷ Sudan Tribune, *Qatar Airways suspends all flights to Eritrea*, 4 december 2016.

²⁶⁸ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Zie ook <http://www.nyulawglobal.org/globalex/Eritrea.html>.

²⁶⁹ Ibid.

²⁷⁰ Het *Special Court* is in 1996 opgericht bij Proclamatie No. 85/1996 en heeft rechtsmacht over zaken betreffende diefstal, corruptie, illegale valutahandel en verduistering. De rechtbank heeft ook vonnis gewezen in een aantal politieke zaken die werden voorgesteld als terrorisme of verraad. Volgens de VN-onderzoekscommissie negeert het *Special Court* de meest basale rechtswaarborgen, waaronder de waarborgen waarin de Overgangs Wetboeken voorzien. Verdachten hebben geen recht op juridische bijstand, noch mogen zij zichzelf verdedigen.

worden direct benoemd door de president. Een groot aantal strafrechtelijke zaken worden nu behandeld door het *Special Court*. Daarnaast worden gevangenisstraffen ook regelmatig voorbereid door geheime commissies. Het is echter moeilijk om – gelet op de geheimzinnigheid en willekeur van deze procedures – daar meer informatie over te krijgen.²⁷¹ De rechterlijke macht had te kampen met een gebrek aan opgeleid personeel, financiële middelen en adequate infrastructuur.²⁷²

Volgens een bron weigeren *community courts* (dorpsrechtbanken) regelmatig om procedures aan te spannen en moedigen zij partijen aan hun geschillen waar mogelijk in der minne te schikken. In dergelijke zaken wordt aan bemiddelaars en stamoudsten gevraagd om te arbitrereren op basis van gewoonterecht. De overeenkomsten die hieruit voortvloeien worden vervolgens gecontroleerd door juristen van de rechtbank. Bemiddelaars spelen een belangrijke rol in het dorpsleven en worden beschouwd als morele gezaghebbers. Sommige bemiddelaars zijn voormalige vrijheidsstrijders (*tegadelti*) en hebben slechts een beperkte kennis van het gewoonterecht, omdat ze veel van hun tijd op het slagveld hebben doorgebracht.²⁷³ Voor meer bijzonderheden over de rechtsgang wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

4.8.2 Arrestaties en detenties

De Eritrese wet en de niet-geïmplementeerde grondwet verbieden willekeurige arrestaties en detenties, maar in de praktijk kwamen ze ook in deze verslagperiode regelmatig voor.²⁷⁴ Gevangenisstraffen worden in Eritrea opgelegd op strafrechtelijke gronden (gewone misdaden, maar ook pogingen om het land op illegale wijze te verlaten), op politieke en religieuze gronden alsmede voor militaire misdrijven zoals het ontlopen van de dienstplicht en desertie. Het aantal gevangenen in Eritrea is onbekend, maar volgens mensenrechtenorganisaties zijn er tussen de vijf- en tienduizend politieke gevangenen en (of onder wie) tussen de twaalfhonderd en drieduizend religieuze gevangenen.²⁷⁵ Volgens de VN-Onderzoekscommissie werd de voormalige Eritrese ambassadeur in Nigeria, Mohamed Ali Omaro, die in april 2014 in Asmara was opgepakt, tijdens de verslagperiode incommunicado vastgehouden in de Karshela gevangenis in Asmara. De commissie toonde zich bezorgd over zijn gezondheid.²⁷⁶

Detentieomstandigheden

Mensenrechtenorganisaties omschrijven de detentieomstandigheden in Eritrea als schrijnend. Doordat zij geen toegang hebben tot Eritrea zijn hun rapporten gebaseerd op informatie die zij buiten Eritrea hebben verzameld. Voor zover kan worden vastgesteld zonder onafhankelijke waarnemers is er overbevolking, slecht en onvoldoende eten en drinken, nauwelijks medische zorg en zijn de sanitaire

Zittingen vinden niet in het openbaar plaats en er wordt geen verslag opgesteld. Vonnissen worden niet gepubliceerd. Een beroep ertegen is niet mogelijk. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁷¹ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁷² US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁷³ De rechters die de *community courts* voorzitten hebben geen juridische opleiding gehad. Zie <https://www.loc.gov/law/help/legal-research-guide/eritrea.php>. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Human Rights Watch, *World Report 2018 – Eritrea*, 18 januari 2018. Amnesty International, *Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights – Eritrea*, 22 februari 2018. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁷⁴ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁷⁵ Het precieze aantal is echter onmogelijk vast te stellen vanwege het gebrek aan informatie en de weigering van de autoriteiten toegang tot detentiecentra te verlenen. EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. Human Rights Watch, *World Report 2018 – Eritrea*, 18 januari 2018. Amnesty International, *Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights – Eritrea*, 22 februari 2018.

²⁷⁶ UNGA, *A/HRC/35/39*, 7 juni 2017.

omstandigheden slecht.²⁷⁷ Voor meer bijzonderheden over de detentieomstandigheden wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

4.9 Mishandeling en foltering

Eritrese wetgeving en de niet-geïmplementeerde grondwet verbieden foltering. Desondanks werd foltering (waaronder mishandeling) ook in deze verslagperiode gebruikt in gevangenissen en detentiecentra als bestraffing, ondervragingsmiddel en drukmiddel.²⁷⁸ Rapporten over foltering zijn op dezelfde buitenlandse bronnen gebaseerd als de rapporten over detentieomstandigheden, aangezien buitenlandse waarnemers de gevangenissen vanaf 2009 niet meer konden bezoeken.²⁷⁹ Foltering wordt in gevangenissen gebruikt om bekentenissen af te dwingen, informatie te verkrijgen of te straffen. Er zijn meldingen over gevangenen die worden gefolterd omdat zij kritiek hebben op de regering, vanwege gebrek aan discipline tijdens de dienstplicht, wegens insubordinatie en als wraakmiddel vanwege de ontsnapping van andere gevangenen. Leden van religieuze minderheden (waaronder leden van Pinkstergemeentes en Jehova's getuigen) zijn ook gefolterd wegens het uitoefenen van hun geloof of in een poging hen hun geloof te doen verloochenen.²⁸⁰ Voor meer bijzonderheden over mishandeling en foltering wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

4.10 Verdwijningen en ontvoeringen

In haar eerste rapport beschreef de VN-onderzoekscommissie hoe Eritrese burgers sinds mei 1991 zijn 'verdwenen' in het web van officiële en onofficiële detentiecentra.²⁸¹ De regering informeerde niet in alle gevallen familieleden en beantwoordde ook niet altijd verzoeken om informatie over de status van gedetineerden. Dit gold ook voor gedetineerde lokale werknemers van buitenlandse ambassades en voor buitenlanders.²⁸² Tot de verdwenen personen behoorden degenen die werden gedetineerd vanwege hun politieke overtuiging of hun geloof, alsmede journalisten en dienstplichtontduikers.²⁸³

4.11 Buitengerechtelijke executies en moorden

De Eritrese overheid maakte zich in deze verslagperiode schuldig aan moord en bleef gedetineerden onderwerpen aan zware en levensbedreigende

²⁷⁷ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016.

²⁷⁸ Ibid.

²⁷⁹ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016.

²⁸⁰ EASO, *Eritrea Country Focus*, mei 2015. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016. Human Rights Watch, *World Report 2018 – Eritrea*, 18 januari 2018. Amnesty International, *Report 2017/18 - The State of the World's Human Rights – Eritrea*, 22 februari 2018.

²⁸¹ Volgens getuigen van de onderzoekscommissie konden vrienden en familieleden nooit officieel informatie over 'verdwenen' personen verkrijgen. Sommigen konden onofficieel iets te weten komen, bijvoorbeeld door een gevangenenbewaarder om te kopen of te praten met medegedetineerden die waren vrijgelaten. UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016.

²⁸² Bijvoorbeeld voor buitenlanders met een dubbele nationaliteit, zoals Eritrese Amerikanen. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2015 - Eritrea*, 13 april 2016. UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016.

²⁸³ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

gevangenisomstandigheden.²⁸⁴ Volgens de VN-Onderzoekscommissie bestaat het *shoot-to-kill* beleid aan de Eritrese grenzen nog altijd, maar wordt dit beleid niet meer zo rigoureuus toegepast als in het verleden.²⁸⁵

4.12 Doodstraf

Formeel kent Eritrea de doodstraf voor misdrijven zoals moord, maar het land wordt beschouwd als voorstander van afschaffing van de doodstraf.

In december 2016 stemde Eritrea voor de tweede keer voor een (tweejaarlijkse) VN-resolutie voor een moratorium op de doodstraf. Sinds de onafhankelijkheid van Eritrea in 1991 zijn naar verluidt geen doodvonnissen meer uitgesproken.²⁸⁶

²⁸⁴ Ibid.

²⁸⁵ Ibid.

²⁸⁶ Vertrouwelijke bron, 18 mei 2017.

5 Positie van specifieke groepen

5.1 Leden van oppositiepartijen / politieke activisten

Binnen Eritrea is er geen georganiseerde oppositie. De leden van de oppositie zitten ofwel in het buitenland of in de gevangenis. Over het lot van de nog in leven zijnde leden van de G-15, politici die in 2001 werden opgesloten nadat zij het niet eens waren met het besluit van president Afwerki om verkiezingen uit te stellen en de grondwet niet in te voeren, is niets bekend.²⁸⁷ De oppositiebeweging *Freedom Friday* heeft vrijwel geen mogelijkheden om binnen Eritrea te opereren. Wel heeft de bevolking toegang tot websites van de oppositie in de diaspora en kan zij naar radio-uitzendingen van de oppositie luisteren.²⁸⁸

5.2 Etnische minderheden

In het algemeen lijken mensenrechtenschendingen niet gebaseerd te zijn op etniciteit. Leden van etnische minderheden waren lid van de Uitvoerende Raad van de PFDJ. Enkele hoge regerings- en partijfunctionarissen waren leden van minderheidsgroeperingen. De commandant van de Marine was een etnische Afar.²⁸⁹

5.3 Religieuze minderheden

Voor religieuze minderheden wordt verwezen naar paragraaf 4.6.

5.4 Vrouwen

De positie van vrouwen is relatief goed beschermd in de wetgeving van Eritrea. Vrouwen zijn formeel gelijk aan mannen, maar worden in de praktijk achtergesteld en hebben niet dezelfde status. In nationale en regionale parlementen hebben ze recht op dertig procent van de zetels.²⁹⁰ Waarborging van vrouwenrechten valt onder het ministerie van Arbeid en Menselijk Welzijn en het ministerie van Gezondheid. Ook de *National Union of Eritrean Women* (NUEW)²⁹¹, sterk gelieerd aan de regerende partij, houdt zich bezig met het verbeteren van de positie van Eritrese vrouwen.²⁹² Vrouwelijke ministers spraken in het openbaar over de risico's die minderjarige meisjes lopen wanneer zij in het huwelijk treden en werkten samen met VN-organisaties om voorlichting hierover te geven.²⁹³ Voor meer

²⁸⁷ UNGA, A/HRC/35/39, 7 juni 2017.

²⁸⁸ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. The Guardian, *Radio Erena: a beacon of hope for Eritrea*, 16 juli 2017.

²⁸⁹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁹⁰ Tijdens de verslagperiode bezetten vrouwen 33 van de 150 zetels in het parlement. <http://www.ipu.org/wmn-e/classif.htm>. (geraadpleegd op 9 april 2018.) US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁹¹ De NUEW is een overheids-gelieerde organisatie. Volgens opgave van de NUEW zouden meer dan 200.000 vrouwen lid zijn. De NUEW organiseert seminars, workshops en trainingen onder andere op het gebied van gender bewustzijn, FGM, communicatieve en leidinggevende vaardigheden, reproductieve gezondheid en landrechten voor vrouwen. Zie ook www.nuew.org.

²⁹² US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁹³ Ibid.

bijzonderheden over de positie van vrouwen wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

Female Genital Mutilation (FGM)

Sinds maart 2007 verbiedt de Eritrese wetgeving *Female Genital Mutilation (FGM)*. De straf voor het uitvoeren van FGM is maximaal drie jaar gevangenisstraf en een boete. Desondanks wordt FGM in Eritrea nog toegepast, op het platteland meer dan in de stedelijke gebieden. Door diverse voorlichtingscampagnes van de overheid in de afgelopen jaren, samen met de NUEW en de *National Union of Eritrean Youth & Students (NUEYS)*²⁹⁴, UNICEF en het *United Nations Population Fund (UNFPA)*, is de uitvoering van FGM verminderd.²⁹⁵

Onder bevolkingsgroepen als de Afar, de Hederab en de Tigre die in afgelegen gebieden leven waar de autoriteiten minder aanwezig zijn, komt FGM vaker voor dan bij andere bevolkingsgroepen.²⁹⁶ Slachtoffers van FGM zijn veelal dochters van laaggeschoolde ouders, dochters van families die erg vasthouden aan de culturele traditie, dochters uit moslim gezinnen (omdat in sommige moslimgemeenschappen in Eritrea mannen vaak geen vrouw willen huwen die niet besneden is). Echter, geen van de Eritrese vrouwen die hierover informatie verschaftte kende in haar directe omgeving families wier dochters de afgelopen tien jaar zijn besneden.²⁹⁷

Tijdens het *Universal Periodic Review (UPR)* in februari 2014 prezen de VN-lidstaten Eritrea vanwege haar inspanningen om de gelijkheid van vrouwen te bevorderen en FGM te elimineren. Eritrea was een van de weinige Afrikaanse landen die op dat moment op koers lag bij de drie Millennium doelstellingen op het gebied van moeder- en kindzorg. Ook had Eritrea behoorlijke vooruitgang geboekt bij de strijd tegen HIV/aids en andere besmettelijke ziekten zoals tuberculose en malaria.²⁹⁸ Tijdens de verslagperiode zette deze tendens zich voort.²⁹⁹ De Eritrese regering heeft volgens eigen opgave 548 anti-FGM comités in het hele land ingezet in de strijd tegen FGM.³⁰⁰

5.5 LHBT

In de situatie van lesbische vrouwen, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders is in de verslagperiode geen verandering gekomen. De Eritrese wet stelt seksuele handelingen met wederzijdse instemming tussen mensen van hetzelfde geslacht strafbaar. Men kan door een rechtbank worden veroordeeld tot gevangenisstraf. De regering voerde de wet niet actief uit. Er is geen anti-discriminatie wetgeving ter

²⁹⁴ De NUEYS is een overheids-gelieerde jongerenorganisatie. Het hoofdkantoor is in Asmara gevestigd en daarnaast beschikt de NUEYS over zeven regionale kantoren en meer dan vijftig bijkantoren in Eritrea. NUEYS strekt zich ook uit tot de Eritrese diaspora: het heeft de beschikking over twintig internationale verenigingen in meer dan vijftien landen. De NUEYS organiseert onder meer seminars en trainingen onder andere op het gebied van gender, mensenrechten, democratie en gezondheidskwesties. Verder verstrekt de NUEYS medische voorzieningen op het gebied van reproductieve gezondheid, hotline advisering, EHBO en verstrekt de NUEYS voorbehoedsmiddelen. Zie ook www.nueys.org.

²⁹⁵ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

²⁹⁶ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

²⁹⁷ Dit is een voorbeeld van een van de groepsgesprekken die tijdens de fact-finding missie in Ethiopië zijn gevoerd. De onderhavige groep bestond uit zestien vrouwen, waarvan drie uit een landelijk gebied en dertien uit de stad. Twee vrouwen waren katholiek, een vrouw was protestant (beiden afkomstig uit de stad). Dertien vrouwen waren christelijk orthodox, veertien vrouwen waren besneden, twee vrouwen waren niet besneden (een katholieke en een protestantse vrouw). Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

²⁹⁸ UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016.

²⁹⁹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

³⁰⁰ The Government of Eritrea, *Eritrea: Initial National Report (1999-2016) Prepared on the African Charter on Human and People's Rights (ACHPR)*, 28 maart 2018.

bescherming van LHBT-personen.³⁰¹ Op homoseksualiteit rust een sociaal taboe dat maatschappelijke discussie onmogelijk maakt. Ook zijn geen LHBT-organisaties openlijk actief. Homoseksuelen bewegen zich naar verluidt over het algemeen onder de radar. Tijdens de verslagperiode zijn volgens bronnen geen (gewelds)incidenten gerapporteerd.³⁰²

5.6 Alleenstaande minderjarigen

De definitie van een minderjarige is volgens de Eritrese wetgeving een persoon die jonger is dan achttien jaar, tenzij de wetgeving in uitzonderingsgevallen anders bepaalt. Een persoon jonger dan achttien jaar wordt beschouwd als handelsonbekwaam.³⁰³ Voor meer bijzonderheden over de positie van minderjarigen wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

5.7 Dienstplichtweigeraars en deserteurs

5.7.1 *Dienstplichtweigeraars en deserteurs*

Ten aanzien van dienstplichtweigeraars en deserteurs hebben zich voor zover bekend tijdens de verslagperiode geen belangrijke wijzigingen voorgedaan. Voor meer bijzonderheden over de positie van dienstplichtweigeraars en deserteurs wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

5.7.2 *Niet-opgeroepen dienstplichtigen*

Het komt volgens bronnen voor dat bepaalde categorieën personen (bijvoorbeeld nomaden, zoals de Rashaida) die formeel wel dienstplichtig zijn in de praktijk niet door de overheid worden opgeroepen of gedwongen om hun dienstplicht te vervullen. Er zijn echter geen aanwijzingen dat er formele verschillen in behandeling zijn. Evenmin is duidelijk of het om grote groepen gaat. Ook bepaalde religieuze personen zoals katholieke nonnen en seminariestudenten worden in de praktijk niet opgeroepen voor de dienstplicht.³⁰⁴

5.8 Ethiopiërs en personen van gemengde afkomst

Over de situatie van personen van Ethiopische origine die in Eritrea wonen is in de verslagperiode geen aanvullende informatie verkregen. Daarom wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Eritrea van mei 2014.³⁰⁵

³⁰¹ US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017.

³⁰² Ibid.

³⁰³ Zie het algemeen ambtsbericht Eritrea van juli 2015.

³⁰⁴ UK Home Office, *Country Policy and Information Note Eritrea: Religious groups*, februari 2018. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

³⁰⁵ In 2016 moesten Ethiopiërs 600 Nakfa betalen voor hun jaarlijkse verblijfsvergunning. US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea*, 3 maart 2017. Zie ook ICRC, *Annual Report 2016 – Eritrea*, 23 mei 2017.

6 Vluchtelingen en ontheemden

6.1 Ontheemden- en vluchtelingenstromen

6.1.1 Buitenlandse vluchtelingen

De Eritrese regering heeft zich niet aangesloten bij het Vluchtelingenverdrag van Genève. In april 2012 heeft de regering het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen in Afrika van de Organisatie van Afrikaanse Eenheid (OAE) van 1969 getekend, maar nog niet geratificeerd. Eritrea heeft geen binnenlandse wetgeving die toeziet op vluchtelingen. De Eritrese regering erkent Somalische vluchtelingen op een *prima facie* basis.³⁰⁶ Er is geen asielprocedure om asielzoekers uit andere landen op te nemen. Somalische vluchtelingen leven al twintig jaar in Eritrea.³⁰⁷ Begin 2016 bestond de totale vluchtelingenpopulatie uit 2.469 Somaliërs in enkele kampen en uit 65 'stadsvluchtelingen.' Tijdens de verslagperiode waren er geen binnenlandse ontheemden in Eritrea.³⁰⁸

6.1.2 Migratiestromen

Jaarlijks verlaten tienduizenden Eritreeërs het land. Eind 2016 verbleven 459.400 door UNHCR geregistreerde Eritrese vluchtelingen buiten Eritrea, in 2015 was dat aantal 411.300, in 2014 363.000.³⁰⁹ Volgens de UNHCR laat meer dan tachtig procent van Eritreeërs zich niet registreren, en is het aantal Eritreeërs in de diaspora vele malen groter dan de officiële cijfers. De meeste Eritreeërs verbleven eind 2016 in Ethiopië³¹⁰ (165.500) en Sudan (103.200), maar ook in Duitsland (30.000), Israël (27.800), Zwitserland (26.300), Zweden (26.000) en Nederland (20.000) verbleven grote aantallen Eritreeërs.³¹¹ In Libië verbleven begin 2018 9.479 Eritreeërs op een totaal aantal van 662.248 vluchtelingen en migranten.³¹²

In 2017 werden in Nederland 31.327 asielaanvragen ingediend, tegenover 31.642 in 2016 en 59.100 in 2015.³¹³ In 2017 werden 1.585 asielaanvragen ingediend door Eritreeërs, in 2016 waren dat er 1.875 en in 2015 8.054.³¹⁴ In de EU-lidstaten werd gemiddeld 92% van de Eritrese asielaanvragen ingewilligd.³¹⁵

³⁰⁶ Erkenning op *prima facie* basis houdt in dat de vluchteling slechts hoeft aan te tonen dat hij (in dit geval) Somaliër is.

³⁰⁷ Op 2 september 2015 keerden 33 Somalische vluchtelingen vanuit het *Umkulu Refugee Camp* in Massawa vrijwillig terug naar Somalië. Een aantal van hen had meer dan twintig jaar in asiel in Eritrea doorgebracht. UNHCR, *Eritrea: 33 Somali refugees repatriate voluntarily*, 2 september 2015. UNHCR, *Eritrea Factsheet*, januari 2016. Voor zover bekend is sindsdien geen nieuwe *factsheet* gepubliceerd.

³⁰⁸ UNHCR, *Eritrea Factsheet*, januari 2016.

³⁰⁹ UNHCR: *Global Trends. Forced displacements 2016*, 19 juni 2017.

³¹⁰ In 2017 kwamen 25.500 Eritreeërs aan in Ethiopië. UNHCR, *Ethiopia Factsheet*, januari 2018.

³¹¹ UNHCR: *Global Trends. Forced displacements 2016*, 19 juni 2017. Zie ook KIS, *Hoeveel Eritreeërs wonen er in Nederland?*, 22 maart 2017. Zie ook Reuters, *Swiss may try to expel Eritreans whose asylum bids fail: TV*, 4 april 2018. 20min.ch, *15.000 Franken für jeden Eritrea-Rückkehrer?*, 6 april 2018. The Local.ch, *Eritreans protest in Bern against tough new asylum rules*, 18 mei 2018.

³¹² DTM, *Migrant Report Libya*, maart 2018.

³¹³ ANP, *Aantal asielaanvragen in Nederland in 2017 bijna gelijk als jaar ervoor*, 16 januari 2018. Eurostat, *Third-country nationals who have left the territory to a third country by destination country and citizenship*, 7 maart 2018.

³¹⁴ In 2017 werden 16.145 eerste asielverzoeken ingediend en arriveerden 14.490 nareizigers. Het percentage nareizigers in het totaal steeg in 2017 naar 47 procent, tegen 38 procent het jaar ervoor. Het is het hoogste aandeel nareizigers sinds asielzoekers de mogelijkheid hebben via een speciale procedure familieleden te laten overkomen. Eritreeërs waren goed voor vijftien procent van het total aantal asielverzoeken en nareizigers. CBS, *Aantal asielzoekers blijft onder dat van 2014 en 2015*, 15 augustus 2016. CBS, *Bijna net zoveel nareizigers als asielzoekers*, 19 januari 2018.

³¹⁵ Eurostat, *Asylum first instance decisions Eritreans annual data*, 7 maart 2018.

Tussen 2014 en 2016 zijn in Nederland 12.554 eerste asielverzoeken door Eritreeërs ingediend. In ruim negentig procent van de gevallen wordt een verblijfsvergunning toegekend.³¹⁶

Van 1 januari 2015 tot 31 maart 2018 kwamen 68.484 Eritreeërs door de Middellandse Zee over te steken aan in Italië. In de eerste drie maanden van 2017 waren dat er 577, in de eerste drie maanden van 2018 liep het aantal op tot 1.552 terwijl de totale aantallen van alle nationaliteiten in deze periodes afnamen van 24.292 tot 6.296.³¹⁷ In april en mei 2018 liep het aantal Eritreeërs dat aankwam in Italië verder op. In de eerste vijf maanden van 2018 kwamen volgens IOM 1.810 Eritreeërs aan.³¹⁸

Gemengde migratie

In een onderzoek naar de oorzaken van migratie stelde IOM de vraag aan de orde hoe begrippen als 'vluchtelingen' en 'economische migranten' kunnen worden gedefinieerd en van elkaar kunnen worden onderscheiden. Volgens de UNHCR verschillen migranten fundamenteel van vluchtelingen en worden zij daarom anders behandeld onder internationaal recht. Migranten, vooral economische migranten, kiezen voor migratie om hun leven te verbeteren. Vluchtelingen worden gedwongen om te vluchten om hun leven te redden of hun vrijheid te behouden. Migranten en vluchtelingen maken volgens UNHCR steeds vaker gebruik van dezelfde routes en transportmiddelen om hun bestemming in Europa of de VS te bereiken. Volgens IOM zijn de belangrijkste kenmerken van gemengde migratie (*mixed migration*) de ongeregelde aard en het veelvoud aan factoren waardoor deze migratie op gang komt. Daarnaast wordt deze migratie gekenmerkt door de uiteenlopende behoeften en persoonlijke profielen van de migranten. Gemengde migratiestromen worden gedefinieerd als 'complexe volksbewegingen die zijn samengesteld uit vluchtelingen, asielzoekers, economische- en andere migranten'. Alleenstaande jongeren, klimaatmigrant, gesmokkelde personen, slachtoffers van mensenhandel en gestrande migranten maken ook deel uit van de gemengde migratiestroom. Tijdens de verslagperiode trokken veel Eritrese alleenstaande jongeren weg.³¹⁹

6.1.3 *Redenen vertrek*

Er zijn verscheidene redenen om weg te trekken uit Eritrea, volgens deskundigen en onderzoekers is sprake van zowel push- als pull-factoren. De VN-Onderzoekscommissie noemt de lange nationale dienstplicht en de daarmee gepaard gaande mensenrechtenschendingen als de belangrijkste reden.³²⁰ De Eritrese overheid en verscheidene internationale waarnemers stellen dat de exodus van Eritreeërs wordt aangemoedigd door het Westerse asielbeleid om Eritreeërs in groten getale (gemiddeld negentig procent) asiel te verlenen.³²¹ Uit een onderzoek van het *International Law and Policy Institute* (ILPI) is gebleken dat de belangrijkste push-factoren bestaan uit de gecombineerde gevolgen van de nationale

³¹⁶ KIS, *Hoeveel Eritreeërs wonen er in Nederland?*, 22 maart 2017.

³¹⁷ IOM, *Mediterranean Migrant Arrivals Reach 15,289 in 2018; Deaths Reach 517*, 6 april 2018.

³¹⁸ Sudan Tribune, *Eritrean and Sudanese migrants continue to arrive in Italy with new records*, 20 mei 2018.

³¹⁹ IOM, *Migrants in Sudan*, 22 februari 2017.

³²⁰ Veel jonge Eritreeërs proberen de dienstplicht te ontduiken door zich niet te melden en veiligheidsagenten die op zoek zijn naar burgers zonder vrijstellingsdocumenten te ontlopen. Anderen melden zich niet meer bij hun eenheid nadat zij verlof hebben gekregen. Anderen zakken bewust voor hun examens om niet over te gaan naar het twaalfde jaar dat zij moeten afmaken in Sawa. Vrijstellingen kunnen worden verkregen door het veinzin van een fysieke of mentale handicap of door het omkopen van degenen die de vrijstelling afgeven. UNGA, *A/HRC/32/47*, 6 juni 2016. UNGA, *A/HRC/32/CPR.1*, 8 juni 2016. Hirt, N., & Mohammad, A. S. (2013). 'Dreams don't come true in Eritrea': anomie and family disintegration due to the structural militarisation of society. *The Journal of Modern African Studies*, 51(01), 139-168.

³²¹ Vertrouwelijke bron, 30 mei 2017. Vertrouwelijke bron, 26 juni 2017. ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

dienstplicht³²², de mensenrechtensituatie, de sociale druk van de familie en de individuele verwachtingen. De push-factoren worden versterkt door pull-factoren als het zicht op economische kansen, een moderner leven en een nieuwe vorm van Eritrees burgerschap in het buitenland. Uit het onderzoek van IOM kwamen soortgelijke uitkomsten naar voren.³²³

Uit het ILPI-onderzoek is voorts gebleken dat vrouwen niet in dezelfde mate migreren als mannen om de nationale dienstplicht te ontlopen en dat minderjarigen minder vaak migreren dan volwassen mannen om de dienstplicht te ontlopen. Minderjarigen lijken meer gemotiveerd door de hoop op een beter leven. Daarnaast lijken minderjarigen meer aangetrokken tot migratie door niet-structurele push- en pullfactoren (factoren die niet direct verband houden met de inrichting en het bestuur van Eritrea), zoals de wens tot gezinshereniging of vanwege conflicten binnen de familie.³²⁴ Persoonlijke aspiraties zoals het stichten van een gezin, het verwerven van een inkomen boven het bestaansminimum en het vinden van een baan zijn in veel gevallen onverenigbaar met de eisen van de Eritrese Staat. De jongere generatie Eritreeërs lijkt niet in dezelfde mate bereid tot zelfopoffering als degenen die vochten tijdens de onafhankelijkheidsoorlog. Eritrese jongeren lijken zich meer te richten op zelfontplooiing. Deze generatie staat kritischer tegenover het falen van de regering om de beloften voor de toekomst waar te maken en is minder bereid om de eisen van de staat in te willigen. Aangezien de jongeren niet voor een andere regering kunnen stemmen, stemmen zij 'met hun voeten' en verlaten zij in groten getale het land.³²⁵

Gebrek aan mogelijkheden in Eritrea

De Eritrese Staat benadert haar burgers in eigen land en Eritreeërs in de diaspora op een heel verschillende manier. De meeste jonge Eritreeërs moeten de nationale dienstplicht voltooien om volledige burgerrechten te verwerven.³²⁶ Van oudsher heeft de Eritrese Staat de leden van de diaspora die trouw zijn aan de regering in ere gehouden. Zij worden afgeschilderd als ideale burgers die zich hebben opgeofferd voor hun land door het geven van financiële steun, vooral tijdens de oorlog met Ethiopië. De media besteden veel aandacht aan financiële bijdragen van de diaspora, die als even belangrijk of nog belangrijker worden gezien dan de opofferingen van Eritreeërs in Eritrea.³²⁷

³²² In het onderzoek van ILPI antwoordde 35% van de ondervraagden dat de dienstplicht een belangrijke reden was om te migreren, terwijl 32% vond dat dit zeker niet de belangrijkste reden was om te migreren. Daaruit trok ILPI de conclusie dat de dienstplicht op zichzelf niet de enige verklaring vormt voor de Eritrese exodus. 18% van de ondervraagde vrouwen beaamde dat de nationale dienstplicht de belangrijkste reden was om te migreren. ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

³²³ Eritreeërs in de diaspora zijn een vangnet voor hun familie geweest toen de situatie in het land verslechterde. Daardoor hebben de Eritreeërs in de diaspora zich een belangrijke positie binnen hun eigen familie en binnen de maatschappij in het algemeen verworven. Poole, A. (2013). *Ransoms, remittances, and refugees: the gatekeeper state in Eritrea*. *Africa Today*, 60(2), 66-82; Belloni, M. (2016). *Refugees as Gamblers: Eritreans Seeking to Migrate Through Italy*. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 14(1), 104-119; Hirt, N. (2014). *The Eritrean diaspora and its impact on regime stability: Responses to UN sanctions*. African Affairs, adu061. Vertrouwelijke bron, 17 oktober 2017. Vertrouwelijke bron, 7 maart 2018. ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017. IOM, *Migrants in Sudan*, 22 februari 2017.

³²⁴ ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

³²⁵ 88% van de ondervraagden was het eens met de stelling dat het besluit om te migreren werd gemotiveerd door het verbeteren van de levensstandaard van hem of haar of de familie. ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

³²⁶ Mannen die nog altijd in Eritrea zijn hebben het moeilijk om te voldoen aan de verwachting dat zij hun ouders, echtgenotes en kinderen financieel zullen ondersteunen. Jonge mannen hebben alleen al moeite om financieel zelfstandig te worden om te kunnen trouwen en een gezin te vestigen. Migratie is daardoor voor sommigen een manier om hun volwassen- en manlijkheid te bewijzen. Degenen die het lukt om in Europa te komen zullen niet praten over de problemen die ze hebben. Zelfs hun eigen familie accepteert dat niet, die willen alleen een succesverhaal horen. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018. ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

³²⁷ ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

Het belonen van de trouwe en actieve diaspora is na de onafhankelijkheidsoorlog doorgegaan.³²⁸ De diaspora moet twee procent diasporabelasting afdragen aan de Eritrese Staat. Degenen die hieraan voldoen kunnen beschikken over dienstverlening van de regering zoals de toegang tot geboorte- en huwelijksaktes, bewegingsvrijheid binnen en buiten Eritrea, het verkrijgen van land, het erven van familieleden binnen Eritrea en het opzetten van een privébedrijf. Verder zijn zij ontheven van de nationale dienstplicht als zij na een minimaal verblijf van drie jaar in het buitenland voor een korte periode terugkeren.³²⁹ Zie ook paragraaf 6.4.3. De paradox van deze situatie kan worden gedemonstreerd aan de hand van een Eritrese mop: 'Een groep mensen probeert te ontsnappen uit Eritrea en wordt bij de grens gearresteerd door soldaten. De soldaten vragen hen 'waarom willen jullie het land verlaten?' Zij antwoorden: 'wij hebben honderd procent aan dit land gegeven waarvoor wij geen erkenning hebben gekregen. Degenen die al buiten het land zijn geven maar twee procent en daarvoor krijgen zij wel erkenning. Zij kunnen komen en gaan, zij kunnen huizen kopen, zij kunnen doen wat zij willen. Daarom willen wij ons aansluiten bij degenen die maar twee procent geven.'³³⁰

6.2 Opvang in de regio

6.2.1 Omringende landen

6.2.1.1 Sudan

Vluchtelingen en ontheemden

Sudan kampt al jaren met humanitaire crises als gevolg van binnenlandse conflicten en de burgeroorlog in Zuid-Sudan waardoor honderdduizenden Zuid-Sudanezen naar Sudan zijn gevlucht of teruggekeerd.³³¹ Begin 2018 werd het aantal ontheemden op ongeveer twee miljoen geschat, het aantal Zuid-Sudaneese vluchtelingen op 770.000, het aantal Eritrese en Ethiopische vluchtelingen en asielzoekers in Oost-Sudan op 155.000.³³²

Verbetering veiligheidssituatie

In maart 2017 kwamen de Sudanese regering en (voornamelijk) de gewapende bewegingen in Darfur – tijdens een nationale dialoog - overeen hun geschillen op vreedzame wijze te beslechten. Sudan maakte een begin met de invoering van aanbevolen hervormingen³³³, waardoor de veiligheidssituatie in het land verbeterde en de Sudanese regering meer aandacht kon schenken aan de zorg voor de talrijke vluchtelingen en ontheemden in het land.³³⁴ Een andere belangrijke ontwikkeling in

³²⁸ Eritrese burgers in de diaspora betonen hun trouw aan de Eritrese regering door geen openlijke kritiek te uiten en deel te nemen aan openbare bijeenkomsten, bijvoorbeeld om de onafhankelijkheid te vieren. Shabait, *Eritrean Nationals Abroad Celebrate Independence Day*, 28 mei 2018.

³²⁹ Veel jongeren in Eritrea beïnvloed door de 'beles', de teruggekeerde – en in hun ogen - rijke migranten. ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

³³⁰ Müller, T. R. (2012). *Beyond the siege state—tracing hybridity during a recent visit to Eritrea*. *Review of African Political Economy*, 39(133), 451-464.

³³¹ In 2011 werd het zuiden van het toenmalige Sudan onafhankelijk. Niet alleen de inwoners van het aldus ontstane Zuid-Sudan werden vanaf dat moment Zuid-Sudanezen, ook veel Sudanese van zuidelijke afkomst die in het noorden van Sudan woonden trokken naar de nieuwe staat Zuid-Sudan en werden Zuid-Sudanezen.

³³² UNOCHA, *Sudan: Multi-Year Humanitarian Strategy 2017-2019, 31 mei 2017*. ECHO, *Emergency Response Coordination Centre (ERCC) – DG ECHO Daily Map*, 28 maart 2018.

³³³ De nationale dialoog kwam met een aantal aanbevelingen voor hervormingen, waaronder die van wetten en de grondwet. Een van de belangrijkste aanbevelingen was het aanstellen van een premier om de regering te leiden. Ook werd aanbevolen om het aantal parlementsleden in lijn te brengen met een gelijkwaardige (all-inclusive) vertegenwoordiging. Tot dan toe was het centrum van het land (Khartoum) veel beter vertegenwoordigd in het parlement dan de periferie. Gelijktijdig vond het interne Darfur proces plaats – voorzien onder het Doha Vredesakkoord – en geleid door UNAMID. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

³³⁴ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

Sudan was het intrekken van de sancties door de VS. De sancties hadden niet alleen geleid tot minder investeringen en een verlies van banen voor de Sudanese bevolking, maar ook tot een afname van banen in de informele sector waar vluchtelingen en migranten *bajaj* taxi's bestuurden en werkten in kapsalons of in hotels.³³⁵

Encampment policy

In Sudan worden asielzoekers niet bestraft wegens het illegaal binnenkomen of verblijven in Sudan, op voorwaarde dat ze zich binnen één maand aanmelden bij het dichtstbijzijnde kantoor van de *Sudan Commissioner for Refugees* (COR) of een andere autoriteit. Sudan hanteert een *encampment policy*. Vluchtelingen moeten zich in beginsel laten registreren op het punt waar ze de grens oversteken.³³⁶ Vervolgens moeten zij in een door de overheid aangewezen kamp verblijven. De overgrote meerderheid van de migranten uit Eritrea heeft echter bij vertrek al een bestemmingsland in gedachte en gebruikt Sudan om uit te rusten, bij te komen en om geld te verdienen voor de vervolgreis.³³⁷ Eritreeërs die de grens oversteken en zich melden bij de Sudanese autoriteiten komen aan in Wad Sharifay of een van de andere opvangcentra. Daar blijven ze een paar dagen en worden dan overgebracht naar het vluchtelingenkamp Shagarab, waar de COR een *Refugee Status Determination* (RSD) uitvoert.³³⁸

Registratie vluchtelingen

In Sudan is de *Commissioner for Refugees* (COR) verantwoordelijk voor de registratie, de statusbepaling van vluchtelingen, de behandeling van de asielaanvraag en de afgifte van identiteitsdocumenten. Daarnaast is de *Refugee Counseling Services* (RCS) verantwoordelijk voor *Child Protection* (humanitaire- en rechtsbijstand), gezondheidszorg, onderwijs en financiële bijstand voor kwetsbare groepen.³³⁹ Alleenstaande minderjarigen die herenigd willen worden met familieleden buiten Sudan worden geregistreerd. Wanneer minderjarigen worden mishandeld of in handen vallen van mensenhandelaren wordt overleg gevoerd met de UNHCR afdeling die gaat over *Child Protection*. Wanneer een minderjarige wordt geregistreerd wordt gezocht naar een oplossing voor de minderjarige aan de hand van een onderzoek, een *Best Interest Assessment*.³⁴⁰ De COR werkt samen met de UNHCR en het ministerie van Binnenlandse Zaken bij de biometrische registratie van vluchtelingen en asielzoekers, die wordt uitgevoerd door mobiele teams.³⁴¹

Bij de COR-registratie worden het geboorteland, de geboorteplaats en –datum en overige personalia geregistreerd. Ook worden een foto en een vingerafdruk ingevoerd. Vervolgens worden op het kantoor van de burgerlijke stand tien vingerafdrukken afgenomen en wordt een foto gemaakt, waarna een vreemdelingennummer wordt afgegeven. Vluchtelingen die de RSD-procedure met succes hebben afgerond krijgen een vluchtelingenkaart; asielzoekers die in afwachting van de RSD-procedure zijn krijgen een voorlopige *ID-card*. Elke identiteitskaart heeft een eigen kleur.³⁴² Voor meer informatie over documenten wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Sudan van juni 2017.

³³⁵ Ibid.

³³⁶ Vertrouwelijke bron, 8 februari 2018.

³³⁷ Ibid.

³³⁸ Ibid.

³³⁹ Ibid.

³⁴⁰ Ibid.

³⁴¹ Ibid.

³⁴² Ibid.

Onttrekking aan registratie

De meerderheid van de nieuw aangekomen (en bij de grens geregistreerde) Eritreeërs verdwijnt echter uit het vluchtelingenkamp Shagarab voor of tijdens de RSD-procedure. In 2017 kwamen 1.200 alleenstaande minderjarigen binnen, van wie er aan het einde van het jaar nog maar 150 waren overgebleven.³⁴³ Naar schatting vier procent van de minderjarigen – minder dan twintig minderjarigen in 2017 – wordt, ter ondersteuning bij vrijwillige terugkeer, naar de grens gebracht om te worden herenigd met hun familie in Eritrea.³⁴⁴

Uit het IOM-onderzoek *Migrants in Sudan* komt naar voren dat veel pas aangekomen Eritreeërs zich niet meldden bij de Sudanese autoriteiten, maar direct doorreisden naar Khartoum. Sommigen Eritreeërs betaalden veel geld aan mensensmokkelaars voor een comfortabele doorreis, bijvoorbeeld in een SUV met 4-wielaandrijving die rechtstreeks van Asmara naar Khartoum rijdt. Anderen betaalden minder en strandden in sommige gevallen onderweg.³⁴⁵ De afgelopen twee jaar is de vraag van Eritreeërs naar mensensmokkelaars afgenomen.³⁴⁶ Daarop werven deze mensensmokkelaars ook Sudanese en Bangladeshi als klanten.³⁴⁷ Bij de reis vanuit Eritrea naar Khartoum is de lokale bevolking langs de grens en in het land nauw betrokken bij de hulp aan migranten.³⁴⁸ Voor meer bijzonderheden wordt verwezen naar hoofdstuk 7.

Langdurige vluchtelingen

De eerste Eritrese vluchtelingen kwamen in 1968 aan in Sudan. Eind 2016 was naar verluidt zestig procent van de geregistreerde vluchtelingen geboren in Sudan als kinderen van ouders die jaren daarvoor waren gemigreerd.³⁴⁹ Meer dan 78.000 vluchtelingen in Oost-Sudan hebben tientallen jaren doorgebracht in de negen vluchtelingenkampen in de staten Kassala, El Gezira en Gedaref.³⁵⁰ De overige vluchtelingen verblijven in kampen als Um Gulja, Um Rakoba en Abu Rakham of zijn verspreid over verscheidene steden en dorpen.³⁵¹ Soms mogen de vluchtelingen het kamp verlaten als er bepaalde noden zijn. Na enige tijd moeten zij dan weer terugkeren naar het kamp. Zij mogen bijvoorbeeld het land bewerken dat rond het kamp ligt en zij werken in de stad (Kassala) als zij een werkvergunning hebben. In Sudan en in Oost-Afrika wordt vanaf 2017 een voorlichtingscampagne gevoerd, *'telling the real story'*. Waarin Eritreeërs die zijn doorgereisd naar Libië vertellen over de risico's van deze reis.³⁵²

³⁴³ Er zijn meerdere redenen om zich aan de RSD-procedure te onttrekken. De procedure duurt lang en veel Eritreeërs willen snel verder reizen. Ook vermindert de biometrische registratie de mogelijkheden om in een later stadium een andere identiteit aan te nemen. Volgens een opgave van UNHCR staken van 2010 tot en met 2017 119.000 (bij de grens geregistreerde) Eritreeërs de grens met Sudan over. Van hen doorliepen 22.861 Eritreeërs de RSD-procedure. In 2017 kwamen 9.974 (bij de grens geregistreerde) Eritreeërs Sudan binnen. In de eerste twee maanden van 2018 kwamen gemiddeld 510 Eritreeërs per maand binnen. UNHCR, *East Sudan New Arrivals*, februari 2018. UNHCR, *East Sudan Briefing Note*, 15 maart 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

³⁴⁴ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁴⁵ Tarieven schommelen en variëren van honderden tot duizenden dollars. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁴⁶ Naar verluidt zouden de (meeste) Eritreeërs die voor de reis konden betalen dit al hebben gedaan en zouden ook familieleden niet meer in staat zijn veel financiële hulp te verlenen. Daarbij speelt mogelijk ook een rol dat Eritreeërs niet lang geleden hun oude bankbiljetten moesten omruilen voor nieuwe en die maar in zeer beperkte mate hebben gekregen waardoor veel zwart geld in een klap waardeloos werd. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁴⁷ Recentelijk is er een sterke toename van Bangladeshi in Libische detentiecentra. Er zijn rapporten dat zij door Sudan zijn gereisd. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁴⁸ CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017.

³⁴⁹ Ibid.

³⁵⁰ De negen kampen zijn Wad Sherifey, Shagarab I, Shagarab II, Shagarab III, El Girba, Kilo 26, Um Gargour, Abuda en Fau. CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017.

³⁵¹ CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017.

³⁵² <http://tellingtherealstory.org/> Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

Buiten de vluchtelingenkampen verblijven duizenden Eritreeërs in steden in Oost-Sudan, vooral in Kassala, Gedaref, Port Sudan en enkele kleinere steden waar zij toegang hebben tot rechtsbijstand en medische zorg.³⁵³ Ook in Khartoum bevindt zich een grote Eritrese gemeenschap, er zijn naar schatting tachtig- à honderdduizend Eritreeërs. Een deel van hen woont al heel lang in Khartoum en heeft de vluchtelingenstatus. Volgens Eritreeërs in Khartoum die daar al lang verblijven is het aantal pas aangekomen Eritreeërs dat wacht met het doorreizen naar Libië recentelijk toegenomen.³⁵⁴

Registratie Khartoum

In Khartoum heeft de COR veertigduizend vluchtelingen geregistreerd en van een identiteitskaart voorzien. Een veel grotere groep buitenlanders – onder wie Eritreeërs - heeft zich – mede in verband met de *encampment policy* van de Sudanese overheid - niet als vluchteling laten registreren, maar wel als buitenlander. Zij beschikken over een (tijdelijke) identiteitskaart, de *foreign or alien ID-card*, die wordt afgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken.³⁵⁵ Eritreeërs die al lang in Khartoum verblijven – sommigen wonen al tientallen jaren in Khartoum - en hun documenten op orde hebben ondervinden geen probleem. Zij verlengen hun Sudanese vluchtelingenkaart elk jaar.³⁵⁶ Sommige Eritreeërs die vanuit Khartoum zijn teruggekeerd naar Eritrea komen elk jaar terug om hun Sudanese vluchtelingenkaart te verlengen.³⁵⁷

Werk in Khartoum

In Khartoum werken volgens een bron de meeste van de daar verblijvende Eritreeërs. Mannen werken in de bouw, als monteur in garages, als kok en als bajaj chauffeur. Vrouwen werken als schoonmaakster, in bars en restaurants. Door de slechte economische omstandigheden in Sudan van de afgelopen jaren en de devaluatie van de Eritrese Nakfa kunnen ze hun familie in Eritrea niet meer zo goed steunen als voorheen. De inflatie in Sudan is hoog. Tachtig procent van een salaris – een modaal salaris bedraagt ongeveer 3.000 SDG (133 EUR)³⁵⁸ – gaat op aan voedsel, huur en vervoer.³⁵⁹ De politie geeft pasjes af voor ongeschoolden à raison van 80 SDG (3,55 EUR). Daarmee kunnen Eritreeërs zich in de wijk waar zij wonen identificeren.³⁶⁰

Razzia's

Naar verluidt hebben tijdens de verslagperiode meer razzia's in Khartoum plaatsgevonden dan voorheen. Eritreeërs die zich niet kunnen identificeren worden naar verluidt in het algemeen in staat gesteld voor 2.000 SDG een *alien ID* aan te schaffen. Degenen die dit niet kunnen betalen worden enkele maanden gedetineerd en uitgezet als zij dan nog steeds niet hebben betaald. In de meeste gevallen betalen de Eritreeërs.³⁶¹ Zie ook paragraaf 6.4.6.

Eritrese scholen

In Khartoum zijn twee basisscholen en één middelbare school voor Eritrese kinderen. Veel leerlingen zijn in Khartoum geboren. Op de drie scholen werken in

³⁵³ Zie het algemeen ambtsbericht van Eritrea van februari 2017.

³⁵⁴ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁵⁵ Dit is niet de voorlopige *ID-card* die asielzoekers krijgen die in afwachting van de RSD-procedure zijn. De *Alien ID card* is zes maanden geldig en kan niet worden verlengd. Als de kaart verloopt, kan de houder een nieuwe kaart aanvragen. Vertrouwelijke bron, 8 februari 2018.

³⁵⁶ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁵⁷ Ibid.

³⁵⁸ Wisselkoers geraadpleegd op 13 april 2018.

³⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018. Zie het algemeen ambtsbericht van Eritrea van februari 2017.

³⁶⁰ Dit is een ander pasje dan de *Alien ID card*. Personen geven zelf hun personalia op. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁶¹ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

totaal 65 leerkrachten. Zij verdienen per maand van 1100 SDG (49 EUR - basisschool) tot 2000 SDG (89 EUR - middelbare school), afhankelijk van ervaring en niveau.³⁶² Het curriculum loopt van groep 1 naar groep 5 in het Tigrinya. Vanaf groep 6 wordt in het Engels lesgegeven en is het curriculum Sudanese. In groep 8 leggen de leerlingen hun basisexamen af. Daarna gaan ze naar de middelbare school. De Eritrese scholen vallen onder het Sudanese ministerie van Onderwijs. Wie het examen van de middelbare school haalt, kan naar de universiteit gaan.³⁶³ Weinig Eritrese leerlingen stromen door naar de universiteit vanwege de hoge kosten. Het collegegeld, dat verschilt van universiteit tot universiteit, bedraagt minimaal 4.000 USD en kan oplopen tot 10.000 USD per jaar.³⁶⁴

Aan het begin van het schooljaar worden 2.000 tot 2.500 leerlingen ingeschreven. Eritrese ouders betalen gezamenlijk het lesgeld (60 SDG - 2,65 EUR per jaar) van de Eritrese alleenstaande minderjarigen, dat zijn er ongeveer 250-300 per jaar.³⁶⁵ Ongeveer veertig procent van de leerlingen is in Eritrea geboren, de overige leerlingen zijn in Sudan geboren; elk jaar worden nieuwe leerlingen ingeschreven die net aangekomen zijn. In veel gevallen gaat het om alleenstaande minderjarigen. In sommige gevallen weten de ouders niet dat zij uit Eritrea zijn vertrokken, maar in andere gevallen sturen ouders hun kinderen naar het buitenland, zelfs kleine kinderen.³⁶⁶ De ouders stellen de mensensmokkelaar voor als een oom en kopen snoepgoed voor het kind om het gerust te stellen.³⁶⁷ Als een jong Eritrees kind in Khartoum op straat wordt aangetroffen, wordt aan het kind gevraagd uit welk dorp of uit welke buurt het komt. Daarna wordt er door de Eritreeërs in Khartoum rondgevraagd waar Eritreeërs uit die omgeving in Khartoum wonen. Zij vangen dan dit kind op. Ook wordt er naar een familielid van het kind gezocht. In sommige gevallen wordt de UNHCR ingeschakeld om de familie op te sporen.³⁶⁸

In 2012 vertrokken de eerste veertig leerlingen van de Eritrese school naar Libië en Europa toen ze zagen dat Eritreeërs uit Eritrea dat ook deden. In 2014 en 2015 nam het aantal leerlingen dat migreerde toe, maar daarna liep het weer terug. IOM en UNHCR gaven op school voorlichting over de gevaren van de reis naar Europa.³⁶⁹ In 2016 en 2017 nam het aantal leerlingen dat uit Eritrea kwam toe, onder wie het aantal dat van plan was door te reizen naar Libië.³⁷⁰

Hervestiging en gezinshereniging

Veel Eritreeërs in Khartoum hebben familie, vrienden en kennissen in de diaspora en grijpen deze banden aan om in aanmerking te komen voor hervestiging en gezinshereniging. Waar in Sudan de gewone asielaanvragen worden behandeld door de *Commissioner for Refugees* (COR) - de COR gebruikt bij de *Refugee Status Determination* (RSD) voorbedrukte aanvraagformulieren waarop de aanvrager als reden slechts het vakje '*national service*' hoeft aan te vinken om asiel te krijgen (hetgeen ruim 95% van de aanvragers doet)³⁷¹ - wordt in geval van hervestiging de RSD verricht door de UNHCR.³⁷² Doordat de reis naar Europa gevaarlijk en duur is, vindt er volgens bronnen een levendige handel in schijnhuwelijken plaats.

³⁶² Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁶³ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁶⁴ Ibid.

³⁶⁵ Ibid.

³⁶⁶ De ouders hopen dat hun kinderen in het buitenland een betere toekomst tegemoet gaan.

³⁶⁷ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁶⁸ Ibid.

³⁶⁹ Ibid.

³⁷⁰ Zij hadden van familieleden gehoord dat de zij niet meer zo gemakkelijk de Middellandse Zee konden oversteken. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁷¹ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁷² Veel Eritreeërs geven aan voor Nederland te kiezen, omdat zij denken dat de bewijslast laag is en de procedure relatief snel verloopt. Zie het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

De huwelijken worden niet alleen gesloten in de Orthodoxe Kerk³⁷³, maar ook in de Katholieke Kerk in Khartoum die vijfduizend parochieleden heeft. Eritreeërs die uit het buitenland komen om in de Katholieke Kerk in Khartoum te trouwen, moeten ten minste één maand voor het huwelijk aankomen. De parochie in Eritrea moet het groene licht geven en hun doopakte bevestigen. Daarnaast hebben de huwelijkspartners een ongehuwd verklaring nodig. Beide partners moeten aanwezig zijn bij de voltrekking van het kerkelijke huwelijk in de Katholieke Kerk. Er worden gemiddeld twintig huwelijken per maand voltrokken. De kosten van een huwelijk bedragen 300 SDG (13,35 EUR).³⁷⁴

Ongeregelde migratie

In november 2014 werd een *EU-Horn of Africa Migration Route Initiative (Khartoum Process)* gelanceerd. Het is een platform voor dialoog en samenwerking inzake de migratieroute vanuit de Hoorn van Afrika naar Europa met de landen op die route. Het initiatief werd gevolgd door de Valletta bijeenkomst over migratie in november 2015 in Malta. De uitkomst van Valletta was een actieplan met vijf prioritaire aandachtgebieden, waaronder migratie en het bestrijden van de grondoorzaken van non-reguliere immigratie. Ook werd in Valletta een *EU Emergency Trust Fund for stability and addressing root causes of non-regular migration and displaced persons in Africa* ingesteld. Het *EU Trust Fund* financiert ook bescherming en opvang van vluchtelingen in de regio.³⁷⁵

Het *EU Trust Fund* ondersteunt Sudan om de grondoorzaken van ongeregelde migratie te bestrijden en het migratieproces beter te kunnen beheersen. De financiering door het EU Trust Fund komt niet rechtstreeks ten goede aan de Sudanese regering, maar aan projecten op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, inkomstenverwerving, veiligheid, bescherming van vluchtelingen en vakopleidingen.³⁷⁶ Deze projecten worden uitgevoerd door (internationale) ngo's, VN-organisaties en lokale organisaties. In het kader van een programma voor *Better Migration Management (BMM)* wordt aandacht geschonken aan capaciteitsopbouw en mensenrechtentrainingen.³⁷⁷

Onderschepping migranten

Als migranten op doorreis worden onderschept, dan worden zij overgebracht naar het detentiecentrum voor buitenlanders in Khartoum of een ander detentiecentrum. Daarnaast is er in Khartoum een detentiefaciliteit van de *counter traffic unit*.³⁷⁸ Sommige migranten worden gered uit handen van mensensmokkelaars. Velen verklaren dat ze niet zijn gekomen om asiel aan te vragen, maar dat ze onderweg waren naar Europa of zijn gekomen als seizoenarbeider. De COR beoordeelt samen met de politie of er asielzoekers of personen met een COR-identiteitskaart tussen zitten. Als zij een COR-identiteitskaart voor Khartoum hebben, dan mogen zij daar blijven. Als op de COR-kaart Shagarab staat, dan worden zij daarheen gebracht op kosten van de UNHCR.³⁷⁹ Gearresteerde migranten die niet over een COR-

³⁷³ Zie het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

³⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁷⁵ <https://www.khartoumprocess.net/about/the-khartoum-process>. Zie ook https://ec.europa.eu/europeaid/regions/africa/eu-emergency-trust-fund-africa_en.

³⁷⁶ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

³⁷⁷ Vakopleidingen worden bijvoorbeeld gegeven door het Duitse *Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)*. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Zie https://www.giz.de/en/downloads/2017_BMM%20Factsheet%20english.pdf.

³⁷⁸ Als de Sudaneese autoriteiten lakens, matrassen en voedsel voor de opgepakte migranten nodig hebben doen zij een beroep op het IOM. Dat gebeurt niet in alle gevallen. Het detentiecentrum voor buitenlanders in Khartoum heeft capaciteit voor ongeveer tachtig personen. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁷⁹ Ook de UNHCR in Sudan erkent dat niet iedereen uit Eritrea een vluchteling is. De UNHCR hanteert bij een onderzoek naar opgepakte migranten ruimere criteria en interviewt alle betrokkenen om vast te stellen of het om

identiteitskaart beschikken worden aangeklaagd wegens illegale aankomst in Sudan. Onder artikel 4 van de *Immigration Act* kunnen zij worden veroordeeld tot een boete en bij gebreke van betaling tot gevangenisstraf waarna ze kunnen worden uitgezet of uitgeleverd.³⁸⁰ In enkele gevallen is dit voor zover bekend gebeurd.³⁸¹ Zie verder paragraaf 6.2.2.

De *Danish Red Cross* (DRC) werkt in Dongola – veel Eritreeërs reizen vanuit Khartoum via Dongala naar Libië - samen met de *Sudanese Red Crescent Society* (SRCS). Zij verlenen bijstand aan gearresteerde migranten, die bestaat uit medische- en psychosociale hulp, tolken, voedsel en onderdak. De activiteiten richten zich vooral op kwetsbare migranten en vluchtelingen en worden gefinancierd uit het EU Trust Fund.³⁸² Personen die zijn getraumatiseerd of er om andere redenen slecht aan toe zijn worden ondergebracht in *safe houses* in zeer erbarmelijke omstandigheden. Daar verblijven ook getuigen in rechtszaken van mensensmokkelaars, zoals slachtoffers van mensenhandel (*Victims of Trafficking - VOTs*) en slachtoffers van verkrachting.³⁸³

Detentie migranten

Tijdens de verslagperiode was het aantal migranten dat in Sudan in detentie verbleef min of meer stabiel.³⁸⁴ De Sudanese autoriteiten proberen de ongeregelde migratiestroom een halt toe te roepen, uit cijfers blijkt echter dat er telkens een toename van deze migratie is aan het einde van de maand. Het budget van de Sudanese overheid voor die maand is dan op. Ook door gebrek aan brandstof en het feit dat de Sudanese autoriteiten niet beschikken over een *hand held radar*, is de capaciteit beperkt.³⁸⁵

6.2.1.2

Ethiopië

Per 31 januari 2018 waren in Ethiopië ongeveer 900.000 vluchtelingen en asielzoekers geregistreerd. De meeste vluchtelingen kwamen uit Zuid-Sudan (428.928), Somalië (254.274) en Eritrea (165.510).³⁸⁶ De meeste vluchtelingen bevinden zich in Tigray Regional State, Afar Regional State, Benishangul-Gumuz Regional State, Gambella Regional State en Somali Regional State.³⁸⁷ De laatste vier *States* staan ook bekend als de minst ontwikkelde regio's van het land.³⁸⁸

Ondersteuning vluchtelingen

De UNHCR heeft samen met de Ethiopische overheid, ngo's en de private sector een aantal initiatieven genomen om in de sociaaleconomische behoeften van vluchtelingen en gastgemeenschappen te voorzien. In februari 2017 was Ethiopië een van de eerste landen waar het *Comprehensive Refugee Response Framework* (CRRF) in werking trad. In de CRRF *roadmap* is de uitvoering voorzien van de negen

vluchtelingen (*persons of concern*) gaat. Maar de UNHCR werd de afgelopen twee jaar steeds minder betrokken bij de bijstand aan opgepakte migranten. Daarnaast werden verzoeken van de UNHCR om toegang te krijgen tot opgepakte migranten niet in alle gevallen gehonoreerd. Als de UNHCR had geweten dat arrestaties in sommige gevallen tot uitzetting zouden leiden, zou de organisatie in deze gevallen geen faciliteiten beschikbaar hebben gesteld. Zie ook Radio Dabanga, *Sudan police raid hostage sites, refugees in custody*, 20 april 2018.

Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

³⁸⁰ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

³⁸¹ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 8 februari 2018.

³⁸² Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Zie <https://rsr.akvo.org/media/db/project/6742/document/AD%20SUDAN%20-%20PROTECT%20IN%20DONGOLA.pdf>.

³⁸³ Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

³⁸⁴ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018.

³⁸⁵ Vertrouwelijke bron, 7 februari 2018. Zie ook Militaryaerospace.com, *Technology for border and perimeter security*, 24 oktober 2018.

³⁸⁶ UNHCR, *Ethiopia Factsheet*, januari 2018.

³⁸⁷ <http://www.unhcr.org/ethiopia-592fd4854.html>. Geraadpleegd op 11 april 2018.

³⁸⁸ Ibid.

goede voornemens (*pledges*) die Ethiopië heeft uitgesproken tijdens de VN-Migratietop in New York in september 2016.³⁸⁹ De Ethiopische regering beloofde onder meer de *Out of Camp Policy* (OCP) ten goede te laten komen aan tien procent van de vluchtelingen, werkvergunningen uit te reiken aan vluchtelingen en degenen met een permanente verblijfsvergunning, onderwijsmogelijkheden voor vluchtelingen uit te breiden, land beschikbaar te stellen aan vluchtelingen om hun eigen gewassen te verbouwen, industrieparken te bouwen met honderdduizend banen voor Ethiopiërs en vluchtelingen en de sociale voorzieningen voor vluchtelingen uit te breiden met geboorteaktes voor kinderen van vluchtelingen die zijn geboren in Ethiopië en de mogelijkheid voor vluchtelingen om een bankrekening te openen en een rijbewijs te halen.³⁹⁰

Eritreeërs in Tigray

Per 31 januari 2018 verbleven ongeveer 39.000 Eritrese vluchtelingen in kampen en verbleven 566 vluchtelingen in het kader van de *Out of Camp Policy* (OCP) in Tigray.³⁹¹ Van Eritrese vluchtelingen wordt verwacht dat zij in vluchtelingenkampen verblijven, maar sommigen krijgen toestemming om buiten de kampen te verblijven in het kader van de OCP. Het aantal alleenstaande minderjarigen is de afgelopen jaren sterk gestegen. Er is een *Unaccompanied Children's Centre* in Endebaguna, waar driehonderd pas aangekomen kinderen kunnen worden opgevangen. In Endebaguna vindt ook de registratie van vluchtelingen plaats.³⁹²

Vluchtelingenkampen

Er zijn vier kampen in Noord-Ethiopië: Hitsats, Adi Harush, Mai-Aini³⁹³ en Shimelba³⁹⁴. In 2017 schommelde het totale aantal bewoners van de vier kampen tussen de 37.000 en de 39.000 – de kampen herbergen elk 6000 tot 10.000 Eritreeërs. Waarbij de cijfers voor de nieuw aangekomen vluchtelingen en de door gemigreerde vluchtelingen elkaar min of meer in evenwicht hielden.³⁹⁵ Zeventig procent van de kampbevolking bestaat uit kinderen en jongeren, vooral alleenstaande minderjarigen.³⁹⁶ Vanaf december 2017 nam het vertrek van de vluchtelingen af, terwijl de aantallen nieuwkomers – per maand gemiddeld tweeduizend in 2017 - gelijk bleven.³⁹⁷ Door overbevolking – in januari 2018 waren er vierduizend 'extra' vluchtelingen - ontstond begin 2018 een ernstig tekort aan onderdak en water.³⁹⁸ Als mogelijke oorzaken voor het besluit om langer in de kampen te blijven wordt gewezen op de deportaties van Eritreeërs in 2017 vanuit Sudan, het programma van CNN eind 2017 over de slavenveiling in Libië, het opdrogen van de financiering van de doorreis door de Eritrese diaspora en de arrestaties van mensensmokkelaars en hun klanten (slachtoffers).³⁹⁹

³⁸⁹ Ibid.

³⁹⁰ Ibid.

³⁹¹ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

³⁹² Zie het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

³⁹³ In deze drie kampen verblijven vooral Tigrinya. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

³⁹⁴ In Shimelba verblijven 6000 personen: 4500 Kunama en 1000 Tigrinya; de overigen bestaan uit Saho en andere minderheden. De Kunama verwerven inkomsten door het land om het kamp te bewerken. Zij hebben niet zo'n groot netwerk binnen de diaspora en zijn niet geïnteresseerd om door te migreren. Slechts negenhonderd Kunama zijn sinds 2004 hervestigd in de VS, Canada en Noorwegen. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

³⁹⁵ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

³⁹⁶ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

³⁹⁷ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

³⁹⁸ Vooral in Hitsats is dit een groot probleem. Er zit te weinig water ondergronds, dus is men gedwongen veel ondiepe putten te graven. De kampbewoners mochten voorheen twintig liter water per persoon per dag gebruiken, maar in januari 2018 werd deze hoeveelheid gehalveerd. Dit leidde tot problemen van hygiëne en zorgde voor spanningen met de gastbevolking. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

³⁹⁹ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

In de kampen zijn weinig faciliteiten voor de veelal jonge Eritreeërs die daardoor buiten het kamp vertier zoeken. De laatste tijd werken ngo's aan verbetering van de faciliteiten.⁴⁰⁰ Zij proberen door verbetering van het onderwijs (met name beroepsopleidingen) en recreatiemogelijkheden de pas aangekomen jongeren ervan te overtuigen dat het geen zin heeft naar Libië te gaan.⁴⁰¹

Refugee Centre Committee (RCC).

Een kamp als Hitsats is ingedeeld in vier of vijf zones, elk met tien tot twaalf woonblokken. Elk blok heeft zestien tot twintig huizen en vormt een gemeenschap. In het *Refugee Centre Committee* (RCC) zit een vertegenwoordiger van elk blok. De RCC wordt betrokken bij alle activiteiten van ngo's en doet – samen met ARRA – een voordracht voor vluchtelingenwerkers, zoals teamleiders, 'maatschappelijk werkers'⁴⁰², koks, schoonmakers en bewakers, die door de *Norwegian Refugee Council* (NRC) worden betaald.⁴⁰³ Onder de 425 vluchtelingenwerkers bevinden zich hoogstwaarschijnlijk een aantal mensensmokkelaars, die als het ware op de eerste rij zitten om in het kamp 'klanten' te werven.⁴⁰⁴

Opvang minderjarigen

In het opvangcentrum van Endebaguna wachten minderjarigen tot er een bed vrijkomt in een van de kampen. Wekelijks worden de vrijgekomen bedden – van Eritrese minderjarigen die zijn vertrokken – geteld en ingenomen door pas in Ethiopië aangekomen minderjarigen.⁴⁰⁵ In 2017 kwamen er ongeveer evenveel kinderen de kampen binnen als er vertrokken. In januari 2018 kwamen er 492 vanuit Endebaguna naar het kamp en vertrokken er 321. Minderjarigen wonen samen in groepen van acht tot tien in een huis zonder volwassenen. Die minderjarigen worden dagelijks bezocht door een van de vluchtelingenwerkers en er is ook een toezichthouder. Daarnaast zijn er minderjarigen die bij een ver familielid zijn ondergebracht, zij krijgen eenmaal per week bezoek van één van de vluchtelingenwerkers.⁴⁰⁶ Sommige minderjarigen komen in aanmerking voor hervestiging, maar omdat de procedure veel tijd in beslag neemt, laten velen zich overtuigen door mensensmokkelaars om snel door te reizen. Dertig procent van de pas aangekomen minderjarigen – die dit bij aankomst toch al van plan was - reist binnen drie maanden verder, en tachtig tot negentig procent binnen een jaar.⁴⁰⁷ Velen zijn weinig geïnteresseerd in onderwijs en velen laten zich niet beïnvloeden door de voorlichting over de gevaren van de reis naar Europa in het kader van projecten als *Tell the real story* en *Migrant Project*.⁴⁰⁸

⁴⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

⁴⁰¹ Ibid.

⁴⁰² Vluchtelingen die een spoedcursus krijgen, maar het predicaat maatschappelijk werker niet echt verdienen.

⁴⁰³ Op deze manier verdienen deze vluchtelingen 500 tot 800 ETB per maand. De voordracht door de RCC vormt een probleem, omdat deze vooral vriendjespolitiek bedrijft. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴⁰⁴ Mogelijk zijn ook ARRA-functionarissen betrokken bij mensensmokkel. Naar verluidt is de mensensmokkel in 2017 mede afgenomen vanwege de overplaatsing van enkele ARRA-medewerkers. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

⁴⁰⁵ De kinderen worden niet geselecteerd om een huis met anderen te delen. Er kunnen bijvoorbeeld vier kinderen in een huis zitten die elkaar goed kennen en al van plan zijn om door te migreren. Als daar een bed vrijkomt en er komt een nieuwe minderjarige uit Endebaguna aan die nog geen plannen heeft, dan luistert hij naar de gesprekken en kan hij besluiten met hen mee te gaan. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

⁴⁰⁶ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

⁴⁰⁷ Kinderen die uit Eritrea zijn vertrokken op welke manier dan ook, naar Europa zijn gegaan en geld sturen naar hun familie worden gerespecteerd. Volgens een bron verwachten Eritreeërs van hun kinderen dat die weg zullen gaan uit Eritrea. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

⁴⁰⁸ Uiteindelijk reist tachtig procent van de kinderen door. De ngo's in de kampen weten niet waarheen. Bij de voorlichting over gevaren vertellen Eritreeërs uit Zweden en andere landen over hun ervaringen. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

Strijd tegen mensensmokkel

De afgelopen jaren heeft de Ethiopische regering de strijd tegen mensensmokkel opgevoerd. In 2017 werden tussen de vierhonderd en de vijfhonderd personen gearresteerd in verband met mensensmokkel.⁴⁰⁹ In de statistieken wordt geen onderscheid gemaakt tussen klanten (slachtoffers) van mensensmokkel en de organisatoren ervan. Uit onderzoek in detentiecentra en politiebureaus bleken zowel smokkelaars als hun klanten vast te zitten. Betrokkenen bij mensensmokkel kunnen een maximale gevangenisstraf van 23 jaar krijgen.⁴¹⁰ Ngo's leiden ARRA, politieagenten, grenswachten, officieren van justitie en rechters op opdat zij onderscheid maken tussen beide groepen. Er is slechts informele communicatie over de arrestaties. Als de UNHCR en of ngo's op de hoogte worden gesteld van arrestaties, worden in sommige gevallen de 'klanten' van de smokkelaars na enkele dagen vrijgelaten. Door de hoge straffen is mensensmokkel in Ethiopië tijdens de verslagperiode afgenomen.⁴¹¹

Onderwijs in de kampen

In de kampen kunnen Eritrese kinderen naar de basisschool waar les wordt gegeven in het Tigrinya.⁴¹² Daarnaast is er een middelbare school waar ook kinderen uit de gastgemeenschap naartoe kunnen.⁴¹³ Verder worden vanaf 2013 vakopleidingen gegeven op gebieden als timmeren, metselen, schoonheidsverzorging, haarknippen, elektronica, leerbewerking en ICT. De programma's worden ondersteund door enkele ngo's zoals de *Norwegian Refugee Council* (NRC). Zeventig procent van de beschikbare plaatsen bij de vakopleidingen is bestemd voor vluchtelingen, dertig procent voor de gastgemeenschap.⁴¹⁴ Vanaf 2013 hebben zesduizend door de NRC ondersteunde studenten een diploma gehaald.⁴¹⁵ Na de opleiding worden *self help* groepen - vijf tot acht studenten per groep waaronder leerlingen met zakelijk inzicht en creativiteit – gevormd; sommige daarvan krijgen materialen, gereedschappen en een micro-krediet om een bedrijfje op te zetten. Er zijn door de NRC negentien groepen gevormd: tien uit de gastgemeenschap en negen uit de vluchtelingengemeenschap.⁴¹⁶ Daarvan hebben zeven groepen uit de gastgemeenschap een bedrijfje opgezet. De vluchtelingengroepen mogen van de regering (nog) niet buiten het kamp werken.⁴¹⁷ Opgeleide vluchtelingen mogen wel in het eigen kamp of – met toestemming – in een van de andere kampen werken, bijvoorbeeld in de bouw van nieuwe huizen.⁴¹⁸

Universiteit

Eritrese jongeren die goed hebben gepresteerd op de middelbare school, kunnen een beurs krijgen voor de openbare universiteit. In 2016 heeft de Ethiopische regering toegezegd het aantal studenten uit vluchtelingenkampen te verhogen tot een totaal van 750. Ongeveer 200 van hen studeerden begin 2018 aan de universiteit van Axum in de regio Tigray. Begin 2018 was een nieuwe *Refugee Proclamation* en de wetgeving die nodig is om de *pledges* en het *Comprehensive*

⁴⁰⁹ Honderden meer dan in 2016. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

⁴¹⁰ De straffen variëren gemiddeld van vijftien tot twintig jaar celstraf. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴¹¹ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴¹² Leerlingen met een achterstand worden bijgespijkerd in een inhaalklas. Het diploma van de basisschool (grade 10) wordt in Ethiopië erkend. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

⁴¹³ Slechts 2.5% van de Eritrese leerlingen wordt ingeschreven op een middelbare school in een van de kampen. Er zijn veel schoolverlaters, waarschijnlijk migreren zij door. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴¹⁴ Deze percentages kunnen per ngo enigszins verschillen.

⁴¹⁵ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

⁴¹⁶ Ook andere ngo's hebben dergelijke groepen gevormd.

⁴¹⁷ Er is wel een stilzwijgende acceptatie en tolerantie, afhankelijk van de individuele ARRA-coördinatoren in de kampen. Als een landbouwgrond dichtbij het kamp ligt, doen ze weleens een oogje dicht. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

⁴¹⁸ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

Refugee Response Framework (CRRF) te implementeren in voorbereiding. Dit moet afgestudeerde studenten de mogelijkheid van een werkvergunning bieden.⁴¹⁹

Out of Camp Policy

Alleen Eritrese *Out of Camp* (OCP) vluchtelingen mogen buiten het kamp werken.⁴²⁰ OCP-vluchtelingen krijgen geen financiële ondersteuning, alleen medische bijstand van de Ethiopische regering. Zij krijgen van ARRA een OCP-identiteitskaart.⁴²¹ Er waren in 2017 566 OCP-vluchtelingen in de Tigray regio, maar uit onderzoek bleek dat velen waren doorgereisd naar andere steden in Ethiopië of naar een onbekende bestemming.⁴²² De *Norwegian Refugee Council* (NRC) geeft Eritrese vluchtelingen voorlichting over het OCP-programma.⁴²³

Industrieparken

De Ethiopische *pledges* voorzien onder meer in dertigduizend banen in het *Mekele Industrial Park*. 30% van die banen zijn bedoeld voor vluchtelingen en zeventig procent voor de lokale bevolking in Mekele, op acht uur rijden van de vluchtelingenkampen. Onderhandelingen hierover waren aan het einde van de verslagperiode nog steeds bezig. Hoogstwaarschijnlijk gaan de vluchtelingen niet meer in de parken werken omdat ze te ver van de kampen liggen. Ethiopische overheid zal zich inzetten voor 30.000 banen voor vluchtelingen (in totaal) buiten de parken. De NRC pleitte tevergeefs voor het opzetten van een industriepark in de buurt van de kampen.⁴²⁴ Eritreeërs in Addis Abeba verklaarden dit soort initiatieven te verwelkomen, maar plaatsten vraagtekens bij de verwachte lage salariering. In bestaande industrieparken ligt bedraagt het salaris 900 tot 1100 ETB (26 tot 32 EUR)⁴²⁵ per maand. Vluchtelingen gaan naar verluidt voor een dergelijk salaris niet werken. Ze halen liever hun rijbewijs, vragen een lening aan en zetten een eigen bedrijfje op. Een nieuwe *Refugee Proclamation* moet dit mogelijk maken.⁴²⁶

Urban refugees

Er zijn 21.000 geregistreerde vluchtelingen in Addis Abeba. De meerderheid – ongeveer 19.000 – zijn Eritreeërs, in de meeste gevallen begunstigden van de *Out of Camp Policy* (OCP). Daarnaast zijn er Eritrese vluchtelingen die op medische of educatieve gronden toestemming hebben gekregen om in de stad te verblijven. De geregistreerde Eritreeërs krijgen de status van stedelijke vluchteling - *urban refugee*.⁴²⁷ Sommigen studeren aan de universiteit van Addis Abeba of volgen ander onderwijs. Het UNHCR-centrum in Addis Abeba dat is gebruikt voor de biometrische registratie van 19.000 Eritreeërs behandelt ook aanvragen voor gezinshereniging en

⁴¹⁹ Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴²⁰ De *Out of Camp Policy* (OCP) bestaat alleen voor vluchtelingen uit Eritrea. Ze moeten een papier ondertekenen waarin staat dat ze zich buiten het kamp staande kunnen houden. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

⁴²¹ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

⁴²² Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018.

⁴²³ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴²⁴ De NRC organiseerde vanwege het Mekele Industrial Park opleidingen voor vluchtelingen in de textielsector en de medische sector. Begin 2018 was de bouw van het Mekele Industrial Park nog niet begonnen. Vertrouwelijke bron, 1 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴²⁵ Wisselkoers geraadpleegd op 13 april 2018.

⁴²⁶ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

⁴²⁷ In Ethiopië is het betrekkelijk eenvoudig om vanuit de vluchtelingenkampen naar Addis Abeba te gaan. Tijdens de registratiecampagne van de Ethiopische overheid hebben lang niet alle Eritreeërs zich laten registreren. Schattingen over het aantal van hen lopen uiteen van enkele duizenden tot een veelvoud daarvan. De Ethiopische overheid stelt zich in het algemeen zeer tolerant op. De geregistreerde Eritreeërs in Addis Abeba, velen verblijven daar al jaren, beschikken over biometrische identiteitskaart met een foto en een vingerafdruk. Met een dergelijke identiteitskaart kunnen de Eritreeërs in Addis Abeba verblijven, maar als zij binnen Ethiopië willen reizen hebben zij toestemming van ARRA nodig. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

hervestiging. Daarnaast kunnen Eritreeërs in het centrum terecht als zij bescherming nodig hebben.⁴²⁸

Contacten met familie

Vrijwel alle Eritreeërs in Addis Abeba onderhouden contact met hun familie in Eritrea via sociale media als facebook, viber en imo.⁴²⁹ Ook bellen zij vanuit internetcafés met familie in Eritrea en de diaspora. De familieleden in het buitenland zijn meestal *online*, terwijl de familie in Eritrea afhankelijk is van het bezit van een mobiele telefoon of de toegang tot een internetcafé. Er wordt geen gebruik gemaakt van de Ethiopische Telecomprovider, maar via internetproviders en telefonieproviders zoals TPN. Bij TPN kan de familie in het buitenland het beltegoed verhogen en kunnen ze in Ethiopië dit beltegoed gebruiken.⁴³⁰

Woonsituatie

De Eritreeërs wonen verspreid over de stad.⁴³¹ Zij wonen voornamelijk in flatgebouwen met eenkamerappartementen die zij met zes tot tien alleenstaanden – meer dan zestig procent is alleenstaand - kunnen delen. Een populaire wijk onder Eritreeërs in Addis Abeba is Mebra Hailt. Mannen en vrouwen kunnen met elkaar samenleven zonder dat ze een relatie met elkaar hebben.⁴³² Families – Eritrese families in Addis Abeba hebben gemiddeld drie of vier kinderen - wonen over het algemeen liever in delen van de stad waar de huur laag is en waar zij hun privacy kunnen bewaren.⁴³³

Steun diaspora

Veel Eritreeërs in Addis Abeba worden (financieel) ondersteund door een familielid in de diaspora.⁴³⁴ De overboekingen zijn de afgelopen jaren teruggelopen, omdat de familie al jaren geld overmaakt en het geld langzaam opraakt. Er wordt minder vaak en minder geld opgestuurd. Een paar jaar geleden stuurden volgens een bron familieleden elke maand geld op, nu is het vaak elk half jaar of elk jaar.⁴³⁵

Het proces

Veel Eritreeërs in Addis Abeba werken niet, omdat zij naar eigen zeggen met 'het proces' bezig zijn. Zij vermijden een baan met een laag salaris in de informele sector⁴³⁶ (werken in de formele sector is (nog) niet toegestaan), omdat hun familieleden in de diaspora dan niet langer geld zouden overmaken.⁴³⁷ In plaats van werken of studeren besteden zij veel tijd aan het verkrijgen van documenten – en

⁴²⁸ Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018. GlobalPost, *As Western nations shut out migrants, Ethiopia's doors are open — even to its enemy*, 17 mei 2017. Irish Times, *Ethiopia continues to embrace the enemy*, 15 juli 2017.

⁴²⁹ Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

⁴³⁰ In Ethiopië kunnen ze het beltegoed niet opwaarderen in dollars, maar in het buitenland kan dit wel. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

⁴³¹ Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

⁴³² Een condominium is eenkamerappartement of studio: een zit-slaapkamer met een keukentje en een douche. De huur bedraagt ongeveer 3.200 ETB (93 EUR) per maand. Degenen die bij kunnen dragen aan de huur zijn solidair met de Eritreeërs die dat niet kunnen. Al Jazeera, *Eritrean refugees in Ethiopia*, 10 maart 2017. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴³³ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴³⁴ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

⁴³⁵ Ibid.

⁴³⁶ Ethiopiërs willen wel vluchtelingen in dienst nemen, omdat die goedkoper zijn dan Ethiopische werknemers. Vluchtelingen kunnen zich daarnaast nergens beklagen, omdat ze geen werkvergunning hebben. Sommige Eritreeërs in Addis Abeba werken als straatverkopers, kleine winkeliers en kruideniers. Hoewel dit officieel niet is toegestaan, wordt dit over het algemeen getolereerd. Somalische *urban refugees* zijn veel beter economisch geïntegreerd zijn dan Eritrese *urban refugees*. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018. Vertrouwelijke bron 29 mei 2018.

⁴³⁷ De Eritreeërs vergelijken het bedrag van de overboekingen met het kleine bedrag dat zij krijgen als zij zouden werken waarop zij het voordeel niet inzien van werken. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

reizen daarvoor bijvoorbeeld naar Sudan, Kenia en Uganda – om in aanmerking te komen voor hervestiging of gezinshereniging in een derde land.⁴³⁸ Uit onderzoek is gebleken dat voor alle Eritreeërs deze legale manier van migreren de eerste keus is. Hervestiging naar de VS duurt ten minste drie jaar (duizend dagen) en voor andere landen is dat niet korter. Gezinshereniging kan jaren duren. Als geen van deze opties uitvoerbaar is komt de ongeregelde migratie in beeld. Overigens is het smokkelaarsnetwerk niet alleen in de Eritrese gemeenschap actief, maar ook in de Ethiopische gemeenschap. Als de context niet verandert, zet deze volgens waarnemers aan tot ongeregelde migratie van vluchtelingen en Ethiopiërs.⁴³⁹

Onderwijs in Addis Abeba

De universiteit van Addis Abeba heeft onderzoek verricht naar de situatie van Eritrese en Somalische kinderen van vluchtelingen op basisscholen in Addis Abeba vanuit het perspectief van integratie en identiteit. Beide groepen krijgen hetzelfde onderwijs op dezelfde school en in dezelfde klas als de Ethiopische leerlingen. Er wordt lesgegeven in het Amhaars.⁴⁴⁰ De Eritrese leerlingen – bij het onderzoek waren 120 kinderen betrokken - wonen zeer verspreid over de stad, er is slechts een buurt met een concentratie aan Eritreeërs. De Eritrese kinderen integreren snel in de lokale gemeenschap. Zij leren gemakkelijk Amhaars en worden door hun Ethiopische vrienden in de klas niet herkend als Eritreeërs.⁴⁴¹ De Eritrese kinderen voelen zich veiliger bij hun Ethiopische vrienden dan bij hun Eritrese vrienden.⁴⁴² De ouders werken er hard aan om de Eritrese identiteit van hun kinderen te bewaren en geven hen thuis les in Tigrinya.⁴⁴³

Volgens de onderzoekers voelen de Eritrese leerlingen zich op hun gemak in Ethiopië. Weliswaar willen zij graag terug naar Eritrea om hun land te dienen, maar zij beseffen dat er meer onderwijsmogelijkheden zijn in Ethiopië. Daarom willen zij naar de middelbare school en de universiteit in Addis Abeba. Veel Eritreeërs sturen hun kinderen naar privéscholen.⁴⁴⁴

6.2.1.3

Saoedi-Arabië

In Saoedi-Arabië en de Golfstaten verblijft ook een grote Eritrese gemeenschap. De schattingen van het aantal Eritreeërs in Saoedi-Arabië lopen uiteen van vijftig- tot tachtigduizend. De werkzaamheden die Eritreeërs verrichten zijn meestal de ondersteunende werkzaamheden als: chauffeur, schoonmaker, kindermisje, kok, tuinman en bediende. Arbeidsmigranten – onder wie Eritreeërs – hebben in Saoedi-Arabië voor het grootste deel legaal verblijf (ongeveer tien miljoen buitenlandse werknemers op een totale bevolking van dertig miljoen), maar er is ook een grote groep illegaal.⁴⁴⁵ In Jeddah en Ryadh kunnen Eritrese leerlingen hun Eritrese

⁴³⁸ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴³⁹ Mensen in dorpen in Ethiopië zamelen geld in voor degene die ongeregeld gaat migreren. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018. Alebachew, *Integration and Identity among Refugee Children in Ethiopia: Dilemmas of Eritrean and Somali Students in selected Primary Schools of Addis Ababa*, april 2016.

⁴⁴¹ Volgens de onderzoekers denken de Ethiopische leerlingen dat zij uit Tigray (Noordelijke staat aan de grens met Eritrea) komen. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴⁴² Dit geldt alleen niet als het gaat om Eritrese vrienden die naaste familieleden zijn, zoals neven en nichten uit dezelfde familie. Het lijkt erop dat hun ouders hen ontmoedigen om met andere Eritreeërs om te gaan, uit angst voor 'spionage'. Daarnaast schilderen de Ethiopische media Eritrea af als een vijandelijke staat en maken zij geen onderscheid tussen de regering en de mensen in het land. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴⁴³ Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴⁴⁴ Op openbare scholen zijn de lessen gratis, maar moet men zelf uniformen en lesmateriaal aanschaffen. Dit kan oplopen tot 3.000 ETB per jaar. Het schoolgeld op privéscholen bedraagt ten minste 500 ETB. Vertrouwelijke bron, 5 februari 2018.

⁴⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 11 april 2018.

schoolexamen (*National School Leaving Certificate Exam (NSLCE)*) doen. In Eritrea zelf kan dat alleen in Sawa.⁴⁴⁶

In het kader van *Saudization* moeten illegalen het land verlaten, zo ook Eritreeërs. Gemiddeld is er eens per twee jaar een amnestieregeling, waarbij de illegalen zonder al te veel problemen het land zonder boete kunnen verlaten. Meestal gaat dit in goed overleg met het land van herkomst. Eritreeërs verlaten ook in grote getalen het land omdat in het kader van *Saudization* het leven van arbeidsmigranten duurder is geworden. In het bijzonder krijgen gezinnen te maken met hogere kosten waardoor ze terugkeren naar hun land herkomst of wegtrekken uit Saoedi-Arabië. Het vertrek van een hele familie is vaak financieel een hele belasting, een vliegticket kost 700 EUR per persoon. De positie van arbeidsmigranten is soms problematisch, zeker als ze volledig afhankelijk zijn van hun werkgever voor hun verblijfsvergunning. De Saoedische autoriteiten nemen wel steeds meer maatregelen om misstanden tegen te gaan.⁴⁴⁷

6.2.2 *Uitzettingen Sudan*

In augustus 2017 zette Sudan 104 Eritreeërs uit na een veroordeling door rechtbanken in Khartoum en Kassala. Een groep 66 Eritreeërs was in juli 2017 aangehouden op weg naar Libië. Volgens de Sudanese autoriteiten waren de Eritreeërs bevrijd uit handen van mensenhandelaren. De uitzetting volgde na een detentie van twee maanden wegens illegale inreis. In september 2017 zette Sudan nogmaals Eritreeërs uit. Onder de uitgezette Eritreeërs waren vrouwen en kinderen. Mensenrechtenverdedigers maakten bezwaar tegen de berechting op grond van de Immigratiewet en deden een beroep op de UNHCR een einde te maken aan de uitzettingen. De UNHCR maakte bezwaar tegen de uitzetting, omdat de organisatie geen toegang had gehad tot de gedetineerde Eritreeërs en derhalve niet zelf had kunnen vaststellen of zich onder hen *persons of concern* bevonden.⁴⁴⁸

6.3 **Activiteiten internationale organisaties**

Tijdens de verslagperiode waren acht VN-organisaties actief in Eritrea, waaronder UNICEF, UNDP, UNHCR, FAO en UNFPA. Zij richtten zich op de verbetering van onderwijs, moeder- en kindzorg en opvang van kwetsbare kinderen en volwassenen. Zo werkt UNICEF met de regering samen op basis van een vijf jarenplan. Het huidige programma is gezondheidszorg voor kinderen tot achttien jaar, waarbij de nadruk ligt op de kinderen onder de vijf: inentings- en voedingsprogramma's en het voorkomen van tuberculose. Bij het onderwijs ligt de nadruk op basiseducatie. Daarnaast doet UNICEF aan kindbescherming en is de organisatie actief bij de bestrijding van FGM en kindhuwelijken.⁴⁴⁹ Voor meer bijzonderheden over de activiteiten van internationale organisaties wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht over Eritrea van februari 2017.

6.3.1 *Standpunt UNHCR*

Het standpunt van UNHCR ten aanzien van de bescherming van asielzoekers uit Eritrea dateert uit 2011 en is in de verslagperiode (nog) niet gewijzigd.

⁴⁴⁶ Alle leerlingen in Eritrea zijn verplicht het laatste jaar van de middelbare school (groep 12) te volgen op het *Sawa Center for Education and Training*, in het westen van Eritrea. Tijdens dit laatste schooljaar volgen leerlingen regulier onderwijs en een enkele maanden – wettelijk zes maanden, maar in de praktijk veelal minder – durende militaire opleiding. Shabait.com, *NSLCE will start Monday*, 19 maart 2018.

⁴⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 11 april 2018.

⁴⁴⁸ Radio Dabanga, *Sudan courts deported more than 100 Eritrean refugees in August*, 4 september 2017. Dabanga Sudan, *Sudan deports another 36 Eritrean migrants*, 20 september 2017. Zie ook Reuters, *Dozens of migrants arrested in east Libya and face deportation*, 11 januari 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

⁴⁴⁹ http://www.er.undp.org/content/eritrea/en/home/operations/undp_un.html.

De UNHCR stelt dat asielaanvragen van Eritreeërs op hun individuele merites dienen te worden beoordeeld aan de hand van een eerlijke en efficiënte asielprocedure en actuele informatie over het land van herkomst. De UNHCR beschouwt de volgende groepen van Eritrese afkomst als risicogroep: personen die de militaire/nationale dienstplicht hebben ontdoken, leden van de politieke oppositie en critici van de regering, journalisten en andere personen werkzaam in de media, leden van vakbonden en arbeidsrechtactivisten, leden van religieuze minderheidsgroepen, vrouwen en kinderen met speciale profielen, LHBT-personen, leden van bepaalde etnische minderheidsgroepen en slachtoffers van mensenhandel. Vanwege de overal aanwezige krijgsmacht, een goed georganiseerd netwerk van overheidsinformatanten, evenals de landelijke controle die de staat over de bevolking uitvoert, beschouwt de UNHCR vestiging in een ander deel van Eritrea niet als een redelijk alternatief.⁴⁵⁰

6.4 Terugkeer

6.4.1 *Teruggekeerde asielzoekers*

In het rapport van het *International Law and Policy Institute* (ILPI) wordt gesteld dat in verscheidene rapporten van migratiediensten wordt geconcludeerd dat de meeste Eritreeërs hun land uit vluchten om economische redenen en dat afgewezen Eritrese asielzoekers kunnen terugkeren zonder angst voor vervolging.⁴⁵¹ Deze uitleg wordt ook gegeven door Eritrese regeringsfunctionarissen die herhaaldelijk hebben verklaard dat Eritreeërs die het land uitvluchten beschouwd moeten worden als economische migranten die op zoek zijn naar een beter bestaan, in plaats van vluchtelingen die terecht een asielaanvraag indienen. Dit laatste wordt ondersteund door enkele subtiele veranderingen in het land. Recente informatie duidt volgens het ILPI op een lichte vermindering van de repressie en de reisbeperkingen binnen Eritrea.⁴⁵²

Er zijn geen aantallen bekend van teruggekeerde Eritreeërs die in het buitenland hebben verbleven en/of waarvan bekend is, dan wel vermoed wordt, dat zij asiel in het buitenland hebben aangevraagd. Over hun behandeling bij terugkeer is geen betrouwbare informatie beschikbaar. Volgens geruchten zijn sommigen wel en anderen niet gearresteerd. Aangezien willekeurige arrestaties in Eritrea vrij veel voorkomen, is het moeilijk vast te stellen of men het specifiek voorzien heeft op teruggekeerde Eritreeërs. Degenen die zijn vertrokken zonder dat zij hun nationale dienstplicht hebben vervuld zullen dat bij terugkeer alsnog moeten doen.⁴⁵³

6.4.2 *Risico op bestraffing*

Bij terugkeer na een legaal vertrek bestaat geen risico op bestraffing. De termijn waarbinnen iemand naar het buitenland moet reizen wordt vastgelegd, maar men kan op elk willekeurig moment terugkeren.⁴⁵⁴

⁴⁵⁰ Zie voor een verdere specificatie van de risicogroepen de *Guidelines*. UNHCR: *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Eritrea*, 20 april 2011. <http://www.refworld.org/docid/4d4fe0ec2.html>.

⁴⁵¹ Dit neemt niet weg dat in hetzelfde rapport uitgebreid wordt ingegaan op allerlei push- en pullfactoren. Ook verwijst dit rapport naar een rapport van Amnesty International, waarin wordt gesteld: 'degenen die proberen om illegaal het land te verlaten of zijn teruggekeerd als afgewezen asielzoekers lopen het risico op willekeurige arrestatie en detentie zonder aanklacht.' ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

⁴⁵² UK Home Office (2016c) "Country Information and Guidance – Eritrea: National (incl. Military Service)", version 3.0 (Available from: <http://www.refworld.org/docid/561f4e9f4.html>) ; Blair, E. (2016) "Eritrea won't shorten national service despite migration fears", Reuters – Politics Special Reports (<http://www.reuters.com/article/us-eritreapolitics-insight-idUSKCN0VY0M5>). ILPI, *Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea*, 14 februari 2017.

⁴⁵³ Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018. Zie ook het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

⁴⁵⁴ Ibid.

6.4.3 *Terugkeer zonder problemen*

Personen die legaal het land hebben verlaten kunnen – zelfs als zij niet op tijd terug zijn – zonder problemen terugkeren.⁴⁵⁵

Eritreeërs die hun dienstplicht niet hebben vervuld en het land illegaal hebben verlaten, dienen wanneer zij terug willen keren naar Eritrea het spijtbetuingingsformulier B4/4.2 te ondertekenen. Degene die de spijtbetuinging ondertekent bevestigt dat hij een overtreding heeft begaan door zijn of haar dienstplicht niet te vervullen en bereid is daarvoor te zijner tijd een gepaste straf te accepteren. De Eritrese overheid heeft bij diverse gelegenheden herhaald dat degenen die terugkeren niet zullen worden gestraft zo lang zij geen andere misdrijven (dan het niet vervullen van de dienstplicht en het illegaal uitreizen) hebben gepleegd. De Eritrese autoriteiten hebben verklaard zich tegenover terugkerende landgenoten tolerant op te zullen stellen. De verklaringen van de Eritrese overheid bieden volgens critici echter geen garanties tegen mogelijke bestraffing, omdat de spijtbetuinging een schuldbekenenis en de bereidheid een straf te ondergaan inhoudt.⁴⁵⁶

Buitenlandse waarnemers stellen dat terugkerende migranten - ongeacht of ze in het verleden een asielstatus hebben verkregen in Europa - bij terugkeer goed worden behandeld. Volgens waarnemers in Eritrea zouden de Eritreeërs niet in grote getalen terugkomen als zij wisten dat zij zouden worden bestraft.⁴⁵⁷

Personen die die langer dan drie jaar in het buitenland hebben verbleven, de spijtbetuinging hebben ondertekend en de diasporabelasting hebben betaald kunnen normaal gesproken zonder problemen terugkeren.⁴⁵⁸ Na 365 dagen zullen zij niet langer worden beschouwd als VIP-burgers⁴⁵⁹ en onderhevig zijn aan dezelfde wet- en regelgeving als de andere burgers. Het is daarom belangrijk voor personen die een VIP-status hebben verworven doordat zij in het buitenland hebben verbleven regelmatig te reizen naar het buitenland.⁴⁶⁰ Zie voor bijzonderheden over de bijzondere status van Eritreeërs in de diaspora de paragrafen 6.1.3. en 6.4.5.

Het is dezerzijds niet bekend of de Eritrese overheid onderscheid maakt tussen iemand die gedwongen terugkeert of iemand die vrijwillig terugkeert. Bij terugkeer is het van belang dat men zijn diasporabelasting heeft betaald, maar dezerzijds is niet bekend hoe de Eritrese autoriteiten zich opstellen tegenover bijvoorbeeld Eritrese arbeidsmigranten die gedwongen terugkeren uit Saoedi-Arabië en deze belasting niet hebben betaald.⁴⁶¹ Zie ook paragraaf 6.4.6.

Het is dezerzijds niet bekend of alle personen die (minstens een jaar) in Sudan of Ethiopië hebben verbleven zonder problemen kunnen terugkeren. Dit hangt waarschijnlijk meer af van de manier waarop zij zijn vertrokken uit Eritrea dan van het land waar zij hebben verbleven.⁴⁶²

⁴⁵⁵ Ibid.

⁴⁵⁶ Algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

⁴⁵⁷ EASO, *National service and illegal exit*, november 2016. Algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

⁴⁵⁸ Zie verder het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017. Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

⁴⁵⁹ VIP-burgers is een informele manier om de Eritreeërs uit de diaspora, die veel meer rechten hebben dan de gewone burgers, aan te duiden.

⁴⁶⁰ Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

⁴⁶¹ Ibid.

⁴⁶² Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

6.4.4 *Vrijwillige terugkeer*

Volgens een waarnemer zijn tijdens de verslagperiode enkele Eritreeërs teruggekeerd uit de VS.⁴⁶³ Vanuit Europa keerden enkele Eritreeërs vrijwillig terug. Het is dezerzijds niet bekend wat met deze terugkeerders is gebeurd.⁴⁶⁴

Het komt geregeld voor dat Eritreeërs vrijwillig terugkeren naar Eritrea zonder verdere repercussies, na het ondertekenen van een spijtbetuiging en het betalen van de diasporabelasting. Het is niet bekend hoe lang zij na terugkeer in Eritrea verblijven. Binnen de internationale gemeenschap⁴⁶⁵ is men bekend met teruggekeerde Eritreeërs.⁴⁶⁶ De autoriteiten weten van teruggekeerde Eritreeërs dat zij hebben voldaan aan de twee voorwaarden - ondertekenen van een spijtbetuiging en het betalen van de diasporabelasting.⁴⁶⁷ Het ondertekenen van een spijtbetuiging zal in het algemeen niet tot repercussies leiden.⁴⁶⁸

Eritrese arbeidsmigranten uit Saoedi-Arabië en de Golfstaten keren zowel vrijwillig als gedwongen terug, maar het is dezerzijds niet bekend of dit tot problemen voor betrokkenen heeft geleid.⁴⁶⁹ Zie ook paragraaf 6.2.1.3.

6.4.5 *Vakantie- en familiebezoek*

Er zijn aanwijzingen dat Eritreeërs in de diaspora hun land zonder gevolgen kunnen bezoeken voor vakantie of familiebezoek. Daarvoor dienen zij de twee procent diasporabelasting (ook bekend als wederopbouwbelasting) te betalen, indien zij illegaal het land hebben verlaten een spijtbetuiging te ondertekenen en zich te onthouden van anti-regeringsactiviteiten in het buitenland.⁴⁷⁰ Volgens internationale waarnemers, leden van de Eritrese regering en buitenlandse *fact-finding* missies die Eritrea bezochten en met teruggekeerde Eritreeërs spraken worden deserteurs en dienstplichtontduikers over het algemeen niet beschouwd als verraders. Buitenlandse waarnemers stellen dat terugkerende migranten - ongeacht of ze in het verleden een asielstatus hebben verkregen in Europa - bij terugkeer goed worden behandeld. Volgens waarnemers in Eritrea zouden de Eritreeërs niet in grote getalen terugkomen als zij wisten dat zij zouden worden bestraft.⁴⁷¹ Het is dezerzijds niet bekend hoe de groep terugkerende Eritreeërs is samengesteld en of zich binnen deze groep Eritreeërs met of zonder asielvergunning bevinden.⁴⁷² Gelet op de grote aantallen Eritreeërs die jaarlijks Eritrea bezoeken – schattingen lopen uiteen van 50.000 tot meer dan 100.000⁴⁷³ – lijkt het aannemelijk dat niet alleen in andere landen genaturaliseerde Eritreeërs en hun kinderen Eritrea zonder problemen bezoeken.⁴⁷⁴ Veel Eritreeërs die in Sudan verblijven – onder hen

⁴⁶³ Deze Eritreeërs waren legaal uitgereisd met een visum voor de VS. In de VS werden zij gearresteerd nadat zij de maximale verblijfsduur hadden overschreden en ter plekke geen asiel hadden aangevraagd. Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

⁴⁶⁴ Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

⁴⁶⁵ Met de internationale gemeenschap worden zowel diplomatieke vertegenwoordigers, leden van internationale delegaties (zoals de EU-delegatie) als de internationale staf van ngo's en VN-organisaties ter plaatse bedoeld.

⁴⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 18 februari 2018.

⁴⁶⁷ Ibid.

⁴⁶⁸ Ibid.

⁴⁶⁹ Vertrouwelijke bron, 11 april 2018.

⁴⁷⁰ Een Eritrese bron in de diaspora karakteriseerde de meeste Eritreeërs die een spijtbetuiging ondertekenen als 'onbeduidende burgers'. Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

⁴⁷¹ Zie het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

⁴⁷² Vertrouwelijke bron, 17 oktober 2017.

⁴⁷³ Volgens de Eritrese regering bezoeken jaarlijks 93.000 Eritreeërs uit de diaspora Eritrea. The Government of Eritrea, *Eritrea: Initial National Report (1999-2016) Prepared on the African Charter on Human and People's Rights (ACHPR)*, 28 maart 2018. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

⁴⁷⁴ Hoewel de door de Eritrese regering opgegeven aantallen niet geverifieerd kunnen worden, zijn er aanwijzingen dat veel Eritreeërs uit de diaspora hun land bezoeken. Veel Eritreeërs die in Sudan verblijven bezoeken – meestal om familieredenen – het land. Zij reizen voor het grootste deel over de weg. Daarnaast landen dagelijks zes vluchten uit Istanbul, Egypte, Jeddah en Dubai in Asmara. De maatschappijen Turkish Airlines, Egypt Air, Eritrean Airlines, FlyDubai en Emirates accepteren Eritrese passagiers op vertoon van hun nationale Eritrese

bevinden zich velen die ooit Eritrea illegaal hebben verlaten - keren regelmatig terug om hun familie te bezoeken. Bij de Eritrese ambassade in Khartoum krijgen zij een *laissez-passer* waarmee ze zonder problemen door Sudan kunnen reizen naar Eritrea en vervolgens weer ongehinderd kunnen terugkeren naar Khartoum.⁴⁷⁵ Op 8 mei 2017 informeerde het ministerie van Veiligheid en Justitie de Tweede Kamer in een brief met als onderwerp 'Intrekken verblijfsvergunningen van Eritrese asielzoekers die vakantie vieren in hun land van herkomst' over de resultaten van een onderzoek naar houders van een Nederlandse asielvergunning die reisden naar hun herkomstland.⁴⁷⁶ Ook Zwitserland deed een dergelijk onderzoek.⁴⁷⁷ Volgens Eritreeërs die nauw betrokken zijn geweest bij de organisatie van de viering van de onafhankelijkheidsfeesten in 2016 doet de Eritrese regering veel moeite om 'loyale' Eritreeërs te bewegen het land te bezoeken. Eritreeërs die bekend zijn bij partijcomités in de diaspora krijgen (in sommige gevallen) tot de helft van hun reiskosten vergoed van de regering. Velen van hen zijn niet openlijk tegen de regering, maar uiten onder vier ogen wel kritiek. Het is niet bekend of afgewezen asielzoekers vrijwillig zijn teruggekomen naar Eritrea. Volgens Eritreeërs zou geen enkele afgewezen asielzoeker daarvoor uitkomen. Degenen die zonder problemen terugkeren naar Eritrea en daar een *residence clearance form* krijgen hebben ten minste drie jaar in het buitenland verbleven.⁴⁷⁸ Onder hen verblijven veel jonge Eritreeërs tussen de 25 en 35 jaar in dure hotels zoals het *Hotel Asmara Palace*, waar zij USD 125 per nacht voor een kamer betalen en flaneren in dure kleding. Zij worden als eersteklas burgers behandeld.⁴⁷⁹ Voor meer bijzonderheden over Eritreeërs uit de diaspora die hun vakantie in Eritrea doorbrengen wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

6.4.6 Gedwongen terugkeer

Voor zover bekend heeft tijdens de verslagperiode geen gedwongen terugkeer vanuit Europese landen plaatsgevonden. De Eritrese regering is tegen gedwongen terugkeer, maar in sommige gevallen bereid om daarover te onderhandelen.⁴⁸⁰ Volgens de VN-onderzoekscommissie worden Eritreeërs die gedwongen terugkeren over het algemeen gearresteerd, gedetineerd en blootgesteld aan mishandeling en (mogelijk) foltering. Het is evenwel niet duidelijk op welke periode getuigenverklaringen hierover betrekking hebben.⁴⁸¹

identiteitskaart. <https://airport-departures-arrivals.com/eritrea-airport/asmara-international-airport-live-arrivals/>. Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018. Vertrouwelijke bron, 25 september 2017.

⁴⁷⁵ Dit *laissez-passer* is nodig omdat zij anders het risico onderweg te worden opgepakt en te worden overgebracht naar een vluchtelingenkamp. Zie voor meer bijzonderheden hierover het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.

⁴⁷⁶ Bij dit onderzoek werden geen Eritreeërs aangetroffen. Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/05/08/tk-intrekken-verblijfsvergunningen-van-eritrese-asielzoekers-die-vakantie-vieren-in-hun-land-van-herkomst>.

⁴⁷⁷ De Zwitsers troffen slechts vier Eritreeërs aan. Een verzoek van de Zwitsers om een ILO te stationneren op het vliegveld van Asmara werd door de Eritrese autoriteiten afgewezen. Aargauer Zeitung, *Wie die Schweiz plante, in Eritrea Heimaturlaubern aufzulauern – und kläglich scheiterte*, 11 april 2018.

⁴⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 4 februari 2018.

⁴⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 21 april 2017. Vertrouwelijke bron, 3 februari 2018.

⁴⁸⁰ Recentelijk gaan ook stemmen op die gedwongen terugkeer bepleiten als deze gepaard zou gaan met een forse stimulering van de economie met hulp uit het buitenland. Asmara-Online.com, *Eritrea: Beyond the 'No Forced Returns' of Migrants Policy?*, 17 december 2016.

⁴⁸¹ De Eritrese autoriteiten laten zich hierover niet expliciet uit; zij stellen dat alle Eritreeërs kunnen terugkeren, behalve misdadigers. Volgens een bron lopen alleen degenen die in de 'verhoogde aandacht' van het regime staan een risico. UNGA, A/HRC/32/47, 6 juni 2016. UNGA, A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016. Vertrouwelijke bron. www.blankspotproject.se, *Eritrea: One country – two realities*, 23 augustus 2016. Vertrouwelijke bron, 1 juli 2016.

Tijdens de verslagperiode werkte Eritrea in beperkte mate mee aan de strijd tegen de mensenhandel.⁴⁸² Het land was lid van het *Steering Committee* van het Khartoum-proces en kwam in aanmerking voor steun in het kader van het *EU Emergency Trust Fund, 'Better Migration Management in the Horn of Africa'*, dat mensensmokkel en –handel probeert tegen te gaan.⁴⁸³

Hoewel hoge regeringsfunctionarissen beweerden dat veel Eritreeërs gevangenisstraffen uitzitten wegens mensenhandel, verstreekte de regering geen informatie over onderzoek, vervolging of de identificatie en bescherming van slachtoffers.⁴⁸⁴ Volgens bronnen waren hoge militairen nog altijd medeplichtig aan mensenhandel.⁴⁸⁵ Eritreeërs die het land illegaal verlieten, konden ook in deze verslagperiode het slachtoffer worden van mensenhandel en ontvoering.⁴⁸⁶ Naar verluidt verleende de regering beperkte bijstand aan Eritrese vrouwen die het slachtoffer waren van gedwongen prostitutie in de Golfstaten, maar bijzonderheden hierover werden niet bekend gemaakt.⁴⁸⁷ Volgens waarnemers verstrekken Eritrese diplomaten, vooral in Sudan, reisdocumenten aan Eritreeërs in ruil voor steekpenningen of verhoogde tarieven. Sommige Eritrese militairen en politieagenten zijn medeplichtig aan mensenhandel langs de grens met Sudan.⁴⁸⁸ Volgens een rapport van Van Reisen & Mawere begint de voorbereiding van een illegale vlucht met het betalen van steekpenningen aan Eritrese functionarissen.⁴⁸⁹

Internationale bendes ontvoerden kwetsbare Eritreeërs binnen of buiten vluchtelingenkampen, met name in Sudan, en vervoerden hen naar Libië waar ze worden blootgesteld aan mensenhandel en andere mensenrechtenschendingen waaronder ontvoering en afpersing om losgeld. Sommige migranten en vluchtelingen worden in gevangenschap gedwongen om te werken als schoonmaker of bouwvakarbeider.⁴⁹⁰ De grens tussen mensensmokkel en mensenhandel bij illegale migratie van Eritreeërs is onduidelijk en vaak gaat mensensmokkel over in mensenhandel.⁴⁹¹ In tegenstelling tot mensenhandel is mensensmokkel gebaseerd

⁴⁸² Vertrouwelijke bron, 6 februari 2018.

⁴⁸³ Het BMM is redelijk positief ontvangen door de Eritrese overheid. UNODC gaat in de eerste helft van 2018 een kantoor openen in Asmara. Overigens heeft EUTF in april 2018 besloten om financiering bestemd voor Eritrea te realloceren omdat de Eritrese overheid op het laatste moment, na maandenlange onderhandelingen over het project, besloten heeft dat ze iets anders willen. Vertrouwelijke bron 3 mei 2018.

⁴⁸⁴ US State Department, 2017 *Trafficking in Persons Report – Eritrea*, 27 juni 2017.

⁴⁸⁵ Ibid.

⁴⁸⁶ Eritreeërs die het land verlaten lopen gevaar te worden uitgebuit, ontvoerd en gefolterd. Sommige Eritrese vrouwen reizen naar de Golfstaten om huishoudelijk werk te verrichten, maar belanden na aankomst in de prostitutie. Kleinere aantallen Eritrese vrouwen komen terecht in de prostitutie in Zuid-Sudan, Sudan en Israël. US State Department, 2017 *Trafficking in Persons Report – Eritrea*, 27 juni 2017.

⁴⁸⁷ US State Department, 2017 *Trafficking in Persons Report – Eritrea*, 27 juni 2017.

⁴⁸⁸ Ibid.

⁴⁸⁹ Van Reisen & Mawere beschrijven de mensensmokkel en –handel van Eritreeërs als een *booming business* met een geschatte waarde van 1 miljard USD. Leiden University, *Eritrean regime trades its own nationals in a billion-dollar trafficking business*, 9 maart 2017. Mirjam Van Reisen & Munyaradzi Mawere, *Human Trafficking and Trauma in the Digital Era: The Ongoing Tragedy of the Trade in Refugees from Eritrea*, 2017.

⁴⁹⁰ Uit een onderzoek van het IOM is gebleken dat 49% van degenen die de overtocht naar Europa hadden afgelegd daarvoor waren gegijzeld om losgeld. 79% van de ondervraagden had langer dan twaalf maanden buiten hun land van herkomst doorgebracht en was op een of andere manier uitgebuit. US State Department, 2016 *Trafficking in Persons Report – Eritrea*, 30 juni 2016. Reuters, *Naming the nameless: experts struggle to identify drowned migrants*, 17 augustus 2016. Reuters, *Special Report: Enslaved in Libya - One woman's extraordinary escape from Islamic State*, 18 augustus 2016. Time, *Inside the Libyan Detention Centers Where Humanity Ceases to Exist*, 21 oktober 2016. Reuters, *Trafficked, detained and tortured: the treacherous journey through Libya to Europe*, 4 november 2016.

⁴⁹¹ Africanarguments.org, *Review: Migrant, Refugee, Smuggler, Saviour – by Peter Tinti and Tuesday Reitano*, 18 oktober 2016.

op overeenstemming tussen de gesmokkelde persoon en de smokkelaar, een overeenkomst die ophoudt na aankomst op de bestemming.⁴⁹²
Personen wenden zich tot mensensmokkelaars vanwege *pull* en *push* factoren.⁴⁹³
Zie ook paragraaf 6.1.3.

Oorzaken

Volgens deskundigen is de verspreiding van mensensmokkel en mensenhandel voor 85% te wijten aan economische redenen, waaronder werkeloosheid, armoede en de hoge kosten van levensonderhoud, die van invloed zijn op iemands kansen om te trouwen of onderwijs te volgen. Niet-economische factoren hebben te maken met het milieu, etnische en/of religieuze discriminatie, mensenrechtenschendingen en gebrek aan vrijheid.⁴⁹⁴

Werkgelegenheid

Sommige lokale en traditionele leiders beschouwen mensensmokkel als werkgelegenheid voor werkelozen en gezinnen met lage inkomens en als dienstverlening aan migranten die op zoek zijn naar een beter leven. Sommigen geven de smokkelpraktijk het etiket *halal* ('toegestaan') aangezien de dienst wordt verleend tegen een overeengekomen prijs.⁴⁹⁵

Smokkelnetwerken

Bij smokkeloperaties zijn netwerken van veel grote en kleine spelers betrokken over grote afstanden in verschillende landen. Binnen smokkelnetwerken opereren vaak leden van dezelfde etniciteit, terwijl bij mensenhandel meer etniciteiten zijn betrokken. Sommige stammen zijn verdeeld over Sudan en Eritrea, bijvoorbeeld de Beni Amr, Habab, Hadendawa, Shukriya en Rashaida. Hierdoor kunnen mensensmokkelaars en –handelaren netwerken opbouwen en bescherming bieden.⁴⁹⁶ De Rashaida opereren langs de grens met Eritrea en verbergen gesmokkelde Eritreeërs in Mastoura, Abu Talha, Alhafair, Wad Hashai, Kassala Al Girba. In het grensgebied schakelen de leiders van smokkelnetwerken bij voorkeur vrouwen in om illegale migranten te verstoppen, omdat deze vrouwen gemakkelijk kunnen worden aangestuurd, minder kosten en minder verdacht zijn bij politierazzia's. Leiders van smokkelnetwerken zijn bekend bij het grote publiek, vooral in Kassala. Sudanese veiligheidstroepen die de grens bewaken kijken weg van de smokkelpraktijk.⁴⁹⁷

De Eritrese diaspora is onderdeel van een uitgebreid sociaal netwerk waarvan smokkelaars maar een klein deel uitmaken. Familie en vrienden kunnen migranten helpen met geld, informatie en contacten waaronder smokkelaars. De meeste Eritreeërs die langer dan zes maanden in het vluchtelingenkamp Shagarab verbleven zijn op een of andere manier betrokken bij mensensmokkel of –handel, meestal als bemiddelaars.⁴⁹⁸

⁴⁹² CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017. Het Chr. Michelsen Institute, een onafhankelijk onderzoeksinstituut in Noorwegen, voerde een grootschalig onderzoek uit naar mensensmokkel en –handel in Oost-Sudan in samenwerking met de Universiteit van Bergen en de Universiteit van Kassala. Voor de uitvoering van dit onderzoek wordt verwezen naar paragraaf 1.2.3. *Data Collection Methods* van het rapport.

⁴⁹³ CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017.

⁴⁹⁴ Ibid.

⁴⁹⁵ Ibid.

⁴⁹⁶ Door de groei van de mensensmokkel zijn steeds meer etniciteiten in Sudan daarbij betrokken geraakt. Waar aanvankelijk de Rashaida-stam het meest betrokken was bij de mensensmokkel, is dit nu de Beni Amr-stam, gevolgd door Al Rashaida, Hadandawa en andere. CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017.

⁴⁹⁷ CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017.

⁴⁹⁸ Ibid.

Het smokkelproces

Eritrese vrouwen reizen gewoonlijk in groepen, mannen reizen vaker individueel. Eritreeërs worden bijvoorbeeld opgewacht in Tessenei of Sebderat in Eritrea. De groep loopt onder begeleiding van een *gawad* (gids), die water en dadels bij zich heeft, en een *shkrangi* (vertaler) naar de grens. Daar wordt de groep overgenomen door Sudanese smokkelaars. De belangrijkste illegale grensovergangen aan de Sudanese kant zijn Talata Jubal, Jabal Hura en Shalaloab. Een *kashaf* (gids) neemt de groep mee om te zorgen dat deze veilig oversteekt door controleposten te vermijden of daar te betalen. Als de migranten aankomen in Kassala worden zij ondergebracht in huizen (opbergplaatsen genoemd) waar zij vijf tot zeven dagen doorbrengen in afwachting van de verdere reis. De meeste schuilplaatsen zijn in Al Amriya, Hai Al Arab, Mastoora, Alsawagi en Aljanobia. Voor hun voedsel betalen zij ongeveer 37 USD per dag. Na enkele dagen worden de migranten naar Khartoum gebracht. Bij deze smokkelmethode zijn gewoonlijk militairen, grenswachten of politieagenten betrokken, vooral in Eritrea en Sudan. Eritrese generaals faciliteren vaak de ontsnapping van dienstplichtigen; de betaling hiervoor wordt overgemaakt naar een bankrekening in Dubai. Bij de smokkel uit vluchtelingenkampen in Sudan betalen de Eritreeërs een deel vooruit en wordt het resterende deel achteraf door de familie betaald. Bij deze manier van mensensmokkel is het risico aanwezig dat Eritreeërs worden ontvoerd en in handen vallen van mensenhandelaren. Smokkelroutes vanuit Kassala lopen via Butana, El Girba, Eddamer of Wadi Halfa, vanuit Gedaref via Medani en vanuit Wad Al Hilew via Gedaref.⁴⁹⁹

Tarieven

Personen die worden opgepikt in vluchtelingenkampen betalen gewoonlijk meer dan degenen die direct vanaf de grens naar Khartoum reizen. Minibusjes – die daarvoor 10.500 tot 15.000 USD per rit rekenen – vervoeren vijftien passagiers vanaf de grens of de kampen naar Khartoum.⁵⁰⁰ Transportkosten vanuit Eritrea naar de Sudanese grens bedragen 100 tot 1.500 USD; de reis vanuit het binnenland van Eritrea naar Khartoum kost ongeveer 6.000 USD per persoon, inclusief voedsel en verblijf op tijdelijke bestemmingen. De reis van Khartoum naar Libië kost ongeveer 7.700 USD per familie van drie tot vier personen.⁵⁰¹ Van Reisen & Mawere beschrijven hoe de betalingen worden verricht. Familieleden die voor de reis betalen krijgen een code door van de hawala-agent. De migrant geeft deze code door aan de smokkelaar.⁵⁰²

Knooppunt Khartoum

Binnen de *State* Khartoum worden de migranten verspreid over de steden Khartoum, Noord-Khartoum en Omdurman met sterke concentraties in de zones Al Geraif, Al Amarat, Al Daim, Al Riyadh, Gabra en Al Sahafa. Khartoum is een belangrijk knooppunt voor mensensmokkel en –handel. Doordat veel vluchtelingen en migranten in stedelijke gebieden niet geregistreerd zijn, is het moeilijk kwetsbare migranten te beschermen tegen mensenhandelaren. Veel migranten die tijdelijk verblijven in Khartoum gaan naar Sharg Al Nil, waaronder dorpen vallen als Gaili, Un Dawan Ban, Abu Deleig en Geraif Sharg. Eritrese mannen worden over het algemeen goed behandeld in Khartoum, maar kunnen in de woestijn verkocht

⁴⁹⁹ Ibid.

⁵⁰⁰ Voor tarieven van andere smokkelroutes zie het rapport. CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017.

⁵⁰¹ Volgens Van Reisen & Mawere kost de reis voor een groep van 10-12 personen van Asmara naar Kassala, die is geregeld door Eritrese militairen, ongeveer 8.000 tot 10.000 USD. CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017. Mirjam Van Reisen & Munyaradzi Mawere, *Human Trafficking and Trauma in the Digital Era: The Ongoing Tragedy of the Trade in Refugees from Eritrea*, 2017.

⁵⁰² Mirjam Van Reisen & Munyaradzi Mawere, *Human Trafficking and Trauma in the Digital Era: The Ongoing Tragedy of the Trade in Refugees from Eritrea*, 2017.

worden aan mensenhandelaren. Eritrese vrouwen vallen sneller in handen van mensenhandelaren.⁵⁰³

Suq Libya

Leiders van grote smokkelnetwerken opereren vanuit Suq Libya, een grote markt aan de rand van Khartoum, met medewerking van kleinere netwerken binnen het gebied waar de migranten verstopt zijn. De kleinere netwerken bestaan vooral uit Eritreeërs die al lang in Khartoum wonen en bemiddelen tussen smokkelaars, chauffeurs en klanten. De Eritrese bemiddelaars verzamelen de migranten op een plaats en brengen hen in kleine groepjes over naar huizen in Omdurman, in de buurt van Suq Libya (zoals Um Badda, Al Amriya, Sallha of Suq Libya zelf). Daar vandaan worden zij naar het westen van Omdurman gebracht vanwaar zij in auto's met vierwielaandrijving naar Dongola of Kordofan worden gebracht.⁵⁰⁴

Knooppunt Dongola

Het gebied rond de stad Dongola is een tweede knooppunt waar migranten bijeen komen om verder te gaan. Al Dabba, Athene, Sahara Hotel en Tigani Yousif Beshir Park zijn plekken waar migranten worden ontvoerd. Ontvoerders gebruiken internetcafés zoals Al Sahafa voor overleg tussen slachtoffers van mensenhandel en hun familie. Bij Dongola zijn goudmijnen rond Al Khandag waar mannen en vrouwen werken om voor de doorreis te betalen. Migranten worden 's nachts naar Al Atroon of Al Khannag gebracht. Vanaf daar reizen zij naar Al Eweinat in Al Muthalat (bekend als 'de driehoek') op de grens met Libië en Egypte.⁵⁰⁵

Dodenroutes

De routes vanuit Dongola naar de Libische grens worden dodenroutes genoemd. Passagiers kunnen niet alleen omkomen door een zonnesteek, dorst of ongelukken, maar kunnen ook in handen vallen van mensenhandelaren. De passagiers worden soms met touwen vastgebonden om te voorkomen dat zij uit de overvolle vrachtwagens vallen. In het grensgebied van Libië kunnen bandieten en gewapende groepen de truck aanvallen en menselijke lading overnemen.⁵⁰⁶

Sudanese aanpak mensenhandel

Het Sudanese *National Committee for Combating Human Trafficking* (NCCHT) is opgericht in 2014 naar aanleiding van de *Anti-Human Trafficking Law* van 2014. Het NCCHT is afhankelijk van VN-organisaties als UNHCR, IOM, UNODC en UNICEF om *safe houses* voor slachtoffers van mensenhandel op te zetten. In 2016 trad een vijfjarenplan in werking, de *National Anti-Human Trafficking Strategy*, die nog niet tot veel resultaten heeft geleid. Het OM in Kassala houdt slachtoffers van mensenhandel in detentie totdat zij kunnen getuigen tegen de daders. Het OM is bevreesd dat de slachtoffers er anders vandoor gaan voordat de zaak op zitting komt. De UNHCR wil een einde aan deze praktijk van detentie maken. Begin 2018 hief vicepremier Hassabo de NCCHT op en maakte er een High Council van.⁵⁰⁷

Politie en veiligheidsbeambten werken vaak samen met mensensmokkelaars en –handelaars. Waarschijnlijk doordat zij een laag salaris hebben en mensensmokkelaars hoge bedragen bieden in ruil voor hun medewerking. Geen van de slachtoffers van mensensmokkel is bereid geweest een getuigenverklaring af te leggen tegen politieagenten die zijn aangeklaagd wegens betrokkenheid bij

⁵⁰³ CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017. Zie ook Sudan Tribune, *Sudanese police free 177 victims of human trafficking*, 4 maart 2018.

⁵⁰⁴ CMI, *Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan*, september 2017.

⁵⁰⁵ Ibid.

⁵⁰⁶ Ibid.

⁵⁰⁷ Ibid.

mensensmokkel. Vermoedelijk uit vrees voor vergelding door smokkelaars of druk vanuit hun eigen gemeenschap. Verscheidene Eritrese smokkelaars (*gawadeen*) hebben Sudanese *ID-cards* bemachtigd door migratieambtenaren om te kopen.⁵⁰⁸

Controle en toezicht

Ofschoon alle smokkelroutes door Sudan risico's met zich meebrengen is de controle op bepaalde routes veel sterker dan op andere. Er is bijvoorbeeld veel controle op de wegen van Khartoum naar Al Dabba en Dongola, maar heel weinig op de wegen van Kassala en Gedaref naar Khartoum.⁵⁰⁹ Volgens gegevens van de Sudanese overheid zijn in 2016 1.300 (vooral Eritrese) migranten vanuit Dongola teruggebracht naar Khartoum. De illegale migranten werden veroordeeld tot een boete wegens overtreding van de migratiewet. Niet alle migranten werden gedeporteerd, de meeste werden naar het Shagarab kamp bij Kassala gestuurd. De rechtbank veroordeelde Sudanese chauffeurs en smokkelaars tot gevangenisstraffen tussen zeven en vijftien jaar en boetes tot maximaal 44.900 USD.⁵¹⁰

In het verleden beperkte mensensmokkel zich vooral tot de grensstreken in Oost-Sudan, maar langzamerhand verspreidde mensensmokkel zich naar andere delen van Sudan, waaronder Khartoum, Gezira, River Nile Northern en Kordofan, waardoor het houden van toezicht op mensenhandel en de coördinatie tussen veiligheidsdiensten steeds moeilijker is geworden. Netwerken zijn gaandeweg internationaler geworden.⁵¹¹ Voor meer bijzonderheden over internationale criminele netwerken en de miljarden die met mensensmokkel en –handel worden verdiend wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Eritrea van februari 2017.⁵¹²

VN Sancties

Op 1 mei 2018 diende Nederland een voorstel in bij de VN-Veiligheidsraad om zes leiders van mensenhandelnetwerken op een VN-sanctielijst te plaatsen. Onder deze zes leiders bevinden zich twee Eritreeërs: Ermias Ghermay, die wordt omschreven als de leider van een netwerk dat verantwoordelijk is voor de mensensmokkel van tienduizenden migranten uit de Hoorn van Afrika naar de kust van Libië en vandaar verder naar Europa en de Verenigde Staten, en Fitiwi Abdelrazak. Ghermay en Abdelrazak hebben volgens het sanctievoorstel talloze gevaarlijke reizen over de Middellandse Zee georganiseerd die eindigden in schipbreuk. Daarnaast hebben zij eigen detentiekampen gehad in Libië.⁵¹³ Op 7 juni 2018 nam de VN-Veiligheidsraad het sanctievoorstel aan. Daarmee kregen de zes mensenhandelaren een reisverbod opgelegd en werden hun banktegoeden bevroren.⁵¹⁴

⁵⁰⁸ Ibid.

⁵⁰⁹ Ibid.

⁵¹⁰ Ibid.

⁵¹¹ Ibid.

⁵¹² Zie ook <https://www.interpol.int/Crime-areas/Trafficking-in-human-beings/Trafficking-in-human-beings>. Refugees International, "Hell on Earth": Abuses Against Refugees and Migrants Trying to Reach Europe from Libya, juni 2017. Reuters, U.N. welcomes move by Libya to help find refugee solutions, 29 november 2017.

⁵¹³ AFP, UN weighs first-ever sanctions on Libya migrant smugglers, 21 mei 2018. Zie ook Der Spiegel, *On the Trail of African Migrant Smugglers*, 26 september 2016. Reuters, *European nations urged to stop Libya's trafficking gangs*, 24 april 2018. The Times, *Gangs buy planes to smuggle migrants into remote airstrips*, 14 mei 2018.

⁵¹⁴ UNSC, SC/13371, 7 juni 2018. BBC News, *UN sanctions for people traffickers in Libya in global first*, 8 juni 2018.

8 Bijlagen

8.1 Geraadpleegde bronnen

Literatuurlijst

Voor dit ambtsbericht is gebruik gemaakt van de volgende openbare bronnen:

Rapporten

Alebachew:

- Integration and Identity among Refugee Children in Ethiopia: Dilemmas of Eritrean and Somali Students in selected Primary Schools of Addis Ababa, april 2016.

Amnesty International:

- The State of the World's Human Rights – Eritrea, 22 februari 2018.

Belloni, M.:

- Cosmologies of Destinations – Roots and routes of Eritrean forced migration towards Europe., augustus 2015.
- Refugees as Gamblers: Eritreans Seeking to Migrate Through Italy. Journal of Immigrant & Refugee Studies, 14(1), 104-119, 2016.

Blair, E.

- 'Eritrea won't shorten national service despite migration fears', Reuters – Politics Special Reports, 2016.

Chr. Michelsen Institute:

- Human Smuggling and Trafficking in Eastern Sudan, september 2017.

DSP:

- Niets is wat het lijkt, 15 december 2016.

EASO:

- Eritrea Country Focus, mei 2015.
- Eritrea, National service and illegal exit, november 2016.

Economist Intelligence Unit:

- Country Report 4th Quarter 2017, 27 oktober 2017.

Hirt, N.:

- 'Dreams don't come true in Eritrea': anomie and family disintegration due to the structural militarisation of society, 2013.
- The Eritrean diaspora and its impact on regime stability: Responses to UN sanctions, 2014.

Human Rights Watch:

- World Report 2018 – Eritrea, 18 januari 2018.

ICRC:

- Annual Report 2016 – Eritrea, 23 mei 2017.

International Law and Policy Institute:

- Migrants or Refugees? The internal and external drivers of migration from Eritrea, 14 februari 2017.

IOM:

- Migrants in Sudan, 22 februari 2017.

Open Doors:

- World Watch List 2017.

Poole, A.:

- Ransoms, remittances, and refugees: the gatekeeper state in Eritrea. Africa Today, 2013.

Van Reisen & Munyaradzi Mawere:

- Human Trafficking and Trauma in the Digital Era: The Ongoing Tragedy of the Trade in Refugees from Eritrea, 2017.

Riggan, J.:

- Imagining Emigration: Debating National Duty in Eritrean Classrooms. Africa Today, Volume 60, No. 2. Indiana University Press 2013.
- "It seemed like a punishment": Teacher transfers, hollow nationalism, and the intimate state in Eritrea. American Ethnologist, 40(4), 2013.

UK Home Office:

- COI UK National Service, augustus 2016.

UNHCR:

- UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Eritrea, 20 april 2011.
- Eritrea Factsheet, januari 2016.
- Global Trends. Forced displacements 2016, 19 juni 2017.
- Ethiopia Factsheet, januari 2018.

UN Human Rights Council:

- A/HRC/WG.6/18/ERI/1, 8 november 2013.
- A/HRC/29/L.23, 30 juni 2015.
- A/HRC/32/47, 6 juni 2016.
- A/HRC/32/CPR.1, 8 juni 2016.
- A/HRC/35/39, 7 juni 2017.

UN Security Council:

- S/2016/920, 31 oktober 2016.
- UNSC S/2017/925, 6 november 2017.

USCIRF:

- Annual Report 2017– Countries of Particular Concern: Eritrea, 26 april 2017.

U.S. Department of State:

- Country Report on Human Rights Practices 2016- Eritrea, 3 maart 2017.
- Trafficking in Persons Report 2017 – Eritrea, 27 juni 2017.
- Report on International Religious Freedom 2016 – Eritrea, 15 augustus 2017.

8.2 Nieuwsberichten

Abbay Media	Madote.com
AFP	Middle East Monitor
Africanarguments.org	News24.com
Africa News	Newsweek
Al Jazeera	NRC
ANP	OHCHR
AP	Oxford Analytica
Asmarino.com	Quartz Media
Assenna.com	Radio Dabanga
Awate.com	Radio Erena
BBC News	Tesfanews
Bloomberg	Refugees International
Daily Nation	Reuters
Erigazette	Riyadh Daily
Geeska Africa	Shabait.com
Global Finance	Sudan Tribune
Global Research	Tasnim
Global Security	TesfaNews
ICCT	The Economist
ISS Africa	The Guardian
HRW	Volkskrant
IRIN	Xinhua
Irish Times	Walta info

8.3 Gebruikte afkortingen

ARRA	<i>Administration for Refugee and Returnee Affairs</i>
AU	<i>Afrikaanse Unie</i>
BMM	<i>Better Migration Management</i>
BPLM	<i>Benishangul People's Liberation Movement</i>
COI	<i>Commission of Inquiry</i>
COR	<i>Commissioner for Refugees</i>
CRRF	<i>Comprehensive Refugee Response Framework</i>
DRC	<i>Danish Red Cross</i>
EDF	<i>European Development Fund</i>
EEBC	<i>Eritrea Ethiopia Boundary Commission</i>
ENSF	<i>Eritrean National Salvation Front</i>
EEPA	<i>European External Policy Advisors</i>
EPRDF	<i>Ethiopian Peoples' Revolutionary Democratic Front</i>
EVAO	<i>Eritrese Vereniging in Amsterdam</i>
FGM	<i>Female Genital Mutilation</i>
FRUD	<i>Front pour la restauration de l'unité et de la démocratie</i>
GERD	<i>Grand Ethiopian Renaissance Dam</i>
ICRC	<i>International Committee of the Red Cross</i>
IGAD	<i>Intergovernmental Authority on Development</i>
ILPI	<i>International Law and Policy Institute</i>
KSA	<i>Kingdom of Saudi Arabia</i>
NCCHT	<i>National Committee for Combating Human Trafficking</i>

- NRC *Norwegian Refugee Council*
- NUEW *National Union of Eritrean Women*
- NUEYS *National Union of Youth and Students*
- OAE *Organisatie van Afrikaanse Eenheid*
- OCP *Out of Camp Policy*
- OHCHR *Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*
- OLF *Oromo Liberation Front*
- ONLF *Ogaden National Liberation Front*
- PAFD *People's Alliance for Freedom and Democracy*
- PFDJ *People's Front for Democracy and Justice*
- RCC *Refugee Centre Committee*
- RCF *Residence Clearance Form*
- RCS *Refugee Counseling Services*
- RSADO *Red Sea Afar Democratic Organization*
- RSD *Refugee Status Determination*
- RSF *Rapid Support Forces*
- SEMG *Monitoring Group on Somalia and Eritrea*
- SRCS *Sudanese Red Crescent Society*
- TCCE *Transitional Civil Code of Eritrea*
- TPDM *Ethiopische Tigray People's Democratic Movement*
- TPLF *Tigrayan People's Liberation Front*
- UNFPA *United Nations Population Fund*
- UPR *Universal Periodical Review*
- USCIRF *US Commission on International Religious Freedom*
- VAE *Verenigde Arabische Emiraten*
- VOT *Victim of Trafficking*
- YPDFJ *Young People's Front for Democracy and Justice*

8.4 Kaart van Eritrea

